

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. se-
ptembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Dobrodo« v
Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija« pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobodjenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 800 lir - Leto XLIV. št. 38 (12.976)

Trst, četrtek, 18. februarja 1988

1676 AA
88020000
NARAVOSLOVNI SREDNJEŠOLSKI
CENTER
DELFINOVA UL. 9
65000 NOVA GORICA

primorski

dnevnik

Danes popoldne se bo zbornica izrekla z javnim glasovanjem Goria včeraj v poslanski zbornici zahteval zaupnico za svojo vlado

*Predsednik vlade zagrozil z odstopom, če bodo prosti strelci še ovirali odobritev
proračunskih razpredelnic - Occhetto o potrebi po novi koaliciji*

Gelli v Italiji

Licio Gelli

zaprav nekdanji voditelj P2 zapustil jetnišnico, od koder je pred štiri-
mi leti zbežal. Tudi italijanski čas-
nikarji, ki so čakali Gellija na že-
lezniški postaji v Domodossoli, so
ostali takorekoč z dolgim nosom.
Ekspresni vlak se je izjemno usta-
vil v majhnem obmejnem zaselku
Preglia di Crevaldossola, kjer so
Švicarji uglednega jetnika, po kraj-
šem birokratskem postopku, izročili
italijanski policiji. Pred enajsto
uro je bil Licio Gelli že v starem
zaporu v Parmi. Nihče ga ni videl,
nihče ga ni fotografiral. Uradni viri
govorijo le, da je v zadovoljivem
zdravstvenem stanju in da je ko-
nec koncev še kar dobro razpolo-
žen. V zaporu ga je takoj pregledal
zdravnik, ki bo svoje izvide morda
že danes izročil pristojnim sodnim
organom. Gelli, kot znano, namreč
trdi, da je hudo bolan.

Gelli je zapustil Italijo leta 1981,
ko so policisti v kraju Castiglione
Fibocchi pri Firencah zaplenili se-
znam članov lože P2 in nekatere
dokumente, ki so pričali o njegovi
vpletenosti v nekatere finančne
škandale. Baje se je zatekel v Juž-
no Ameriko, kasneje pa v Švico,
kjer so ga leta 1982 prvič aretirali,
a je nato zbežal iz ženevskega za-
pora. Prijeli so ga spet lani, sedaj
pa izročili italijanskim oblastem.
Voditelja P2 obtožujejo cele vrste
kaznivih dejanj. Sodniki so prišli
do zaključka, da je bila omenjena
prostozidarska loža središče za iz-
vajanje nedovoljenih poslov in ne-
jasnih (tudi političnih) operacij,
Gelli pa njen voditelj in vsestran-
ski navdihovalec. Od tukaj tudi
obtožba prevratniškega rovarjenja,
za katero pa švicarski sodniki niso
podpisali ekstradicije. Gelliju bodo
v Italiji tako lahko sodili le zaradi
domnevne vpletenosti v škandalu
Banco Ambrosiano in zaradi neka-
terih prekrškov finančnega in gos-
podarskega značaja, ki jih preisku-
je milanski sodnik.

Gelli je sedem let po odkritju se-
znamov članov lože P2 torej spet v
Italiji. Marsikdo očitno ni hotel
njegove vrnitve in je v teh letih
naredil vse, da bi ostal v tujini in
tako ne razkril sodnikom, kaj je
bila pravzaprav loža »Propaganda
dve« in kakšni so bili njeni resni-
ni cilji in programi. Marsikdo se
zato v tem trenutku boji, kaj bo
Gelli povedal sodnikom, če bo se-
veda sploh kaj povedal in razkril.
Začenja se vsekakor novo poglavje
v zagonetni aferi P2. (st)

DUŠAN KALC

RIM — Politično skrajno oslabljeni
ministrski predsednik Giovanni Goria,
ki je pred tednom dni napovedal svoj
odstop, se je po naročilu predsednika
republike Cossiga včeraj vrnil pred
parlament. Njegova naloga je, kot
znano, da izpelje do konca razpravo o
finančnem in proračunskem zakonu,
kaj naj bi se potem zgodilo, pa še zda-
leč ni jasno. V svojem včerajšnjem
dvajsetminutnem govoru v poslanski
zbornici ni niti z besedico omenil,
kdaj namerava zapustiti krmilo toliko
kritizirane in bojkotirane vlade. Dejal
je le to, da se bo umaknil tedaj, ko
bodo dani vsi pogoji za sestavo močne
vlade. Pred včerajšnjim nastopom v
zbornici pa je dal jasno razumeti, da
ne bo več trpel podtalnega rovarjenja
znotraj večinske koalicije z nekontrolirano
dejavnostjo prostih strelcev in da
bo nepreklicno odstopil ob prvi za-
vrnitvi proračunskih razpredelnic. Da-
nes popoldne se bo poslanska zborni-
ca z javnim nominalnim glasovanjem
izrekla o zaupnici vladi, jutri bo Goria
stopil še pred senat, prava preizkušnja
pa se bo za vlado na nitki pričela v

ponedeljek s pričetkom razprave o fi-
nančnem zakonu v senatu oziroma v
torek z nadaljevanjem proračunske
razprave v poslanski zbornici.

Vzdušje v poslanski zbornici včeraj
ni bilo med najbolj optimističnimi.
Napoln prazna dvorana je pričakala mi-
nistrskega predsednika, ki je bil videti
nekoliko utrujen in poparjen in tudi
njegove besede so bile bolj medle in
umirjene kot po navadi. Na njegovi
desni je mirno listal po knjigi zunanji
minister Andreotti, kot bi se nič po-
sebnega ne dogajalo, na levi pa za-
kladni minister Amato, ki si je zaskr-
bljeno podpiral čelo. V tem zdolgoča-
senem vzdušju je Goria najprej izpel
hvalnico svoji vladi, ki je odgovorno
zasledovala dva cilja: zagotoviti učin-
kovito vladanje ter postaviti temelje
močnejši politični solidarnosti med
strankami večine. V tem duhu je vlada
kljubovala nepredvidljivim proble-
mom ter umno vodila državno gospor-
darstvo skozi plime in oseke. Poleg
naporov za sanacijo javnih financ, je
poudaril Goria, je vlada posvetila
glavno pozornost reševanju proble-
mov Juga, saj od njegovega razvoja

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

KPI iz slovenske Gorieve vlade

RIM — Bolj kot Goriev poseg je
včerajšnje politično ozračje razgibal
predlog podsekretarja KPI Occhetta o
vladi »stičnih programskih ciljev in
institucionalnih jamstev«. Vodil pa naj
bi jo, kdor je »prepričan in razpolo-
ljiv, da začne in zaključi« institucio-
nalno reformo, v kateri bi aktivno so-
deležali tudi komunisti. Po Occhetto-
vih besedah je ta predlog namenjen
predvsem socialistom, ki naj skupaj s
KPI omogočijo, da parlament in vlada
najdeta skupni jezik, a tudi demokris-
tjanom, da se rešijo tegob ob izgubi
njihovega sredinskega poslanstva.

Reakcije strank so bile takojšnje.
Najmanj prepričani so socialisti, ki
ocenjujejo predlog kot »pogreto vlado
narodne enotnosti, ki jo občasno obu-
jajo od smrti, da bi postala koren le-
čen proti vsem tegobam, kar pa je vse
prej kot res«. V današnjem Avantiju
pa namestnik načelnika socialistične
skupine Buffoni navaja, da je tak
predlog uvod v bipolarizem KD-KPI,
ki ga socialisti zavračajo. Previdni, a
pozorni so demokristjani. Medtem ko
Mastella, načelnik tiskovnega urada
KD, trdi, da je treba ločiti vladna
vprašanja od institucionalnih, pa tako
podtajnik Bodrato kot načelnik pos-
lanske skupine Martinazzoli nista
skrivala zadovoljstva. Še več, Occhet-
tu sta čestitala; bivši sardinski deželni
predsednik Roich pa je Occhettovo
predlog ocenil kot »institucionalno
pomoč«. Zanimanje so pokazali tudi li-
beralci.

Reakcije na komunistični predlog so
nedvomno dober pokazatelj težkega

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Vložil bo priziv proti razsodbi tržaškega sodišča Prof. Samo Pahor nadaljuje boj za uveljavitev pravic slovenščine

TRST — Včeraj je na tiskovni
konferenci v Trstu prof. Samo Pa-
hor s svojim branilcem odv. Berdo-
nom naznanil, da bo vložil priziv
proti razsodbi, s katero ga je tržaš-
ko kazensko sodišče v torek obso-
dilo na pet mesecev pogojnega za-
pora. Natančno utemeljitev priziva
bo seveda mogoče sestaviti šele po-
tem, ko bo sodišče objavilo uteme-
ljitev razsodbe. A obramba je že ta-
koj po procesu izrazila mnenje, da
je razsodba z marsikaterega vidika
protislovna, pa tudi da ni bila izre-
čena ob upoštevanju resničnega
poteka dogodkov na glavnih tržaški
pošti.

V te poštne urade se je prof.
Samo Pahor vrnil že včeraj. Ob na-
vzočnosti časnikarjev je poslal br-
zobjavko z naslovom v slovenščini,
pa čeprav »na lastno tveganje«, kot
je zahteval poštni funkcionar. S
tem je potrdil, da namerava nade-
ljevati svoj boj za uveljavitev prav-
ic slovenščine.

NA 7. STRANI

Z včerajšnje tiskovne konference prof. Sama Pahorja

Pirmin Zurbriggen zapravlil drugo zlato

CALGARY — Dan, na katerem bi
morali podeliti kar pet serij kolajn, se
je zaključil na skromnejši način. Sko-
ke za ekipno lestvico so zaradi močnega
vetra odpovedali, ista usoda je do-
letela tudi sankarje. Kasneje so ugo-
tovali, da so to tekmo odpovedali, ker
je ameriška televizijska mreža ABC ni
mogla neposredno oddajati. Povelje-
vanje televizije v oddaji »Indietro tut-
ta« je torej na mestu tudi preko Atlan-
tika.

Na športnem polju je javnost doži-
vela šok nezgode Pirmina Zurbrigga,
ki bo moral za drugo zlato še nekaj
počakati. Zurbriggen (na sliki AP) se je
s preveliko vnetostjo spustil po strmini
druge slalomske vožnje in potrdil svo-
jo veliko temperamentnost, ko bi bila
bolj na mestu hladna kri. Avstrijecem
je kolajno dobesedno podaril.

Zabeležiti pa smo morali tudi hud
padec Bojana Križaja. Prve diagnoze
naj bi pokazale nalomljeno pogačico.
Za jugoslovanskega smučarja je dokaj
verjetno olimpiade konec.

Kaj pa sploh še delamo v Afganistanu?

MOSKVA — »Ko smo vkorakali z našimi
vojaškimi enotami, smo menili, da bo njih
navzočnost izravnavala močan pritisk iz tujine in da
bo notranja državljanska razprtija končno pre-
nehala, da pa bo zmagojuča stranka (Ljudska
demokratska partija Afganistana) kot tista, ki
opredeljuje pot državnega razvoja, zmogla us-
tvariti učinkovite strukture, ki bi zaobsegle vso
deželo, vse ozemlje, vse družbene sloje, da bo
torej zmogla stabilnost, to pa se ni zgodilo.«

Današnja »Literaturnaja gazeta« prvič v sov-
jetski javnosti postavlja na zelo neposreden na-
čin »afganistanska vprašanja« - to je tudi naslov
političnega razmišljanja pisatelja Akesandra
Prohanova, ki je v minulih osmih letih vojne
mnogokrat obiskal svoje sovjetske fante na af-
ganskih bojiščih.

Prohanov očita afganski partiji (imen vodi-
teljev pri tem ne omenja), da je delala napake
tako v ideološkem kot praktičnem pogledu. Af-
ganskim muslimanom je hotela s silo vcepiti
socializem, in to s čisto neafganskimi in neis-
lamskimi potezami, kar vse je žalilo tradicije,
množilo nasilje in represije. Prohanov zdaj pr-

vič priznava tisto, kar so vse doslej v Moskvi
žolčno zavračali kot zahodno sovražno propa-
gando, namreč dejstvo, da je afganistanski re-
žim preganjal muslimansko duhovščino in obi-
čaje.

Enako nasilje je vladalo tudi znotraj stran-
ke: uničevali in zamenjavali so voditelje, vcep-
ljali strah, širili birokratizem, vrhovni voditelji
in njihovi oprede na nižjih ravneh so se bali
sploh iti med muslimanske množice, izgubili so
stik z ljudstvom.

Ali je bilo vkorakanje sovjetske vojske v Af-
ganistan torej nasploh napačno? Prohanov na
svoja lastna vprašanja te vrste noče čisto narav-
nost odgovoriti, češ da on ni politik in analitik
(»Kaj pa vendar vse doslej molčijo tisti, ki so
poklicani o tem spregovoriti?« - spotoma izziva
pisatelji), posredno pa vendarle spoznava, da so
bile vse ocene, ki so leta 1979 pripeljale do
tega usodnega sklepa, napačne: v Afganistanu
so videli novo Kubo, južno socialistično sosedo
Sovjetske zveze. Zmotili so se zastran moči isla-
ma, skratka na vsej črti samo zmote.

Kljub pomirjevalnim zagotovitvam kanclerja Vranitzkega

V Avstriji nevarnost politične krize ker Waldheim vztraja na svojem mestu

DUNAJ — Ne glede na ponedeljkovo zagotovilo kanclerja Vranitzkega, da koalicijska vlada ni v nevarnosti, pa se v Avstriji vse bolj širi švarila pred možnostjo vladne krize in polarizacije zaradi »primera Waldheim«. Neenotnost, ki vlada v vrstah ljudske stranke (ÖVP), se je potrdila z javnim nastopom generalnega sekretarja avstrijskega Združenja industrialcev Herberta Krejcija. Po njegovem bi morala ljudska stranka »resno razmisliti« o socialističnem predlogu, ki v primeru Waldheimovega odstopa predvideva, da bi njegovo mesto zasedla osebnost iz vrst ÖVP.

O takšnem možnem scenariju za razplet primera Waldheim se je šušljalo že pred časom, generalni sekretar SPÖ Siegfried Keller pa je z njim pred dnevi prišel uradno na plan in ga označil kot »eno od možnosti«. S tem, da je za ta predlog v včerajšnjem televizijskem intervjuju v imenu Združenja industrialcev (združenje sodi znotraj ljudske stranke v njeno šibkejšo in prosvetljeno krilo) pokazal zanimanje, njegov generalni sekretar pa je neenotnost znotraj ÖVP v zvezi s primerom Waldheim postala javna. Herbert Krejci je med drugim izrazil prepričanje, da bo primer Waldheim, v kolikor tozadevno ne pride do rešitve, Avstriji škodoval tudi v njenih pogajanjih za njeno vse večjo integracijo v EGS. »Realnost je pač ta, da ni prav nič vseeno, kakšna je naša podoba

v svetu,« je poudaril Krejci in resno opozoril na to, da primer Waldheim vnaša med Avstrijce vse večjo polarizacijo. Nenazadnje pa je apeliral na tiste v vodstvu ÖVP, ki se zavedajo takšnega položaja, naj na jutrišnjem zasedanju širšega vodstva ljudske stranke dvignejo svoj glas in prepričajo tudi ostale o resnosti položaja.

Sicer pa o možnosti polarizacije komentirajo praktično vsi časopisi. Enoten zaključek se glasi, da bi bile predčasne volitve (t. j. padec koalicije) še posebno v vzdušju, kakršno vlada sedaj, ne le slaba, temveč tudi rešitev, ki ne bi prinesla nikakršnega izhoda. Radio, televizija in časopisi prav tako navedajo rezultate javnomnenjske ankete, ki je bila po naročilu dnevnika Die Presse opravljena neposredno po Waldheimovi ponedeljkovi izjavi. 46 odstotkov vprašanih je menilo, naj Waldheim ostane, 37 odstotkov naj odstopi, ostali so bili neodločeni. Isto populacijo anketirancev so zatem vprašali, kakšen bi bil njihov odnos do Waldheima, če bi prišlo do novih predsedniških volitev. Odgovor je bil, da Waldheim ne bi več dobil večine (45 odstotkov proti, 34 za, ostali neodločeni). Vse prej kot v ozadiju pa je novica, da je britanska premierka Margaret Thatcher dala nalog, naj se ponovno prouči preiskava o možni vpletenosti poročnika Kurta Waldheima v likvidaci-

jo skupine ujetih britanskih komandosov spomladi 1944 v Grčiji. Britansko obrambno ministrstvo namreč med preiskavo pred dvema letoma ni našlo dokazov, razlog za obnove preiskave pa je očitno v zvezi z nedavnim poročilom mednarodne komisije zgodovinarjev. Tej novici je del sredstev javnega obveščanja posvetil več prostora ali pa jo je uvrstil na vidnejše mesto kot pa novico o tem, da je predsednik Waldheim (v zvezi s »Plenčinim telegramom«) vložil tožbo proti zahodnonemškemu tedniku Der Spiegel zaradi žalitve časti.

Polarizacija v zvezi s primerom Waldheim postaja v avstrijskem časopisju še vidnejša kot prej. Zdaleč najbolj razširjeni dnevnik Kronen Zeitung je do Waldheima slejkoprej prizanesljiv, televizija in radio redno in na široko poročata tudi o negativnih ocenah o Waldheimu in o Avstriji v tujini, drugi najbolj razširjeni dnevnik Der Kurier, ki je doslej bil do Waldheima sicer kritičen, vendar z dodatkom, »da bo s tem predsednikom pač treba živeti«, pa je v današnjem komentarju prvič ocenil, da bi bil Waldheimov odhod rešitev pred odprtih izbruhom sovraštva med dvema taboroma v Avstriji. »Vendar pa v tem trenutku ne kaže na možnost za takšno rešitev,« je zapisano v Kurierju.

BOJAN GROBOVŠEK

ZDA zapirajo grafitni reaktor v Hanfordu

WASHINGTON — Reaganova administracija je končno sklenila, da ne obnovi obratovanja grafitnega reaktorja v Hanfordu, ki so ga zaprli po črnbilski katastrofi.

V starem reaktorju, ki se nahaja v zvezni državi Washington, so 24 let proizvajali plutonij za vojaške namene, pridobivanje električne energije je bila namreč le postranska dejavnost. Reaktor je le navidezno podoben črnbilskemu, skupnega ima le grafitno »srce«, tehnologija pa je povsem zastarela. Lani so vzdrževanju in izboljšavam namenili kar 50 milijonov dolarjev. Kljub temu pa je ministrstvo za energijo sporočilo, da ne bodo obnovili obratovanja, tako da bo reaktor služil kot rezerva v primeru, da bi ameriška vojska ponovno potrebovala plutonij.

Izvedenci pa so prepričani, da je temu sklepu botrovala ugotovitev, da je ta reaktor nevaren in da so bile lanskoletne investicije nezadostne, da bi povečali varnost tega povsem zastarele reaktorja. V vsakem primeru bodo morali do sredine devetdesetih let ta reaktor demontirati, ker bo grafitno »srce« izčrpano.

● Gorja

NADALJEVANJE S 1. STRANI

zavisi razvoj vse države. Veliko je govoril o vladni zunanji politiki, ki je bila v teh mesecih zelo plodna in uspešna, ter o velikih prizadevanjih za izboljšanje italijanske sodne ureditve. Skratka, iz njegovega poročila je izhajalo, da je vlada v bistvu dosegla prvi cilj, žal pa ni dosegla drugega, in sicer da bi utrdila solidarnost v večinski koaliciji. Dosledno in odgovorno vladanje ni spremljal zadostni proces utrjevanja in izboljševanja odnosov med vlado, njeno večino in parlamentarnimi skupinami večinske koalicije. Svoj poseg je zaključil z upanjem, da v sedanjih kritičnih političnih fazi ne bo izostala podpora večine njegovim prizadevanjem, da bi brez nadaljnjih pretresov izpeljal do konca iter finančnega zakona in proračuna ter vse druge zadeve, ki jih bo treba še rešiti pred dokončnim političnim razčiščenjem, ki bodo takoj sledila odobritvi finančnega in proračunskega dokumenta.

Bo Goriev srčni poziv odvrnil v prihodnjih dneh proste strelce iz večinskih vrst od dosedanje prakse? Vprašanje ostaja odprto. Medtem se v veliki veži palače Montecitorio vrstijo vsemogoče izjave vidnih političnih predstavnikov. V vsem tem morju besed pa v resnici ni videti jasnih obrisov kakšnega rešilnega čolna. Stara pesem se lahko mirno ponovi. Tajno glasovanje zato še naprej ostaja v središču pozornosti, kot glavni obtoženec nenavadne divje situacije prejšnjih dni, ko so iz večinskih strank prosto streljali na Gorievo vlado.

Če ni Goriev govor naredil posebnega vtisa na razredčene vrste parlamentarcev, se je vzdušje razgrela v razpravi, ki je sledila in ki se bo zaključila danes. Govorili so demoproletarcev Tamino, liberalcev Battistuzzi, misovcev Servello, radikalca Mellini in D'Amato ter predstavnika Zelenih Cima in Filippini. Poseben vtis in največ komentarjev, ki se bodo prav gotovo še stopnjevali, pa je izzval poseg komunistične Occhettina, ki je dejal, da sedanja huda politična kriza odpira novo fazo v italijanskem političnem življenju, ki mora potekati v znamenju soočenja o programih. Vsi so zato poklicani, da razmislijo o potrebi novega koraka v političnem življenju, ki naj se odraža v neposrednem sodelovanju komunistične partije v vladi. Occhettov predlog je torej ta, da se sestavi programska vlada jamstva. Vsakdo mora v sedanjem kritičnem položaju zavzeti jasna stališča, je poudaril Occhettino, ki je dejal, da se bo KPI uprla nadaljnjim zavlačevanjem in paralizi parlamenta ter skušala odpreti novo stran v italijanski zgodovini.

● KPI išče

NADALJEVANJE S 1. STRANI

položaja, v katerem se je znašla odmrlih obujena Gorieva vlada. Poseg predsednika vlade so namreč poslanci petstrankarske koalicije sprejeli precej hladno, poslanci opozicije pa sarkastično. Predvsem pa so vsi poudarjali nujno po razčiščenju, ko bodo izglasovali finančni zakon in državni proračun. »Pošten poseg,« je dejal Bodrato, ki je še navedel, da bo treba poglobiti soočenje v večini. Za Craxija »je Gorio povedal, kar je moral«. Ni pa jim jasno, zakaj bi moral Gorio zapustiti Palačo Chigi. Predsednika vlade so podprli še socialdemokrati in republikanci.

Načelnik komunističnih poslancev Zangheri pa je Gorio primerjal solarčku, ki je po slabem spričevalo ponaredil ocene in se z njimi predstavil očetu.

G. R.

Primarne volitve v New Hampshireju Dukakis in Bush sta solidno na čelu

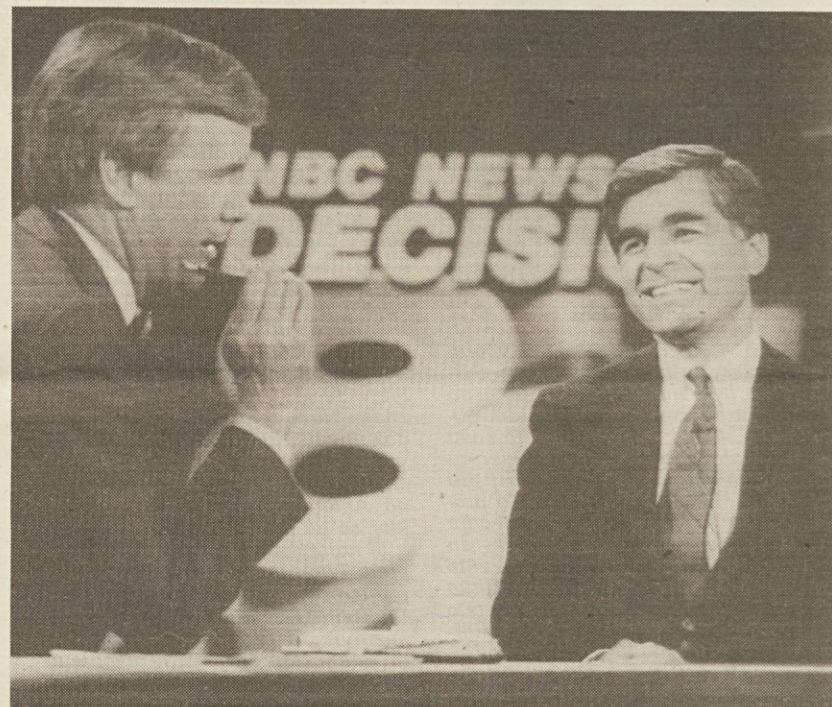
NEW YORK — Namestnik predsednika Reagana George Bush in guverner Massachusettsa Michael Dukakis sta si izborila največ glasov newhamshirskih volivcev. Bush je bil deležen 38 odstotkov glasov republikanskega tabora, 37 odstotkov glasov demokratov pa si je priboril Dukakis.

Teden dni po Bushovi polomiji na caucusih v Iowi, kjer ga je povozil Dole, si je Reaganov sodelavec opomogel v New Hampshireju. Robert Dole je zbral 29 odstotkov preferenc, spodrsilaj v njegovi politični kampanji pa je bil najbrž odvisen od nepreudarne uporabe televizijskega medija. Prav primarne volitve v New Hampshireju, pred temi pa caucusi v Iowi, so namreč pokazale, da je televizijski medij zamenjal neposredni stik z volivci in somišljeniki tudi v manjših državah. Po svojem uspehu v Iowi se je Dole namreč odrekel reklamnim spotom proti Bushu in se raje osredotočil na reklamiranje svojih pozitivnih lastnosti. Bush pa je sledil drugačni logiki in se je poslužil drago plačanih reklamnih vložkov na televiziji, da je blatil svojega strankarskega nasprotnika. »Dole se ne zna odreči davkom,« je trdil Bush, ki je svojim volivcem razkril tudi skrivnost, da bi se Dole ne upiral uvedbi dodatnega davka na uvoženo nafto, kar bi pomenilo, da bi poskočila tudi cena bencina. Bushovo

namigovanje je prepričalo marsikatero volivca, ki so mu bile očitno malo mar ogorčene izjave premaganege Dola. »Bush laže,« je televizijskim novinarjem ponavljal Dole, zvoniti po toči pa je že od nekdaj prepozno.

Daleč za Bushom in Dolom zaostajajo ostali republikanski kandidati: skrajno konservativni Jack Kemp (13 ostotkov), bivši guverner Delawareja Pete Du Pont in televizijski pridigar Pat Robertson (10 odst. preferenc).

Še večje razdalje je mogoče zaslediti v demokratskem taboru, kjer je Dukakis solidno na čelu svoje stranke, za njim pa se je uvrstilo presenečenje caucusov iz Iowe, 47-letni Richard Gephardt. Gephardtovi načrti protekcionistične politike so pozitivno učinkovali v državi, ki je v dobršni meri odvisna od agrarnega gospodarstva, manj uspešen pa je bil v New Hampshireju, kjer ga je brez večjih težav prehitel Dukakis. Za njima se je uvrstil Paul Simon (18 odst.), drobtinice pa so si razdelili temnopolti kandidati Jesse Jackson (8 odst.), ki je sicer zelo priljubljen v državah ameriškega Juga, Albert Gore (7 odst.), Bruce Babbitt (5 odst.) in Gary Hart (4 odst.). Babbitt bo najbrž prvi zapustil predsedniško karovano, saj nima niti najmanjše možnosti, da bi politično preživel, Gary Hart pa je izjavil, da bo kljub neuspehu vztrajal.

Demokratski kandidat Michael Dukakis (desno) med televizijskim srečanjem na NBC (Telefoto AP)

Vprašanje šolstva v ospredju zasedanja CK sovjetske partije

MOSKVA — Včeraj se je v Moskvi začel plenem centralnega komiteja sovjetske komunistične partije, ki tokrat obravnava vlogo komunistov pri izvajanju reforme srednjega in višjega šolstva v Sovjetski zvezi. Plenum je otvoril Igor Ligačov, glavni ideolog partije in po mnenju mnogih drugi človek v centralnem komiteju.

Šolska reforma je ena od glavnih nalog »pe-restrojke«, saj zajema 57 milijonov dijakov in študentov na sovjetskih srednjih in višjih šolah. Za učne programe država letno nameni preko 80 milijard lir, po reformi pa naj bi bila ta vsota še občutno višja. Reforma tudi predvideva, da bi v Sovjetski zvezi pospešili gradnjo novih šolskih objektov, ki naj bi jih opremili z najsodobnejšo

opremo in učnimi pripomočki, vključno z računalniki.

Po mnenju najodgovornejših predstavnikov partije stanje v sovjetskem šolstvu ni zadovoljivo. Kakovost poučevanja naj bi bila nezadovoljiva, predvsem pa naj sedanji učni programi ne bi ustrezali sodobnim zahtevam. Zato se v SZ ogrevajo za drastično in radikalno reformo, ki bi šolstvo postavila na tisto mesto, ki ga glede na vlogo v družbi tudi mora imeti. To pa naj bi bilo mogoče le tako, da pride do velikih sprememb, da se da šoli mnogo več svobode pri upravljanju kot doslej in da postanejo šolski učni programi precej bolj razvežani v tem smislu, da se ne omejujejo samo na usmerjanje v proizvodnjo ali v razvoj tehničnih znanosti.

V Italiji Šamir ni prejel podpore za izraelsko politiko

RIM — S pogovori s tajnikom komunistov Natto, socialdemokratov Nicolazzijem in liberalcem Altissimom je izraelski premier Jicak Šamir zaključil svoj dvodnevni obisk v Italiji, ki mu prav gotovo ni prinesel tistega, kar je vsaj na tistem pričakoval. Pogovori s predstavniki vlade in kasneje z voditelji nekaterih političnih strank so jasno pokazali, da se italijanska politična stvarnost ne strinja z izraelsko politiko na zasedenih arabskih ozemljih, čeprav je bilo to nestrinjanje glede na vlogo in politično pripadnost Šamirjevih sogovornikov izraženo na različne načine.

Najostreje je izraelsko politiko obsodil tajnik KPI Natta, ki je od Šamirja zahteval, da Izrael prekrine s politiko sile na zasedenih ozemljih in da prizna PLO kot edino pravo zastopnico Palestincev. Tajnika PSDI in PLI sta Šamirju tudi izrazila zaskrbljenost

zaradi stalne napetosti, ki vlada v Gazi in Cisjordaniji.

Šamir je včeraj sprejel tudi manjšo skupino italijanskih novinarjev, katerim je očitno, da njega in Izrael predstavljajo v izredno negativni luči, cesar po njegovem mnenju ne zasluži. Glede uspeha dvodnevnega obiska v Italiji pa je novinarjem dejal, da so zanj rezultati pozitivni, saj v Italijo ni prišel zato, da bi italijanska vlada prepričal o pravilnosti izraelske politike, temveč da bi podrobno pojasnil izraelska stališča v zvezi z rešitvijo palestinskega vprašanja.

Na zasedenih arabskih ozemljih pa vsem državnim obiskom in raznim mirovnim načrtom navkljub napetost stalno narašča. Tako je včeraj severno od Hebrona umrl v spopadu z izraelsko vojsko še en Palestinec, dvajset pa jih je bilo ranjenih. O hudih neredih in spopadih poročajo tudi z drugih področij na zasedenih ozemljih.

ENTE NAZIONALE PER L'ENERGIA ELETTRICA
DRŽAVNA USTANOVA ZA ELEKTRIČNO ENERGIJO

Roma - Via G. B. Martini 3

OBVESTILO LASTNIKOM OBVEZNIC

OBVEZNIŠKA POSOJILA S ŠESTMESEČNIMI OVREDNOTENIMI OBRESTMi IN POVIŠANJi GLAVNICE

Sporočamo, da sta v smislu pravilnika spodaj navedenih posojil vrednost kupona in vrednost poviška kapitala v izplačilu sledeči:

POSOJILO	Kuponi		Poviški kapitala	
	izplačljivi 1.9.1988	polletje 1.3.1988 31.8.1988	skupna vrednost 1.9.1988	
1982-1989 ovrednoteno II. emisija (Becquerel)	8,—%	—3,025%	—11,219%	
1985-1995 ovrednoteno I. emisija (G. B. Beccaria)	4,95%	0,495%	3,95%	

Podrobnejše obrazložitve zgoraj navedenih vrednosti so objavljene v Uradnem listu.

Nove pretresljive vesti in obtožbe iz Varšave

Zakaj rimska vlada ni hotela raziskati pokola italijanskih vojakov v Deblinu?

Zakaj ta molk?

Pretresljive vesti o pokolih italijanskih vojakov, ki prihajajo v teh dneh iz poljskega Deblina, kot kaže ne pretirano razburjajo italijanske vlade. Obrambni minister Zanone je ubral pot molka, njegovi sodelavci in podtajniki na ministrstvu pa posredujejo nerodne in protislovne izjave, tako da bi bilo bolje, da bi tudi oni molčali. V vladnih krogih je opaziti določeno nelagodje, nekakšen odpor na dokumentirana pričevanja, ki prihajajo iz Varšave, kot da bi bili vsi podatki, če že ne izmišljeni, gotovo pa napihljeni in morda tudi manipulirani. Vse to seveda ni v čast rimski vladi.

Poljske oblasti so včeraj uradno potrdile, da so že leta 1946 poslale v Rim obširno dokumentacijo o pokolih italijanskih vojnih ujetnikov, leto kasneje pa je posebno spomenico tedanjemu ministrskemu predsedniku De Gasperiju poslal tudi vojaški muzej v Trentu, ki je zbral pričevanja nekaterih preživelih iz Deblina. Pozivi in spomenice so naleteli na gluha ušesa. Pred letom dni je tedanji obrambni minister Spadolini formalno ustanovil strokovno komisijo, ki je imela nalogo raziskovati in preveriti pričevanja o pokolih italijanskih vojakov v Lvovu. O izsledkih te preiskave ni doslej še duha ne sluha, tako da ima človek res vtis, da v Rimu ni politične volje za zgodovinsko poglobitev tragične usode ogromne množice vojakov, ki so po kapitulaciji Italije padli v nemške roke.

Cesar nočejo narediti bogaboječi in do skrajnosti zadržani ministri in politiki, naj naredijo zgodovinarji, ki doslej resnici na ljubo niso pokazali velikega zanimanja za pretresljive vesti, ki prihajajo iz Poljske. Časnikar Enzo Forcella trdi celo, da pristojna vojaška telesa še danes ne razpolagajo s podatki o točnem številu vojakov, ki so po osmem septembru 1943 padli v nacistične roke in zato si niso sploh na jasnem, koliko se jih po Hitlerjevem porazu sploh nivoje vrnilo domov. Nekateri govorijo o 40 tisoč mrtvih, drugi pa pravijo, da je treba to tragično število podvojiti. Dejstvo je vsekakor, da danes nihče točno ne ve, koliko Italijanov je pravzaprav izgubilo življenje v nacističnih vojaških taboriščih. Tudi to ni v čast pristojnim rimskim organom in tudi ne zgodovinarjem, ki bi imeli dolžnost razkriti ozadje pokolov, o katerih se v teh dneh toliko govori in piše.

Doiščena uradna Italija očitno noče obračunati z neprijetno zgodovinsko preteklostjo in je hotela na vsak način ustvariti mit »preživelih in razpršenih« vojakov, ki so našli mesto v literaturi in v filmih, ne pa v zgodovini. S precejšnjo zadržanostjo se govori o pokolu v Kefaloniji, kjer so nacisti, ob britanski pasivnosti, pobili več tisoč italijanskih vojakov. Pokoli v Lvovu, v Deblinu in verjetno še drugod po Evropi, pa so romali enostavno v pozabo. Oficirji in vojniki, ki niso hoteli podpisati zvestobe lutkarski salojski republiki in torej Hitlerjevemu nacizmu, so očitno za mnoge »žrtve druge kategorije«.

SANDOR TENCE

VARŠAVA — Italijanska vlada je bila že leta 1946 uradno obveščena o pokolih italijanskih vojakov v vojaškem taborišču pri Deblinu. To je včeraj potrdil predsednik poljske sekcije mednarodne komisije, ki raziskuje nacistične zločine, Kazimierz Kakol na tiskovni konferenci, na kateri so sodelovali tudi nekateri zgodovinarji in časnikarji varšavskega tednika »Stolica«, ki je pred kratkim objavil številna pričevanja o tistih tragičnih dogodkih. Kakol je dodal, da so Poljaki večkrat skušali vzpostaviti stike z Rimom za osvetlitev teh pokolov, pred enim letom pa so podtajniku na obrambnem ministrstvu Bisagnu, ki se je mudil v Varšavi, izročili bogato dokumentacijo o trpljenju in smrti italijanskih vojakov. Podtajnik Bisagno sploh ni hotel pogledati teh dokumentov, je še povedal Kakol, po mnenju katerega so Italijane zanimalo samo časopisne vesti in govorice o pokolih v Lvovu.

Bisagno je sicer takoj demantiral to Kakolovo trditev, ki pa sedaj pristavlja, da je srečanju z italijansko delegacijo sodelovalo več ljudi, ki lahko v vsakem trenutku pričajo, da so Poljaki

izročili Italijanom obširno dokumentacijo o Deblinu. Komisija za raziskovanje nacističnih zločinov je mnenja, da so po kapitulaciji Italije Nemci deportirali na Poljsko od 80 do 100 tisoč italijanskih vojakov, od katerih se kar 35 tisoč ni več vrnilo domov. Poljske vojaške oblasti so takoj po vojni uvedle posebno preiskavo o usodi vseh deportiranih vojakov, pri čemer so prosile za pomoč in sodelovanje razne evropske vlade, vključno z Nemčijo. Pozivu varšavskih oblasti sta tedaj odgovorila baje le Moskva in Pariz.

O pokolih pri Deblinu je včeraj obširno pisala sovjetska tiskovna agencija Novosti. Njen varšavski dopisnik potrjuje vesti, da so po 8. septembru 1943 nacisti deportirali na Poljsko 80 tisoč italijanskih vojakov, dodaja pa, da so bili v zloglasnem taborišču »Stalag 270« pri Deblinu med drugim zaprti tudi francoski in sovjetski partizani. Nemci so posebno kruto ravnali s sovjetskimi jetniki, od katerih so le redki preživeli. Na Poljskem pa se medtem kot na tekočem traku vrstijo pretresljiva pričevanja očitvecev, ki so prisostvovali pokolom italijanskih vojakov.

Polkovnik Rico poziva Argentine k upor

BUENOS AIRES — V argentinskih vojaških krogih ponovno vre. Voditelj letošnjega januarskega in lanskega letnega velikonočnega upora bivši podpolkovnik Aldo Rico je v proglasu pozval Argentine, naj obnovijo tisti vsesplošni ljudski protest, ki je 17. oktobra 1945 prisilil tedanjo vojaško vladno, da je osvobodila priprtega Juana Dominga Perona. Podpolkovnik Rico se torej primerja s Peronom, ali bolje rečeno: poziva peroniste, naj z množičnim protestom prisilijo politične sile k narodni spravi.

Iz svoje celice v vojaški jetnišnici Magdalena, kjer so priprti generali bivše diktature, Rico navaja, da sta bila oba upora, velikonočni in januarski, pravi plaz, ki je z odpravo predhodkov omogočil argentinski družbi, da končno reagira. Bivši podpolkovnik v svojem proglasu obenem poudarja, da je napočil čas, ko bi morali politiki s pomirjevalno gesto začeti postopek, ki bi uresničil sožitje v argentinski družbi, kar bi preprečilo izbruhe novega nasilja, podobnega onemu v sedemdesetih letih.

V polemični sodbi neukrotljivi upornik navaja, da sedanje argentinsko vodstvo ni sposobno uresničiti teh ciljev. Rico pa se je polemično obregnil tudi ob svoje nadrejene, ki so ostali zvesti ustavi in demokraciji. Ocenjuje jih kot nesposobne, ker niso razumeli novih izzivov glede njihovega vojaškega poslanstva in lojalnosti, ki izhajajo iz protiterorističnega boja in malvinske vojne. Rico napada poveljujoče generale, ker se niso postavili po robu napadom Alfonsinove vlade. Da bi ohranili svoje funkcije, so ti generali pristali na žrtvovanje svojih tovarišev.

Ta proglas je dvignil že ogromno prahu v argentinskih vojaških krogih, ker pa je namenjen predvsem ljudstvu, se politiki ne delajo prevelikih skrbi. Kdor misli, da bi se lahko ponovili dogodki iz oktobra leta 1945, pozablja, da so časi popolnoma drugačni. Od leta 1976 se je namreč zvrstilo obdobje najbolj mračnih vojaških diktatur, ki je za seboj pustilo težko zacepljene rane na tisoče mrtvih. Argentinci ne bodo šli na ulice, ker še vedno obkrojujejo svoje mrtve in desaparecirose.

Sovjetskim oficirjem grozi brezposelnost

MOSKVA — Kaj menijo sovjetski oficirji o nedavnih naporih med obema svetovnima velesilama za odpravo jedrskih konic in za postopno zmanjšanje oborožitve? Pred dnevi je neki moskovski tehnik intervjuval obrambnega podministra in vodjo sovjetske protiletalske obrambe generala Ivana Tretjaka, ki je dejal, da bi z zmanjšanjem orožnega potenciala istočasno bilo ob službo lepo število sovjetskih oficirjev.

General Tretjak je naslednik maršala Aleksandra Koldunova, ki so ga odstavili v juniju lanskega leta, ko je Zahodni Nemec Mathias Rust preletel kar 600 kilometrov sovjetskega ozemlja ter nato nemoteno pristal na moskovskem Rdečem trgu. Tretjak je med drugim dejal, da bi zmanjšanje vojaške moči gotovo ne imelo samo pozitivnih posledic. Sovjetske politike bi moralo izučiti leto 1950, ko so odslavili kar milijon in 200 tisoč sovjetskih vojakov. Res je, da so zaradi tega narasle pokojnine sovjetskih prebivalcev ter so s prihranjenim denarjem zgradili kar sto novih tovarniških obratov, toda obrambni potencial države je ostal na ta način močno okrnjen.

Sovjetski obrambni podminister je še omenil lanske letni podvig zahodnonemškega državljana Rusta, ki je pristal kar sredi Moskve. Dejaj je, da je sovjetska protiletalska obramba kljub vsem polemikam še vedno na zelo visoki ravni. Lanski dogodek je bil le posledica neodgovornosti nekaterih oseb, ki so morale po dogodku dati ostavko. Tretjak je še dodal, da ni mogoče preveriti prave sposobnosti letalske obrambe na podlagi enega samega spodrsilaja.

Lončar predstavil balkansko konferenco

BEOGRAD — »Balkanske države se zavedajo, da je uspeh ali neuspeh skorajšnjega ministrskega sestanka v enaki meri odvisen od vseh udeležencev,« je izjavil v skupščini Jugoslavije zvezni minister za zunanje zadeve Budimir Lončar.

Delegatom skupščine odborov za zunanjo politiko in za gospodarske odnose s tujino je Lončar predstavil stališča o koncepciji, ciljih in pričakovanih srečanja vodij diplomacij balkanskih držav, ki bo od 23. do 26. februarja v Beogradu.

»Zavedamo se, da takšno srečanje ne more razrešiti vseh problemov, lahko pa odpre nov proces krepitve, zaupanja in sodelovanja na Balkanu,« je dejal vodja jugoslovanske diplomacije.

Lončar je še posebej poudaril možnosti nadaljnje razvoja vzajemnih in medsebojnih gospodarskih odnosov, maloobmejnega prometa, skupnega boja proti kriminalu, terorizmu in »vsega tistega, kar bi lahko vznemirjalo to območje in oteževalo razumevanje držav«. Lončar je poudaril tudi potrebo po nadaljnjem razvoju sodelovanja na področju prometa.

Jugoslovansko-avstralski pogovori

CANBERRA — Avstralski predsednik Bob Hawke je včeraj sprejel predstnika skupščine SFR Jugoslavije Marjana Rožiča, ki vodi parlamentarno delegacijo na uradnem obisku v tej deželi. Pogovarjala sta se o obojestranskem sodelovanju in o mednarodnih vprašanjih.

Rožič je poudaril, da se morata Ju-

goslavija in Avstralija zavzemati za povečanje obsega blagovne menjave, kot tudi za iskanje možnosti skupnih vlaganj in nastopa na tretjem tržišču.

Predsednik Hawke je podprl jugoslovansko neuvrščeno politiko, pozdravil pa je tudi pobudo predsednika skupščine SFRJ za razvoj sindikalnega sodelovanja.

Na Japonskem divja konjenik

TOKIO — Nova video igra buri duhove japonskih mladoletnikov. »Dragon Quest III«, tako je ime tej novi video igri, je onesposobila celoten japonski šolski sistem. Na tisoče učencev že več dni »šprica« šolo, ker se na domačem računalniku gre srednjeveškega viteza. Igra »Dragon Quest III« namreč popelje po širnem svetu igralca - konjenika, ki se spopada z neštetimi zmaji, občasno pa mora reševati še nekatera nelahka vprašanja.

Japonska policija ima prepolne roke dela, saj mora neprenehoma loviti po domovih »obsedene« učence. Čisto drugačnega mnenja pa so izumitelji te video igre, saj so že prvi dan prodali kar milijon kaset, vsaka pa stane približno 60 tisoč lir. Prav čeden zaslužek, kajne!

LJUBLJANA — Kdor je enkrat samkrat v sili ali stiski, ali zato, da bi komu sporočil kaj lepega, potreboval telefonsko govorilnico ve, kako na redko so posejane po Ljubljani. In zato ni potrebno posebej komentirati novice, da je včeraj okrog 3. ure zjutraj nekdo zažgal štiri stenske telefonske

govorilnice s telefonskimi aparati vred.

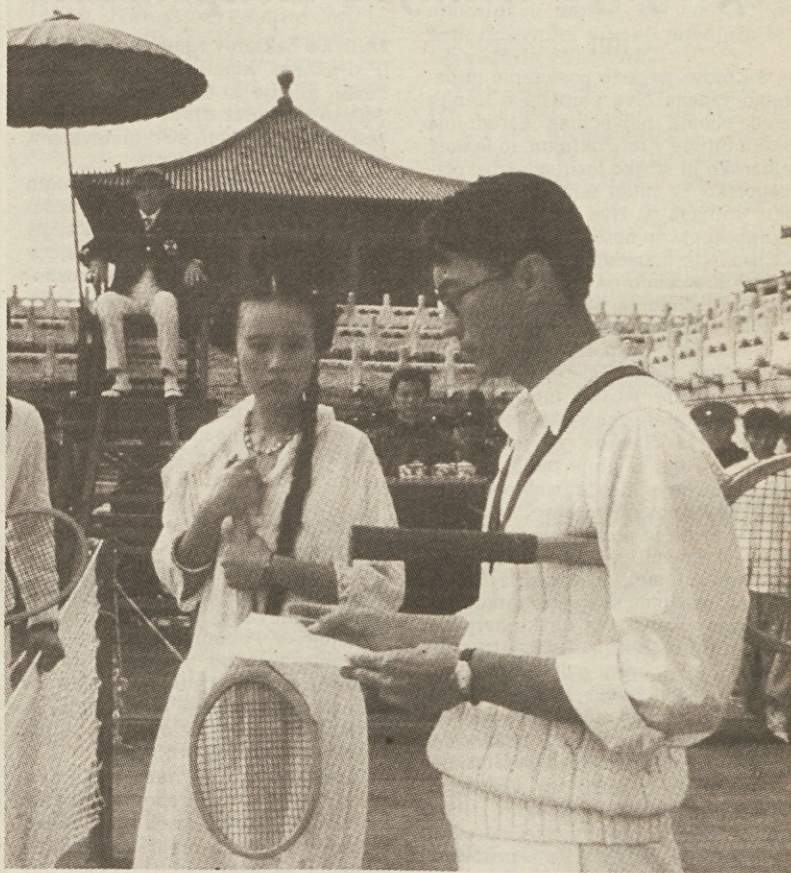
Najprej so morali gasilci pogasiti kar tri telefonske govorilnice, ki so gorele v podhodu Ajdovščina, tačas pa je prišlo obvestilo, da gori tudi telefonska govorilnica v podhodu Nebo-tičnik.

Hollywoodske priprave na oskarje 1988 Bertolucci deležen devetih imenovanj

HOLLYWOOD — Bernardo Bertolucci je bil deležen kar devetih imenovanj za prestižno filmsko nagrado oskar. Akademija filmskih znanosti in umetnosti je prisodila njegovemu filmu »L'ultimo imperatore« (v Sloveniji ga bodo gledali z naslovom Zadnji kitajski cesar) veliko čast, da kandidira za nagrade, ki bodo namenjene najboljši režiji, filmu, fotografiji (Storaro), kostumom, neizvirnemu scenariju, tonu, glasbeni kulisi, scenografiji in montaži.

Ameriški filmski kritiki so izkazali res enkratno naklonjenost italijanskemu umetniku, najbrž pa so upoštevali ogromen trud, ki ga je moral Bertolucci vložiti v priprave na snemanje kolosala v pekinškem »preprovanem mestu«. V Hollywoodu bosta Bertolucci delala družbo še druga dva Italijana, režiser Ettore Scola in igralec Marcello Mastroianni, ki sta bila imenovana kot kandidata za nagrado za najboljši neameriški film (La famiglia) ter za oskar najboljšemu igralcu (za vlogo v filmu Oči čornje). Med neameriški filmi konkurira tudi Nasvidenje, otroci Louisa Malla.

Imenovanje je seveda izredno las-kavo priznanje, do pozlačenega kipca, ki tišči v rokah meč, pa je pot še precej dolga. Tudi konkurence ne gre zanemariti, saj je letos še posebno izbrana. Bertolucci bode metali polena pod noge režiserji John Boorman (Hope and Glory, v Italiji so ga vrteli z naslovom Anni 40), Norman Jewison (Moonstruck), Adrian Lyne (Fatal Attraction, Attrazione fatale) in Lasse Hallstrom (My Life as a Dog). Filmi tudi niso od muh, saj gre poleg Bertoluccijevega »L'ultimo imperatore« še za Hope and Glory, Moonstruck, Fatal Attraction in Broadcast News (v Italiji ga bomo kmalu gledali z naslovom Dentro la notizia). Broadcast News, film o novinarskem svetu, je bil deležen sedmih imenovanj, prav tako pa je med favoriti tudi film Moonstruck, ki opisuje življenje angloameriške družine, ki jo sicer res nosi luna, o mafiji

pa ni ne duha ne sluha, kar je za ameriške pojme prava redkost.

Delegati bodo morali tudi izbrati najboljšega igralca med velikani kot so Jack Nicholson (Ironweed), William Hurt (Broadcast News), Michael Douglas (Wall Street), Robin Williams (Good Morning, Vietnam) in Marcello Mastroianni, najboljšo igralko pa med damami ameriškega filma, ki so Glenn Close (Fatal At-

traction), Cher (Moonstruck), Holly Hunter (Broadcast News), Sally Kirkland (Sally) in Meryl Streep (Ironweed).

V skupini tekmovalcev za oskarja za ženske in moške stranske vloge zasledimo Seana Conneryja, Morgana Freemana, Vincenta Gardenio in Dazela Washingtona, Normo Alehandro, Anno Archer, Olympio Dukakis, Anno Ramsey in Ann Sothern.

Po beneški konferenci o človekovih pravicah v Evropi Razprava v duhu strpnosti in iskanja novih prvin

Od 3. do 6. februarja letos je bila v Benetkah konferenca, na kateri so razpravljali o človekovih pravicah v Evropi, še posebej o verskih svoboščinah in pravicah manjšin, in to v duhu Helsinške listine iz leta 1975 ter v vsebinskem kontekstu dunajskih konferenc KVSE. Konferenco je sklicala deželna vlada Veneta ob sodelovanju vseh treh deželnih univerz in ustanove »Giorgio Cini«, udeležilo pa se je več kot sto petdeset vladnih predstavnikov in strokovnjakov. Na zadnjem zasedanju je sodelovalo tudi italijanski zunanji minister G. Andreotti. Zaprošili smo mag. Silva Devetaka, ki se je kot eden od osmih iz Jugoslavije povabljenih strokovnjakov udeležil konference, naj poda nekaj misli in oceni delo konference. Danes objavljamo njegova mnenja o razpravah človeških prvin in verskih svoboščinah, v prihodnjih dneh pa bomo objavili tista o pravicah manjšin v Evropi.

Človekove pravice: prepad med deklaracijo in stvarnostjo

Če med seboj primerjamo več kot desetletno obdobje od sprejema Helsinške listine leta 1975, na prvi pogled ne moremo videti večjih razlik - če govorimo globalno - v položaju človeka kot posameznika in skupine, socialne, etnične idr., ki ji pripada. S stališča KVSE še vedno obstajajo velike razlike med pojmovanjem človekovih pravic v zahodnih in vzhodnoevropskih socialističnih državah. Iskrene se krešejo v polemiki, ali je treba pri zagotavljanju pravic izhajati iz pravic posameznika ali skupine, ali imajo prednost politične ali socialno-ekonomske pravice, ali je potreben nadzor nad izvajanjem človekovih pravic ali pa je to notranja pristojnost držav. Še vedno je opazna politizacija tega vprašanja, pri čemer posamezne države ne skrbijo toliko usoda ljudi v drugi državi, marveč poskušajo to vprašanje koristiti za medsebojno politično obračunavanje, kar velja zlasti za ZDA v odnosu do ZSSR.

Toda ravno konferenca v Benetkah je pokazala, da se izpod pepela rojeva Feniks, ki bo morda prinesel v evropski prostor nove moralne in humane vrednote. Obetajoče je že samo dejstvo, da so iz iste konferenčne mize sedli, na primer, predstavniki sovjetskih oblasti in disidenti, poljski vladni predstavniki in voditelji Solidarnosti v begunstvu, dostojanstveniki različnih evropskih religij (najbolj nenavadno je bilo srečanje predstavnikov ruske pravoslavne Cerkve in uniatske ukrajinske Cerkve). Brez dvoma gre za slabo tako široko zastavljeno srečanje dinamičnim potcem Serenissime, ki so morali v to vložiti velike diplomatske spretnosti.

Razprava je bila živa in polemična. Nihče ni odstopal od svojih stališč. Tega tudi nihče ni pričakoval. Pomembno pa je to, da je bila razprava strpna in v duhu iskanja

novih prvin ne le za človekove pravice in svoboščine, temveč tudi za sožitje in razumevanje na celini. O iskrenosti razprave najbolj zgovorno pričajo govori sovjetskih uradnih predstavnikov in strokovnjakov, ki so odkrito spregovorili o problemih človekovih pravic in pravic narodnih manjšin v ZSSR. Poudarjali so, da jih v procesu perestrojke sedaj čaka predvsem demokratizacija političnega življenja, ki naj bi jo omogočila tudi reforma zakonodaje, ki ureja delo sodišč, odvetništva, informacijski sistem, volitve. Nenavadno je izzvenela izjava sovjetskega pravosodnega ministra V. Jakovljeva, naj Zahod ne meče kamenja na novo hišo človekovih pravic in svoboščin, pri kateri gradnji rabijo tudi njihovo (za-hodno) pomoč.

Očitno je, da je slej ko prej temeljno vprašanje, kako ubraniti pravice človeka pred državo ali drugo obliko monopolizacije oblasti. Od časa liberalizma, ko so bile v ospredju predvsem individualne svoboščine, so se človekove pravice razširile na socialno področje, zdaj pa postaja aktualno vprašanje participacije posameznika v družbenem življenju. Na pomanjkljivi razvoji človeštva v tem pogledu je opozoril italijanski zgodovinar Norberto Bobbio, ko je dejal, da moralni razvoj človeka in človeštva zaostaja za tehnološkim napredkom.

Verske svoboščine: nujnost dialoga

Bryan R. Wilson, profesor na All souls College v Oxfordu, je z svojim uvodnim predavanjem odprl bistvene probleme za razmišljanje, kot so odnos med državo in religijami, odnosi med različnimi religijami, sodobni razvoj in religija, pravice verskih manjšin ipd. Povedal je, da v zahodnem krščanskem svetu ni bil zaželen verski pluralizem, o čemer priča tudi odnos do Judov in muslimanov. Sedanje zahodne družbe so po njegovem mnenju v glavnem sekularizirane, saj vera ne more več bistveno vplivati na stvari, kot so zakon, kontrola rojstev, planiranje družine, splav ipd. Tudi na verskem področju se je povečala možnost izbire. Po njegovem bi morale posvetne oblasti predvsem zagotoviti nediskriminacijo državljanov tudi v tem pogledu, znano reklo »cuius regio eius religio« ne bi smelo zamenjati »cuius regio eius ideologia«.

Vse razpravljalce je kljub različnim pristopom povezovala ena misel: bodočnost človeštva ni v prevladovanju ene religije ali filozofskega nazora nad drugim, temveč v iskanju novih humanih in človeških vrednot v dialogu med njimi. K tej razpravi so dali viden prispevek slovenski udeleženci: ljubljanski nadškof dr. Šuštar, Ciril Zlobec in urednik »Družine« dr. Klemenčič.

SILVO DEVETAK

Gospodarski potencial JAR tlači druge afriške države

V tanzanijskem mestu Arushi (za radevedneže, mesto je okrog 150 kilometrov južno od Kilimandžara) je bil sestanek Konference o razvoju Juga Afrike. Navzoči so bili predstavniki devetih afriških dežel, se pravi Angole, Bocvane, Lesota, Svazije, Tanzanije, Malavija, Mozambika, Zambije in Zimbabveja, ki v glavnem sestavljajo skupino tako imenovane »prve fronte« (kajpak proti Južni Afriki).

Konferenco so ustanovili pred kakimi osmimi leti prav z namenom, da bi se s skupnimi močmi bolj uspešno upirali južnoafriški ekspanziji. Tudi tokrat je seveda bila glavna tema sestanka »Stanje in izkušnje o politiki do Južne Afrike«, to v bistvu pomeni, da je šlo bolj za politično kot za gospodarsko srečanje, čeprav so si prvotno zastavili zlasti obravnavo gospodarskih vprašanj.

Rezultati o politiki teh dežel do Južne Afrike niso spodbudni. Na konferenci so to priznali dokaj odkrito, dasiravno je domala vsaka udeleženka imela tudi svoja opravčila. Gospodarska odvisnost od Južne Afrike se je v zadnjih letih pravzaprav povečala. Samo Tanzanija in Angola nameri nista razširili gospodarskega sodelovanja z Južnoafriško republiko.

Stanje pri ostalih pa vzbuja naravnost razočaranje, če upoštevamo, da po drugi strani domala vsa afriška celina po svojih glasnikih vse bolj utemeljeno razglašajo rasistično politiko Južne Afrike; seveda v zvezi s tem pa tudi potrebo po »bojkotu«, ne pa po sirjenju odnosov s to deželo.

Tudi novejši podatki povedo vse, le tega ne, da bi na račun Južne Afrike pričeli boj-kot. Trgovina Bocvane, Lesota in Svazije je še zmeraj v celoti povezana z Južno Afriko. Slednja ima gospodarske vajatih teh držav čvrsto v svojih rokah. Pri ostalih deželah pa je še vedno značilno, da jim blizu 80 odstotkov prometa gre čez Južnoafriško republiko. Še bolj jasen dokaz, da jim politika proti rasističnemu južnoafriškemu režimu ne uspeva, pa je v tem, da afriške dežele »prve fronte« mnogo bolj uvažajo kot pa izvažajo v južno sosedo. Lani so izvozile komaj okrog 8 odstotkov svojega blaga, uvozile pa, reci in piši, nad 45 odstotkov blaga prav iz dežele apartheida.

Odnos do južne sosedice ne samo, da se ni spremenil, marveč je še bolj popačil sliko politike držav prve frontne črte do Pretorie. Drugi podatki (povezani s tem odnosom) so prav tako presenetljivi. Blagovna menjava med članicami Konference o razvoju na jugu Afrike spet zaostaja. Medtem ko je pred petimi leti dosegla vsaj 8 odstotkov vse njihove menjave, je lani spet nazadovala na nedojemljivo skromno raven 5 odstotkov. Predsednik Zimbabveja Mugabe je tako stanje še pred začetkom konference tolmačil kot »zadnjo«, ne pa kot »prvo« frontno črto, ki ji te dežele pripadajo.

Nekatere dežele pa prispevajo k medsebojni menjavi še manjši delež. Sama Tanzanija, ki je bila gostiteljica konference, izvažava v dežele prve boje črte komaj 0,9 odstotka svojega blaga, Angola samo 2,1 odstotka, Zambija pa k sreči nekoliko več, 3,5 odstotka. To gotovo ne pomeni spremembe, v teh podatkih pa prav tako ni simptoma, da bi se razmere v kratkem spremenile.

Raven teh podatkov kajpak razkriva, da bi se morali odnosov z Južno Afriko lotiti iz še bolj opredeljenih političnih zornih kotov, se pravi, da gre za gospodarska vprašanja, ki jih politični motivi ne prejemajo dovolj. Južnoafriška republika je na afriški celini še zmeraj najmočnejši gospodarski partner, močnejši, na primer, od vseh držav članic prve boje črte, pa tudi od vseh držav, ki sestavljajo tako imenovano področje preferenčne trgovine (tu je spet 15 držav Južne in Srednje Afrike).

Politika do Južne Afrike se potemtakem ne premika. Razmere so še vedno takšne, da v bližnji bodočnosti za nobeno ceno ni moč pričakovati bolj resnih korakov v že toliko opevani »bojkot«. Južna Afrika je trdno na sedlu. Na afriški celini je nesporno največja gospodarska velesila.

Tako stanje, so ugotavljali tudi na konferenci v Arushi, je začelo zdaj vznemirjati in krepiti negodovanje tudi pri tistih na primer evropskih deželah, kot so skandinavske, ki so do sedaj prednjačile v politiki gospodarskega podpiranja nekdanjih kolonij na jugu in v Srednji Afriki, obenem pa tudi v politiki bojkotiranja Južnoafriške republike. Vzrok nezadovoljstva je kajpak v tem, ker si afriške dežele premalo prizadevajo za spremembo razmer.

Pred konferenco v Arushi je bil namreč tudi sestanek med predstavniki afriških dežel in delegati skandinavskih držav. Ti so, vsaj tako poročajo, brez dlake na jeziku opozorili, da bo odnos Skandinavcev od-slej zmeraj bolj odvisen od tega, kako bodo ravnali afriški dejavniki. Danska vlada je medtem že sprejela sklep, da pomoč deželam v razvoju ne bo smela več preseči 30 milijard kron letno, kar bo skoraj 5 milijard manj kot lani.

In v Arushi so bržčas le zaorali nekoliko globljo brazdo. Sklepi, ki so jih sprejeli, so v glavnem naslednji: utrdili naj bi namreč medsebojno gospodarsko sodelovanje, imenovali so posebno delovno skupino, ki naj bi spremljala in pomagala k večji menjavi, odločili so se pospešiti gradnjo infrastrukture med državami na jugu, da bi preusmerili promet, ki gre še zmeraj po Južnoafriški republiko, kar je ključ vodilne gospodarske vloge te države. V bistvu so to ukrepi, ki imajo določen politični zagon.

Njegova prisotnost pa je nazadnje tudi v sklepu, »da bodo politiko do Južne Afrike pričeli odkrito usmerjati v pravo sosedstvo samo tedaj, ko bo Južna Afrika korenito spremenila svoj odnos do črncev«.

MIRO KOCJAN

V senci dveh narodov izginjajo manjše skupnosti

(III)

S Kosova pogosto poslušamo in beremo vznemirljiva poročila o trenjih med obema največjima narodnima skupnostima v tej Pokrajini, to je med albansko in srbsko (oziroma srbskočrnogorsko). V njuni senci in pod njenim vplivom pa žive manjše narodne skupnosti, ki so obsojene na izginotje, če sedanjih neugodnih gibanj in procesov na Kosovu ne bodo kmalu prekinili. Mislimo na Muslimane, Rome, Turke in na Hrvate.

Na turško gospodstvo na Kosovu spominjajo sledovi materialne in duhovne kulture, pa tudi mnogi običaji in celo nekatere značajske posebnosti prebivalstva. Turkov pa je čedalje manj. Po vojni se jih je zaradi političnih pritiskov na tisoče izselilo v svojo matično domovino, torej v Turčijo. Še več pa se jih je postopno potujčilo in so se spremenili v Albance. Ideološko-verski temelj za asimilacijo je skupna muslimanska vera, zaradi katere med albansko in turško narodno skupnostjo na Kosovu tudi ni trenj in napetosti. Po popisu iz leta 1981 je na Kosovu tedaj živel 12.513 Turkov. Zdaj jih je mnogo manj. Točnega števila sicer nihče ne ve, ker podatkov o številčnem razmerju med posameznimi narodi in narodnostmi v zadnjih letih na Kosovu niso objavili. Da pa število pripadnikov turške narodne skupnosti upada, kaže zlasti primer iz Prizrena. V tem živahnem in cvetočem kosovskem mestu je nekoč skoraj 98 odstotkov prebivalcev bilo turške narodnosti. Sedaj jih je morda le še 3 odstotke. V značilni turški vasi Mamuša pri Prizrenu - tam je razvito kmetijstvo, s poudarkom na pridelovanju odličnega sadja - se je v zadnjih dveh letih 15 družin s skupaj nad 110 družinskimi člani izselilo v Turčijo. Tamkajšnjim kmetom so od-

vzeli 300 hektarov zemlje in jo izročili družbeni kmetijski organizaciji. Turški kmetje so tako ostali brez zemlje in tudi brez druge zaposlitve. V vasi Mamuša zdaj 400 prebivalcev, zvečine mladih, nima dela.

Pripadniki turške in tudi drugih manjših narodnih skupnosti na Kosovu imajo svoje šole, časopise, knjige, pa radijske in televizijske oddaje v materinem jeziku. Vendar pa družbeno-gospodarski razvoj in tekoča politika skoraj ne upoštevata specifičnih potreb manjših narodnih skupnosti za njihovo ohranitev in razvoj. Zaradi tega so te narodne skupnosti v nevarnosti, da že v prihodnjih nekaj letih povsem izginejo oziroma se asimilirajo. Narašča le albanski narod, ki je v večini, vsi drugi pa so v nevarnosti za svoj obstanek. To velja tudi za Srbe in Črnogorce, čeprav je Kosovo njihova tradicionalna domovina. Za številčnost srbske in črnogorske narodne skupnosti ima najbolj pogubne posledice izseljevanje s Kosova, ki se nadaljuje. V Pokrajini je bilo na primer leta 1941 od skupnega števila prebivalcev 35 odstotkov Srbov in Črnogorcev, lani pa je bilo slednjih le še okoli 10 odstotkov glede na skupno število prebivalcev Kosova.

Jugoslovanski program o Kosovu predvideva vrsto ukrepov za povratek tistih, ki so se izselili s Kosova, toda tega politično-programskega dokumenta še niso začeli izvajati. Po nekaterih podatkih se je v zadnjih dvajsetih letih izselilo iz Pokrajine 200 tisoč ljudi, največ po burnih dogodkih v letu 1981. Odšli so v veliki večini pripadniki srbske in črnogorskega naroda. Po nekaterih podatkih se je doslej na svoja ognjišča na Kosovu vrnilo le okoli 2.500 Srbov in Črnogorcev.

MARJAN DROBEŽ

napravi dobro kupčijo

izkoristi posebno

februarsko promocijsko prodajo

3.000.000 lir

za vsa krzna iz kune zlatice

1.500.000 lir

za jakne iz lisičjega in svizčevega krzna
in za konfekcije iz rat musqué
in perzijanerja swakara

Obročno plačevanje na 24 mesecev brez menic

Za nakup v gotovini še dodaten 10 % popust

TRST, Ul. Palestrina 10 - BRESCIA, Korzo Zanardelli 24

MONZA, Drevored Italia 50 - COMO, Drevored Masia 61 - VARESE, Ul. Cavour 3

Začetek pogajanj za Monte Croce Carnico

TRST — Avstrijska zvezna vlada je formalno poverila nalogu zunanjemu ministru Aloisu Mocku, da začne pogajanja z italijansko vlado za podpis medvladnega sporazuma o gradnji cestnega predora Monte Croce Carnico.

Zaradi tega je italijanski zunanji minister Giulio Andreotti sklical sestanek, ki bo v četrtek, 25. t. m., v Rimu in na katerem bodo proučili trenutno stanje o tem vprašanju pred začetkom pogajanj z avstrijskimi oblastmi; le-ta se bodo začela v mesecu marcu. Sestanka se bodo udeležili predstavniki raznih zainteresiranih ministrstev in odbornik Furlanije-Juljske krajine za promet in prevoze Giovanni Di Benedetto.

Za gradnjo važnega cestnega predora je predvidena ustanovitve mešane družbe, ki jo bodo sestavljali predstavniki Furlanije-Juljske krajine in Koroške, medtem ko so finančna sredstva že zagotovili italijanska vlada in obe deželi.

Predsednik deželne vlade je ob tem izrazil veliko zadovoljstvo in dodal, da se sedaj konkretno na diplomatski ravni začne reševati vprašanje, o katerem se že dolgo govori. »Cestni predor bo tesneje povezal F-JK z bližnjo in prijateljsko Koroško,« je dodal Biasutti, »poleg tega pa bo našo deželo povezal tudi z Avstrijo in Srednjo Evropo.«

Odbornik Di Benedetto pa je izrazil željo, da bi se pogajanja čim prej zaključila in da bi prišlo do odobritve sklepne dokumenta, ki ga morata nato ratificirati obe vladi.

V zvezi z odprtimi vprašanji Delegacija italijanske narodnosti pri Šinigoju

LJUBLJANA — Problematika popisa prebivalstva, vprašanje razvoja funkcionalne dvojezičnosti, nadaljnje razvijanje sicer dobrih stikov z matičnim narodom, vloga italijanske narodnosti kot subjekta v socialističnem samoupravnem sistemu Jugoslavije ter obravnavanje italijanske narodnosti kot nedeljive celote ne glede na republiške meje, so bile osrednje teme razgovora pripadnikov italijanske narodnosti s slovenske Obale s predsednikom slovenskega Izvršnega sveta Dušanom Šinigojem ter predstavniki Socialistične zveze republiške skupščine in republiških upravnih organov, ki je bil v ponedeljek v Ljubljani.

Tako kot je bilo v zadnjem razgovoru s pripadniki madžarske narodnosti pretekli teden izpostavljeno vprašanje dvojezičnega kadra, so tudi na razgovoru v ponedeljek predstavniki italijanske narodnosti poudarili ta skupni problem v Sloveniji, ki se še najbolj izraža v delovnih organizacijah: pomanjkanje dvojezičnih statustov in podobnih aktov, pomanjkljive rabe italijanskega jezika kot jezika okolja.

Eno izmed najbolj perečih vprašanj pa je verjetno vprašanje financiranja italijanske narodnosti, oziroma njenih izredno razvitih dejavnosti, ki se različno obravnava glede na republiške meje. Italijanska narodnost naj bi po mnenju njenih predstavnikov sčasoma poskušala postati ekonomsko čim bolj samostojna in sicer z nadaljnjim razvijanjem vloge mostu, ki jo že igra v odnosu med Slovenijo in sosednjo Furlanijo-Juljsko krajino, oziroma njeno matično domovino Italijo. Dobrososedske odnose naj bi razvijala z vsemi organizacijami in združenji iz Italije, ki priznavajo ureditev Jugoslavije in nedotakljivost meja, to pomeni tudi z organizacijami, ki združujejo italijanske izseljence, ki so zastupili Jugoslavijo v povojnih letih. Le na osnovi dialoga je namreč mogoče pojasniti številne informacije o vrenju znotraj italijanske narodnosti, ki so se v zadnjem času razširile tudi v Italiji.

ROBERT ŠKRLJ

»Igramo, plešemo in pojemo« danes v dutovski osnovni šoli

SEŽANA — Osnovna šola Edvarda Kardelja iz Dutovelj prireja vsako leto bogat program ob dnevu šole. Letošnje leto bodo zaobjeli in predstavili enovit slovenski kulturni prostor plesnega in glasbenega področja.

Prireditve ob dnevu dutovske osnovne šole bodo drevi. Že jutraj se bodo zbrali učenci centralne šole in podružničnih šol iz Pliskovice, Stanjele in Tomaja ter priredili bogat kulturni program. Odprli bodo tudi razstavo, na kateri bodo predstavili svoje stvaritve in izvenšolskem času. Drevi, ob 19. uri pa bo proslava.

Na proslavi bo sodeloval priznani harmonikar Zoran Lupinc, svetovni prvak na diatonični harmoniki iz Sempolaja, ki bo zaigral znane napeve valčkov, polk, mazurk itd. Predstavil se bo tudi mešani pevski zbor Primo-rec - Tabor, ki želi približati poslušalcem pesmi iz raznih krajev Slovenije. Seveda bodo v kulturnem programu z recitacijskimi, glasbenimi in plesnimi točkami nastopili tudi učenci. Gotovo bo nadvse zanimiv plesni program, ki ga bo oblikovala jazz baletna skupina, plesno zabavna skupina in učenci, ki so obiskovali plesne vaje pod vodstvom plesnega mentorja Borisa Obla-

ka iz Ljubljane. Predstavil se bo tudi otroški pevski zbor podružnične šole Tomaj, ki ga že vrsto let uspešno vodi Tatjana Jug.

Učenci bodo skupaj z mentorji in profesorji pripravili razstavo, ki bo govorila o življenju in delu na šoli. V prostorih šolske knjižnice bodo pripravili priložnostno razstavo ob obletnici smrti revolucionarja Edvarda Kardelja, po katerem nosi šola ime. Staršem bodo predstavili tudi posebno glasilo na temo o ekologiji, ki so ga učenci pripravili in izdelali ob kulturnem dnevu.

Na proslavi bodo podelili tudi nagrade sveta šole. Odločili so se, da bodo letošnje nagrade prejeli: Krasoprema Dutovlje za uspešno večletno pokroviteljstvo, predsednika Krajevne skupnosti Stanjel Milan Rudež in Ivan Bortolato (KS Pliskovica) za večletno uspešno sodelovanje pri podružabljanju, komandir karavle Repentabor Jovo Stevanovski za sodelovanje pri delovnih akcijah in obrambnih dnevih, Maja Žarovnik za uspešno 10-letno zvesto mentorstvo letne zimске šole v naravi ter trije učenci, Edi Šuc, Helena Škrl in Darja Šuc.

—oks—

Biasutti bo sprejel Unijo

TRST — Deželna vlada Furlanije-Juljske krajine, ki jo vodi demokristjan Adriano Biasutti, bo v torek, 23. t. m., sprejela številno delegacijo Unije Italijanov iz Istre in z Reke.

Do obiska bo prišlo po povabilu, ki ga je predsednik deželne odbora naslovil predsedniku Unije Italijanov iz Istre in z Reke Silvanu Sauu. Deželna uprava skupno z Ljudsko univerzo namreč ohranja stalne stike in sodeluje z Unijo. Sestanek bo v Trstu, na sedežu deželne odbora.

Delegacija Unije Italijanov iz Istre in z Reke pa bo danes, ob 11. uri, v hotelu Europa pod Nabrežino sprejela tudi delegacija deželne tajništva Krščanske demokracije Furlanije-Juljske krajine.

Delegaciji bosta vodila deželni tajnik KD Bruno Longo in predsednik Unije Silvano Sau.

Vse kaže torej, da se je zanimanje za probleme italijanske manjšine v Jugoslaviji po zadnjih odmevnih akcijah zelo povečalo tudi v FJK.

Od četrta do četrta V DVORANI SMRTI

Stanislav Renko

O poteku torkovega sojenja prof. Samu Pahorju in o solidarnostni stavki dijakov in profesorjev ter njihovi manifestaciji so naši bralci lahko poslušali že v torek, nato pa brali in tudi poslušali še včeraj. Zato ostane naloga temu današnjemu zapisu, da ob robu teh nevsakdanjih dogajanj v tednu do prejšnjega torka dodamo le nekaj pomembnih podatkov, ki v manjšinskih sredstvih obveščanja niso bili dovolj poudarjeni, v večinskih pa popolnoma zanemarjeni, tako da je javno mnenje še vedno pomanjkljivo in s tem tudi o aretaciji našega profesorja napačno informirano, kar utegne imeti neprijetne posledice. Gre namreč predvsem za točno navajanje veljavnih zakonskih določil glede rabe slovenščine v odnosih do oblastvenih in drugih javnih organov, istočasno pa tudi za osnovne podatke o aretiranem profesorju, podatke, ki povsem izključujejo verjetnost in verodostojnost vseh treh obtožb o protizakonitem profesorjevem obnašanju v uradih tržaške osrednje pošte v sredo prejšnjega tedna.

Začnimo torej z določbo glede rabe slovenščine, na katero se sklicujemo po londonskem memorandumu 1954, ki je zapisana pod členom 5 posebnega statuta. Da je ta določba v veljavi tudi po podpisu osimskega sporazuma leta 1975 in po ratifikaciji leta 1977, obstajata kar dve važni razsodbi sodnih oblasti iz let 1981 in 1982, in sicer:

1. Dne 19. januarja leta 1981 je izrekel zadevno razsodbo o veljavnosti člena 5 rimski pretor G. Signani in je vložena med spise V. civilne sekcije rimske »poenotene preture« (»Pretura Unificata di Roma«). Izvirno besedilo razsodbe je bilo v celoti objavljeno v Il Bollettino di Informazioni degli Sloveni in Italia šte. 5 od 16. februarja 1981. Ves ostali deželni tisk v italijanski seveda niti po osmih letih te razsodbe ni objavil. - Slovenski prevod je izšel že prej v našem dnevniku. - Naj dodamo, da je bilo besedilo posebnega statuta objavljeno v teh 34 letih že večkrat: najprej seveda v našem dnevniku oktobra 1954, nato v Jadranskem koledarju za leto 1955, v znani Jerjevi knjigi »Tržaško vprašanje...« leta 1961, pa tudi v angleškem izvirniku. - Na italijanski prevod statuta pa naj bralci opozorijo svoje znanec, prijatelj in sorodnike iz večinskega naroda, da je bil objavljen takoj po podpisu v italijanskem dnevnem tisku, v mesecu decembru 1954 pa v mesečni reviji italijanske vlade »La Vita Italiana«, leta 1979 v obsejni publikaciji Manlio Udina, Professore emerito dall'Università di Trieste, membro de L'Istitut de Droit International: Gli accordi di Osimo (ed. Lint, Trieste). - Naj dodamo, da lanski predlog predloga za našo zaščito (o katerem smo pisali v četrtek, 12. novembra) tržaškega melonarskega poslanca upošteva zbirko vseh trenutno veljavnih določb v rabi slovenščine in torej tudi člen 5, toda sodeč po najnovejši obsodbi profesorjevih upravičenih zahtev s strani melonarskega tržaškega

vodstva, se bo moral njihov onorevole najbrž premisliti.

2. Dne 20. januarja 1982 je Ustavno sodišče z razsodbo (»sentenza«) šte. /82 prav tako potrdilo veljavnost posebnega statuta in njegovega člena 5, kakor je predvčerajšnjim upoštevalo tudi tržaško sodišče v procesu proti profesorju Samu Pahorju. Njeno celotno obsežno besedilo pa je objavljeno v že omenjenem Il Bollettino v šte. 2 od 1. maja 1982, a slovenski prevod skoraj istočasno v našem dnevniku. - Tudi glede večinskega branja te razsodbe velja gornji nasvet.

V nadaljevanju pa naj bralce opozorimo na obsežen življenjepis aretiranega profesorja v 11. snopiču PSBL - Primorskega slovenskega biografskega leksikona (Goriška Mohorjeva družba, Gorica 1985, od str. 567 do 570).

Iz profesorjevega neutrudnega delovanja po letu 1985, v zadnjih dveh letih torej, pa naj navedemo predvsem njegovo večmesečno raziskovanje lažnih in netočnih podatkov v zloglasni knjigi pok. župana Giannija Bartolija ob sredah v oddajah Radia Opčine. O tem je Pahor objavil tudi dokumentarni - kot smo v naših zapisih že poročali - v uglednem ljubljanskem 14-dnevniku Naši razgledi. Oboje je hujskaške revanšistične »radunaške« septembrske revizioniste zelo boleče prizadelo, saj jim jemlje iz rok lažne mučenice, zaradi katerih jim je nasledlo tudi obrambno ministrstvo in zelo verjetno so tudi tisti, ki so vzrok za Pahorjevo aretacijo našli v razkrinkovanju in s tem možnosti kaznovanja politično najbolj škodljivega nasprotnika.

Ogabno in neumno laž pa je na sam dan procesa proti profesorju z mastnimi črkami objavil vest »ta mičken«, da je namreč prof. Samo Pahor »napadel kar dva policaja v veži osrednje pošte«. Informacija je brez podpisa, kar pomeni, da je zelo verjetno njen avtor sam odgovorni urednik, ki je to protislovensko hujskaško dezinformacijo razširil v kar 85.300 izvodih. Zakonodaja o opravljanju časniškega poklica v republiki Italiji, kakor tudi statut sindikalne časniške organizacije FNSI - Federazione nazionale stampa italiana, tako protičloveško hujskanje odločno zavrača. Proces proti prof. Samu Pahorju pa je bil v veliki sodni dvorani, kjer je zločinsko fašistično sodišče izreklo v letih 1930 in 1941 kar trinajst smrtnih obsodb nad slovenskimi antifasisti, od katerih je bilo devet izvršenih. Kdaj bo ob vходу v to usodno dvorani smrti vzdana spominska plošča, kot smo v našem dnevniku v vseh povojnih letih večkrat zahtevali?

Po zmagi nad fašisti pred 43 leti pač nismo mogli niti pomisliti, da bo »demokratsko« sodišče letos pred 48 leti rojenemu slovenskemu tržaškemu profesorju sodilo - in ga tudi krivično obsodilo - zaradi zadeve, ki jo je sprožilo profesorjevo nadaljevanje boja za isti jezik, zaradi katerega so dali svoja življenja v dvorani smrti obsojeni naši junaki.

Aprila v Pordenonu nov dnevnik založnika Montija

PORDENON — V gospodarsko pomembnem središču med Vidmom in Trevisom je že vse nared za izid novega dnevnika. Gre za dnevnik podjetja Monti, istega torej, ki izdaja Piccolo v Trstu, Resto del Carlino v Bologni, La Nazione v Firencih. Pred kratkim je ta skupina kupila nekdanji pomembni rimski dnevnik Il Tempo ter ga skuša spet ovrnodnotiti. Na vsak način pa hočejo dobiti v roke tudi kak milanski dnevnik. V teku so pogajanja z ENI, ki je lastnik dnevnika Il Giorno. Ni pa izključeno, da bi lahko kupili Montanellijev Il Giornale nuovo. Ko bi skupini Monti uspelo dobiti v roke pomemben milanski dnevnik, potem bi dobila državne razsežnosti in na mah bi postala najpomembnejši izdajatelj dnevnikov v Italiji. S svojo osrednjo tiskovno agencijo, ki dobavlja članke vsem svojim dnevnikom ter mesečnim magazinom, bi skupina Monti lahko zelo vplivala na javno mnenje.

Članek smo pričeli z vestjo, da je v Pordenonu vse pripravljeno za izid novega dnevnika. Zakaj so izbrali Pordenon?

Tržaški Il Piccolo sedaj posveča precej pažnje dogajanju v videmski in pordenonski pokrajini. Vendar pa v Vidmu ne gre in ne gre. Furlani nočejo kupovati tržaškega dnevnika, pa čeprav se jim tu ponuja z glavo nekdanjega videmskega dnevnika. Bolj gre Il Piccolo v prodajo v Spodnji Furlaniji, v červinjanskem okolišu, to pa, ker so

tamkajšnji ljudje navezani na Tržič in njegovo industrijo in jih zanima, kar se dogaja tako pri njih kot v Tržiču.

V Pordenonu pa med dnevniki vodi beneški Il Gazzettino, ki prodaja okrog petnajst tisoč izvodov, tudi zaradi tega, ker ima dobro lokalno kroniko. Seveda se v pordenonski pokrajini dobro prodaja tudi videmski Messaggero Veneto, vendar prednost ima prej omenjeni beneški dnevnik.

Upravitelji skupine Monti so svojčas hoteli kupiti tudi beneški Il Gazzettino. Industriji Veneta, ki so lastniki tega časopisa, ki je v zadnjih dveh letih pridobil na veljavi in zelo razširil prodajo, pa niso hoteli prodati. Bali so se, da bo vodenje dnevnika izven njihove dežele zmanjšalo vlogo Veneta. Prav tako so se zanimali za nakup videmskega lista Messaggero Veneto, pa jim za sedaj to ni uspelo.

Zaradi tega se je skupina Monti odločila, da bo prav v Pordenonu pričela izdajati nov dnevnik. Z njim nameravajo najprej naskočiti sam Pordenon. Kasneje naj bi se pričeli širiti tudi v smeri Vidma in v smeri Benetke.

Novi dnevnik naj bi bil urejen z že ustaljeno obliko Montijevih časopisov, to je, razdeljen naj bi bil v dva dela. V prvem bi bile vesti državnega in mednarodnega značaja, v drugem pa lokalna kronika. Dnevnik bi tiskali v tržaški tiskarni Piccola.

Redakcijo v Pordenonu, ki bo v samem središču mesta, bo kot direktor vodil novinar Giorgio Zicari, ki sedaj dela v Vidmu. V redakcijo bodo privabili novinarje, ki so že sedaj v službi pri Montiju. Baje pa so sklenili pogodbe tudi z znanimi lokalnimi novinarji Gazzettina in Messaggera Veneta, s takimi, ki so znani v krajevem merilu. Pri novem dnevniku naj bi bilo zaposlenih od petnajst do dvajset rednih novinarjev. V glavnem bi se seveda ukvarjali s kroniko, saj bi za splošne vesti skrbeli drugje. V prvi vrsti bi prišla v poštev kronika pordenonske pokrajine. Sedanja videmska kronika Piccola naj bi našla mesto v novem pordenonskem dnevniku. Ta pa bi že od vsega začetka imel tudi precej kronike iz vzhodnih krajev pokrajine Benetke, t. j. iz Portogruara, San Donaja di Piave, Jesola itd., kot tudi iz pokrajine Treviso.

Na tak način bi skupina Monti z novim dnevnikom začela ogrožati dnevnika v Vidmu kot v Benetkah. Istočasno bi to pomenilo precejšen vir dohodkov za reklamno službo skupine Monti. Tako pordenonska kot videmska pokrajina sta zelo bogati. Tu je veliko tovarn, ki prodajajo blago v vsej državi. Možnosti za nabavo reklame so tu zares zelo velike. Reklama pa je dandanes za časopisne hiše zelo donosna.

MARKO WALTRITSCH

Umrl je dr. Anton Nemec

KOPER — Dočakal je 85 let in, le nekaj dni po rojstnem dnevu, je bolezen pretrgala življenjsko nit. Izteklo se je življenje dr. Antonu Nemcu, pravniku, ki je zadnjih 37 let preživel v Kopru. Bil je dobro znan med starejšo generacijo na Goriškem in Tržaškem. Doma je bil iz Bilj na Goriškem, v zavedni družini, kjer mu je mati vtisnila počat ljubezni do slovenske besede in domače zemlje. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, Novem mestu in Ljubljani, pravo pa je študiral v Padovi. Že kot dijak se je zanašel v naprednih vrstah srednješolcev, bil je soustanovitelj društva Svoboda v Novem mestu in aktiven član srednješolskih in visokošolskih društev. Šel je skozi vihar na leta dveh svetovnih vojn in krepko je občutil nasilje fašizma. Zaradi naprednih idej so ga fašisti preganjali. Po nekaj letih službovanja v Trstu, Gorici in okolici je moral zapustiti rodno Primorje. Pot ga je zanesla v Ljubljano in dalje v Beograd, kjer je opravljal inšpekcijsko, organizacijsko in instruktorsko službo. Iz Beograda se je vrnil na Primorsko, ki ji je vseskozi ostal zvest. (S. M.)

Na pobudo Kraške gorske skupnosti

Danes na Padričah javno srečanje o sinhrotronu

Kraška gorska skupnost prireja danes v sodelovanju z Deželo javno razpravo o perspektivah razvoja padriškega Centra za znanstvene in tehnološke raziskave in o lokaciji sinhrotrona. Na srečanje, ki bo ob 18. uri na sedežu Centra, so povabili predsednika deželne odbora Adriana Biasuttija, predsednika in podpredsednika družbe Sincrotrone Trieste Carla Rubbio in Fulvia Anzellottija, izrednega komisarja Centra za raziskave Domenica Romea, deželna odbornika Gianfranca Carboneja (PSI) in Daria Rinaldija (KD), tržaškega župana Staffierija, predsednico Vzhodnokraškega rajonskega sveta Anamarjo Kalc, predsednika KZKV Karla Grigica in predstavnika KGS v upravnem svetu Centra za raziskave Milota Budina. Seveda pa je na srečanje vabljeno tudi krajevno prebivalstvo.

Tiskovno sporočilo podpredsednika Carboneja Dežela še naprej angažirana za rešitev hude krize Ireta

V zvezi s položajem v tovarni Iret je podpredsednik deželne uprave Gianfranco Carbone v tiskovno izdal posebno tiskovno sporočilo, o katerem smo že poročali v včerajšnji številki in ki ga sedaj podrobneje navajamo.

Predvsem je Carbone napovedal, da je deželna direkcija za industrijo sklicala za torek, 23. februarja, ob 11. uri predstavnike vodstva podjetja in sindikalnih organizacij, da bi skupno osvetlili nove vidike, kakor so izšli iz časopisnih vesti in ki se nanašajo na preiskave sodnih oblasti.

Deželna direkcija za industrijo nadalje obvešča, da je Dežela sprico krize v tovarni Iret zadolžila svojo finančno družbo Friulia, naj preuči možnost lastnega vstopa med delničarje sedanje družbe Iret in zagotovi najboljše pogoje za ustanovitev nove družbe za civilno proizvodnjo, katero predvideva podjetniški načrt proizvodnega preustroja.

Deželna finančna družba Friulia je v sporazumu z deželno direkcijo za industrijo že izvedla omenjeno preliminarno raziskavo, iz katere izhaja pozitivna ocena načrta za proizvodni preustroj — vendar ob brezpogojni potrebi po vstopu novih partnerjev v družbo — in izvedljivost vstopa javnega

kapitala v delniško strukturo družbe Iret.

Značaj takega javnega posega pa je v tem, da podpre podjetniška prizadevanja in ne, da jih nadomesti. Poleg finančne pomoči sodi sem tudi svetovanje za racionalizacijo upravljanja podjetja. Povsem jasno je zato — bomo v sporočilu — da nadaljnje težave, o katerih poročajo sredstva javnega obveščanja, le še otežujejo iskanje primerne rešitve.

Vsekakor pa gre reči — zaključuje tiskovno sporočilo — da bo Dežela, ne da bi pri tem hotela delati prezgodnje zaključke ali ocene, še naprej nadaljevala z vsemi prizadevanji, da bi našli tako rešitev, ki bi preprečila nadaljnjo šibitev tržaške proizvodne resničnosti.

ZŽI o nasilju nad ženskami

Zveza žensk Italije - UDI prireja jutri srečanje na temo »Ženske in nasilje«. Udeležili se ga bosta članica razsodišča 8. marec Giuliana Del Pozzo in psihologinja Patrizia Romito. Srečanje bo v krožku pristaniških delavcev, Trg Duca degli Abruzzi 3, s pričetkom ob 18.30.

pisma uredništvu

Ali Primorci nimamo velikih žena?

Spoštovano uredništvo!

Kot vsako leto, sem tudi letos kupila Jadranski koledar in knjige, ki so zelo zanimive in se zelo lepo predstavijo. Najprvo sem vzela v roke knjigo »Z zlatimi črkami« - Usode in dela velikih primorskih mož. Ne dvomim, da so bili res veliki. In takoj veliko razočaranje. Pri stotih velikih primorskih mož, niti ene velike primorske žene, niti omenjene v uvodu s strani urednika ali pisatelja.

Ali res nimamo Primorci nobene žene, katere ime bi lahko napisali z »zlatimi črkami«?

S spoštovanjem

Roza Počkar

Z žensko enakopravnostjo nekaj ni v redu

Spoštovano uredništvo.

Odločil sem se za krajši prispevek o ženski enakopravnosti, saj se mi zadeve ne zdijo povsem v redu.

V deževnem februarjskem dnevu sem se sprehajal po ulici, seveda ne v sredini, ampak čisto ob strani. Ob meni je bila na cestišču velika luža. Gledal sem to lepo mlako, ki je bila sila podobna Bohinjskemu jezeru. Nenadoma zaslišim rjovenje avtomobila.

Bil je samo preblisk, vendar sem videl za volanom lepo mlado gospo. Slednja je poglajala svoje bobneče vozilo v lužo in dvignil se je pravi val, ki me je dobesečno zalil. Ni potrebno poudarjati, da sem bil moker do sponjih hlač. Prijazna gospa je mirno oddajala naprej. Pa so pravili, da so ženske občutljivejše za človeško usodo...

V mestu sem čakal avtobus, mirno in pohlevno. Pripeljal je avtobus popolnoma poln z ljudmi. Čakali smo vrsto, da lahko vstopimo, nenadoma pa je kot Erinija pridrvela ženska in nas pričela tolči z dežnikom po hrbtu in glavi. Ko je nekdo zatulil ob bolečine in dodal, naj neha, ga je ženska obdelala s takšnimi izrazi, ki bi se jih sramovali v najbolj zakotni beznici. Da ne govorim o vrstah na pošti ali pred kakšnim drugim uradom. Pride mlada frklja in prične prositi, naj jo pustimo naprej. V desnici sem držal veliko konfekcijo Dasha, v levici tri polne najlonske vreče, z nogami pa sem porival naprej aktovko s knjigami. Seveda sem dal deklici prednost. Tako so storili tudi drugi, saj je jokala, da jo doma čaka otrok, mož da plove po Jadranu, mama da je v bolnici itd. Ko je deklica vse opravila, je smeje odšla, pri vratih pa jo je čakal stasit fant. Objela sta se in poljubila. Ne vem, če sta šla varovat otročiča ali pa če sta ga šla delat...

Teh nekaj primerov pa jasno kaže, kako nekatere ženske pojmujejo enakopravnost. Preprosto poživinijo in že se jim zdi, da so enakopravne moškemu, kot da bi bilo preklinjanje, riganje in še kaj hujšega... znak enakopravnosti in novega ponosa.

(sledi podpis)

Ob 230-letnici Vodnikovega rojstva

Dragi Primorski!

Vsak dan prihaja v naš razred. Te dni se učimo o Napoleonu. Omenili smo tudi Valentina Vodnika. Ko smo v sredo, 3. februarja, prebirali dnevnik, smo zvedeli za 230-letnico Vodnikovega rojstva. To novico smo tudi napisali v svoje zvezke.

Valentin Vodnik je napisal Napoleonu v čast pesem ILIRIJA OŽIVLJENA. Mi smo našli v PIONIRJU iz leta 1976 dve kitici iste pesmi, pesnikovo sliko, ki jo hranijo v Narodnem muzeju v Ljubljani ter sliko, ki nosi naslov »ILIRIJA, VSTAN!« Na njej Napoleon dviga starko Ilirijo, ki jo je obudil iz tisočletnega spanja. Tudi ta slika je v Narodnem muzeju v Ljubljani.

Sedaj pa ti napišemo prvi dve kitici pesmi ILIRIJA OŽIVLJENA:

Napoleon reče:
Ilirija, vstan!
Vstaja, izdiha:
Kdo kliče na dan?
O vitez dobrotni,
kaj ti me budiš?
Daš roko mogočno,
me gori držiš!

Lepo te pozdravljajo učenci V. r. osn. šole FINŽGAR iz Barkovelj:

Matija, Tjaša, Kristina, Luka, Omar, Miki

Nerešeno vprašanje glasbene vzgoje v slovenščini

Deželni značaj šole Glasbene matice narekuje tudi Deželi obveznosti do nje

Zaradi pomanjkanja javnopravnega priznanja in s tem v zvezi povsem nezadostnih ali celo ničelnih podpor iz javnih virov, deluje cela vrsta slovenskih kulturnih ustanov na Tržaškem, Goriškem in Videmskem v skrajno težkih pogojih. Rešujejo se izključno ali skoraj izključno s požrtvovalnostjo in samopriskrbi slovenske javnosti.

Zgovoren primer takega stanja je tudi Glasbena matica s svojo glasbeno šolo in koncertno sezono. Glasbena šola GM deluje na didaktični ureditvi, ki se zgleduje v ureditvi glasbenega pouka na konservatorijih. Njeni programi težijo k prilagajanju programom ministrstva, da lahko njeni gojenci opravljajo izpite pri krajevnih javnih glasbenih šolah, ki pa so vse italijanskega jezika. Vodstvo GM je že neštokrat dalo pobudo za javnopravno ureditev glasbene vzgoje v slovenskem jeziku, za kar se zavzema vsa manjšina tudi preko svojih predstavnikov. Tako je bila nakazana možnost ustanovitve konservatorija v slovenskem jeziku ali vsaj oddeljene avtonomne slovenske sekcije konservatorija Tartini, seveda pod pogojem, da bi bile pri tem upoštevane posebnosti in izvirne značilnosti šole GM in seveda zagotovljen pouk v slovenskem jeziku. Ta predlog naj bi po mnenju pristojnih organov ne bil izvedljiv, ker ni predviden v obstoječih zakonskih normah. Ko je o tem razpravljala slovita Cassandrova komisija, je ob zaključku svojih del leta 1980 menila, da bi rešitev problema lahko bila v priznanju šoli GM »statusa srednje in višje srednje šole na umetniški ravni v skladu z umeritvami, zapadenimi v čl. 8 vladnega zakonskega osnutka o reformi višje srednje šole«. Tudi s to možnostjo ni bilo nič, ker do reforme italijanskega višjega šolstva še ni prišlo, po drugi strani pa tudi ni nič z zakonom za globalno zaščito slovenske narodnostne skupnosti, čeprav segajo prvi zakonski osnutki že 17 let nazaj.

Kot prehodna rešitev, seveda ob vztrajanju, da država zagotovi slovenski narodnostni manjšini pravico do poklicnega glasbenega šolanja v slovenskem jeziku, je bila nakazana možnost delnih rešitev, kot na primer parificiranje glasbene šole GM, kar bi bil prvi korak k popolnemu priznanju šole in vloge, ki jo ima, jasno tudi v tem primeru ob zagotovitvi avtonomije njenih struktur in pouka v slovenščini z upoštevanjem slovenskih posebnosti pri programih in didaktičnih pristopih ter razpoložljivostjo primernih finančnih sredstev.

Glede na deželno razsežnost Glasbene matice in njene šole bi pri tem lahko imela Dežela FJK pomembno, vsekakor ne obrobno vlogo. Na osnovi priznanja GM kot ustanove primarnega pomena za glasbeno vzgojo med slovensko narodnostno skupnostjo v deželi in za ovrednotenje njenih glasbenih tradicij in bogastva, bi lahko Dežela redno finančno podpirala dejavnost GM tako, da bi lahko ta v polnosti in nemoteno opravljala svojo vlogo tudi kot dejavnik splošne kulturne obogatitve.

Vse te stvari so slovenski zamejski javnosti vesele, da ne bi mogli reči, da tudi večina odgovornih ljudi v pristojnih državnih in krajevnih upravah ne bi vedela zanje. Ker pa se stvari kljub temu ne premaknejo nikamor, oz. se še slabšajo, kot to dokazuje dejstvo, da je tržaška pokrajinska uprava skoraj za polovico skrcila svoj že tako skromen prispevek GM, je vodstvo GM z vso to problematiko v preteklih dneh ponovno s pisano dokumentacijo in podrobnimi ustnimi dopolnitvami seznanilo pristojne deželne predstavnike na srečanju v okviru deželne komisije za kulturo, ki ji predseduje slovenski svetovalec dr. Drago Štoka. Sestanka so se udeležili poleg odbornika za kulturo Barnabe, še podpredsednik komisije prof. Boris Iskra, svetovalci Pagura, Fo-

ramo in Piccoli za KD, Zanfagnini za PSI, Barbina za KPI in Cavallo za DP. Zanimanje vseh za celotno problematiko je bilo veliko in pri mnogih tudi prizadeto in informacije, ki so jih dobili od predstavnikov GM z njenim predsednikom Adrijanom Semenom na čelu, so bile dovolj izčrpne in prepričljive. Navsezadnje koliko italijanskih glasbenih šol enake ali sorodne stopnje kot je šola GM, se lahko pohvali z več kot 700 rednimi letnimi gojenci in s poukom skoraj vseh instrumentov, dodatnih predmetov in petja, s tolikšnim številom gojencev, ki so z najvišjimi ocenami opravili državne izpite na konservatorijih in so danes ugledni koncertanti? Pa še s takšno koncertno dejavnostjo, kot jo opravlja GM?

In kaj so rekli? Odbornik Barnaba je dejal, da se mu zdi krčenje prispevka tržaške pokrajine, namenjenega GM, »neupravičeno« in da je »treba zagotoviti GM v skladu z obstoječo deželno normativo večji prispevek krajevnih uprav«. Opozoril je tudi na težave pri priznanju glasbene šole GM kot konservatorija, ki da so sicer bolj tehnično juridične narave kot pa načelne in politične, da je res, da Slovenci prav na področju glasbene vzgoje še nimamo priznane pravice do javnega šolanja v slovenskem jeziku, da pa spada to v sklop državnih pristojnosti. Drugače je menil slovenski deželni svetovalec KPI prof. Boris Iskra, ko je opozoril, da značaj in delovanje GM zaslužitava prav zaradi njene deželne razsežnosti največjo pozornost s strani dežele, ki naj bi zato primerno ukrepala tudi v okviru svojih pristojnosti.

Rečeno je bilo, da bo komisija o teh vprašanjih še razpravljala. Samo razpravljala, a tudi kaj konkretnega sklenila v okviru svojih pristojnosti? Upanje je zadnje, ki umre, a od samega upanja bo Glasbena matica vedno težje. (j.k.)

Danes v Kulturnem domu Glasbena pravljica Aska in volk za naše mestne učence in dijake

Glasbena matica in Slovensko stalno gledališče sta pripravili za učence in dijake nižjih srednjih šol iz Trsta prijetno presenečenje. V tržaškem Kulturnem domu bodo danes uprizorili glasbeno pravljico Aska in volk, ki sta jo po pripovedki Iva Andrića priredila Vildana in Vlado Repše.

Pravljico bosta ob klavirski spremljavi Jerice Munda pripovedovala Marija Benko in Jože Humer. Glasbene točke bodo izvajali učenci Glasbene šole Moste-Polje iz Ljubljane, sodelovali pa bodo še gojenka Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje Sarie Južnič, članica Otroškega zbora RTV Ljubljana Teja Saksić, učenec Glasbene šole Center Tomaž Sabo in folklorna skupina otrok osnovne šole Ledina. Prireditve se bo začela ob 11. uri.

Glasbena matica in Slovensko stalno gledališče načrtujeta še dve ponovitvi glasbene pravljice Aska in volk, in sicer eno za šole v Bregu in eno za šole na Krasu.

Pokrajina prireja vrsto zanimivih manifestacij

Pokrajinska uprava je v preteklih dneh izdelala vrsto načrtov za ureditve bolj ali manj odmevnih kulturnih in turističnih pobud. Na prvem mestu gre omeniti razpravo o igralnici v našem mestu, na kateri so povedali svoje mnenje turistični delavci, gospodarstveniki in politiki.

Mnenja se med seboj niso posebno razlikovala, tako da lahko sklepamo, da se za igralnico ogrevajo domala vsi, ki se tako ali drugače udeležujejo v javnem življenju. Prevladuje pa mnenje, da bi igralnica lahko znatno omejila iztekanje italijanske valute v igralnice onstran meje. Računajo namreč, da se v igralnice v Jugoslaviji ali Avstriji letno izteče kakih 50 milijard lir. Nemara bi si opomoglo tudi tržaško gospodarstvo, saj so po besedah odbornika Cavicchiolija igralnice kar donosne. V krajih, kjer že obstajajo, na primer v Sanremo, Saint Vincentu ali Campioneju, se je splošna življenjska raven precej izboljšala, ne nazadnje pa bi v igralnici lahko zaposlili tudi dokajšnje število ljudi. Na razpravi pa je bil izrečen tudi predlog, da bi si igralnico delila Trst in Lignano. V Trstu naj bi obratovala pozimi, v Lignano pa poleti. Zaenkrat je posla-

nec Camber vložil predlog v parlamentu.

Odborništvu za kulturo je nadalje izdelalo načrt za cikel koncertov sodobne italijanske glasbe. Koncerti bodo že prihodnje pomlad v mali dvorani gledališča Verdeni v sodelovanju z glasbenim združenjem Continuum musicala. V bistvu gre za osem glasbenih večerov, za katere je Pokrajina nakazala 50 milijonov lir.

Tudi izseljenci spadajo tako rekoč pod pokroviteljstvo Pokrajine. Da bi z njimi obdržala žive in konstruktivne stike, bo v prihodnjih mesecih izdala serijo glasbenih in video kaset z najrazličnejšo vsebino, od gospodarske tematike in narečnega gledališča do kulinarčne tradicije, turističnih itinerarijev v pokrajini itd.

Sredi marca, točneje od 17. do 19., pa bo Pokrajina skupaj z Zvezo italijanskih pokrajin UPI priredila posvet o mladinski problematiki. Njegovo vsebino in pomen bodo orisali na tiskovni konferenci, ki bo v soboto, 20. t.m., ob 11.30 na sedežu Pokrajine. Prisotni bodo predstavniki vsedravnne komisije za mladinsko politiko Enrico Manicardi, Manfredi Poillucci in Alberto Branca, ki je tudi predsednik Zveze UPI. Tiskovno konferenco bo uvedel predsednik Pokrajine Locchi.

Mandljevci, ki prehiteva čas

Burja, za katero smo se resno zbal, da se nam je za vselej izneverila, je končno le zapihala, pa čeprav ne z običajno močjo. Razgnala je oblake in nadležno meglo in se nam oddolžila s prijetnimi, naravnost spomladanskimi dnevi.

Prave, sibirsko mrzle zime pa letos, resnici na ljubo, nismo okusili, prej bi rekli, da se je vlažna in čemerna jesen razpotegnila v čas. Letošnje zimske temperature so se samo približale srednjim vrednostim, že nekaj tednov pa se držijo celo nad sezonskim povprečjem. Včeraj so na primer v Trstu namerili dobrih 9 stopinj, verjetno pa je bilo ob morju topleje, vsaj v opoldanskem času. Sonce in svež zrak pa kar vabita iz zatohlih stanovanj.

V Dolini, verjetno pa še marsikje drugje, so sončni žarki zvalili iz popkov nežne, blede rožnate navdahnjene cvetove mandljevca, celo prej kot bi morale iz mrzlih tal pokukati prve spomladanske cvetice. Ta, ki ga lahko občudujete na sliki Marija Magajne, se v cvetju bohote že dober teden. Je že tako, s časom ne bodo več zvončki znanilci pomladi, temveč mandljevci, ki se, kot kaže, zadovoljijo tudi z zimskim soncem.

Odvetnik Berdon je odločitev že prijavil sodnim oblastem Prof. Samo Pahor bo vložil priziv proti razsodbi tržaškega sodišča

Prof. Samo Pahor bo vložil priziv proti obsodbi, ki jo je predvčeršnjim proti njemu izreklo tržaško kazensko sodišče. Njegov branilec odvetnik Bogdan Berdon je priziv že prijavil pristojnim sodnim oblastem včeraj, utemeljil pa ga bo, kakor hitro bo prvostopenjsko sodišče utemeljilo svojo razsodbo. Tako sta Pahor in Berdon naznanila na tiskovni konferenci, ki sta jo včeraj dopoldne priredila na sežu Odbora za mir in za kulturo sožitja v Trstu.

Obsojenec in njegov branilec sta na srečanju s časniki z zadovoljstvom ugotovila, da je tržaško kazensko sodišče priznalo Pahorju pravico, da se na procesu izraža po slovensko, kar je sicer pred nekaj leti potrdilo samo ustavno sodišče. Zadovoljstvo sta izrazila tudi nad dejstvom, da je bil Pahor oproščen obtožbe motenja javne službe. A že na osnovi teh dveh dejstev bi bilo mogoče oporekati obsodbi, ki jo je sodišče naposled izreklo. Mar ni bil Pahor obtožen motenja javne službe, ker se je 10. t. m. na glavni pošti v Trstu zavzemal za pravico do javne rabe slovenščine, se pravi za isto pravico, ki mu jo je sodišče med samim procesom priznalo? In če ni motil javne službe, ko je hotel plačati avtomobilsko pristojbino s položnico, izpolnjeno v slovenščini, mar ni potem po-

licija posegla povsem samovoljno? Kakšno veljavo lahko potem še imata obtožbi, da se je upiral javnemu funkcionarju in mu povzročil telesne poškodbe, zaradi katerih je bil Pahor obsojen na pet mesecev zapora, pa čeprav pogojno in brez vpisa v kazenski list, ter na plačilo sodnih stroškov in na poravnavo škode prizadeti stranki?

Pri tehtanju veljavnosti teh dveh obtožb je seveda treba tudi upoštevati, kako so se dogodki konkretno odvijali po posegu policistov. Po mnenju obrambe proces ni povedal vse resnice niti s tega vidika. Berdon je na včerajšnji tiskovni konferenci poudaril, da so nekatere priče na procesu lažno oziroma izkrivljeno pričale. Verjetno bo to postalo predmet posebne pritožbe, sicer pa bo treba zdaj najprej počakati na utemeljitev razsodbe, ki bi jo sodišče moralo objaviti v roku 15 dni. Po prejemu zadevnega obvestila pa bo obramba imela 20 dni časa, da utemelji svoj priziv.

»Povedati moram, da se je sodni zbor na splošno korektno obnašal,« je pristavil Berdon, »a po drugi strani ni mogoče zanikati, da je prišla splošna protimanjšinska naravnost tržaških oblastniških krogov na procesu močno do izraza. Tako se skorajda nihče ne zaveda, da je v osnovi celotne zadeve pravzaprav neka čudna zamenjava

vlog. Ni naloga poštarja, da igra politika. Ko bi se tržaški poštarji dosledno držali svojih pristojnosti, bi se vprašanje slovenščine na tak način nikoli ne postavljalo.«

Zakaj je omejevanje slovenščine na tržaški pošti povsem samovoljno, je časniki skušali obrazložiti predvsem Pahor. Prebral je tiste člene poštne zakonodaje, ki zadevajo pisanje naslovov poštne pošiljke in izpolnjevanje poštne položnice. Nikjer ni rečeno, da je treba obvezno pisati italijansko oziroma italijanska imena. To je tudi priznal minister za pošto Gava, ko je 26. februarja 1987 odgovarjal na vprašanje poslancev Columbuja in Tramarinija, kakšno zakonsko osnovo imajo okrožnice, s katerimi je tržaško pošto ravnateljstvo postavilo omejitve glede uporabe slovenščine.

»Zakone je treba spoštovati, pa čeprav so trdi,« je vzkliznil Pahor. »To je eno mojih osnovnih vodil. A nihče me ne more prisiliti, da spoštujem zakone, ki jih ni. In zakona, ki bi prepovedovali rabo slovenščine na tržaški pošti, dejansko ni. Nasprotno. Obstajajo veljavne norme, ki rabo slovenščine v javnih uradih na Tržaškem izrecno dovoljujejo. To je predvsem Posebni statut, ki je priložen k Londonskemu memorandumu iz leta 1954.«

MARTIN BRECELJ

Prof. Pahor včeraj spet na glavni pošti Boj za zakonito uveljavitev slovenščine se nadaljuje

Če je na glavni tržaški pošti v teh dneh kdo računal, da se je prof. Sama Pahorja za lep čas »odkrizal«, se je krepko uštel. Natanko teden dni po aretaciji in pičel dan po izpustitvi iz zaporja se je včeraj okrog 13. ure prof. Pahor ponovno pojavil v poštni palači na Trgu Vittorio Veneto. A tokrat ni bil sam. Spremljala ga je skupina sodelavcev in časniki, ki so se tik prej udeležili njegove tiskovne konference. Sicer pa ni šlo le za poučno ekskurzijo.

Prof. Samo Pahor je hotel izpolniti obljubo, ki jo je dal sojetniku Izetu Haliloviću v Koroneju, da ga bo seznanil z datumom njegovega prizivnega procesa, pa tudi z izidom lastnega procesa. V ta namen je napisal kratko brzojavko, seveda v predpisanih obrazilih, naslovil pa jo je: »Izet Halilović, Coroneo 26, 34133 Trst«. Lična uradnica za poštne okence je takoj pripomnila, da naslov ni pravilno napisan, češ da bi namesto Trsta moral stati Trieste. »Kateri zakon pa to zahteva?« jo je vprašal Pahor. Dialog je na drugi strani kaj kmalu nadaljeval šef oddelka. »V uradnem seznamu krajevnih imen vašega Trsta ni, vsaj enkrat ne,« je dejal. »A kakšna je pravna veljavnost tega uradnega seznama?« je odvrnil Pahor. Poštar je razumel, da svojemu klientu ne bo prišel kar tako do živega, in naposled telegram sprejel, a na »klientovo tveganje«.

Po opravi v telegrafskem uradu je prof. Pahor natančno pokazal svojim spremljevalcem, kje so ga 10. februarja aretirali in kod negibnega (ali skoraj) vlačili. Njegova prikazen je vzbujala vidno razburjenje v marsikaterem poštne uslužbencu, še posebej pa v tistih policistih, ki so pred tednom dni sodelovali pri aretaciji. »Dolžnost vseh državljanov je, da preganjamo kratilce pravic, tako kot je dolžnost policije, da preganja tatove,« je bil njegov komentar. (mb)

Na sliki: prof. Pahor pošilja brzojavko

Izdajal je nekrite čke

Ko je 47-letni Vittorio Novello iz kraja Caorle 5. novembra lani prišel iz zaporja, očitno ni imel namena živeti pošteno, pač pa je nadaljeval po stari poti, ki ga je že večkrat privedla v zapor. Novello je kar ostal v naši pokrajini in se tu skušal preživljati, kot je pač znal. Hrano si je priskrboval v trgovini 55-letnega Vladimira Tedesca v Miljah. V niti štirih mesecih je nakupil za skoraj štiri milijone lir hrane in jo trgovcu plačeval s čeki. Ko pa je Tedesco skušal vnovičiti čke, ga je pričakalo grenko presenečenje: čeki namreč niso bili kriti, Novello pa je že izginil neznan kam. Tedesco torej ni preostalo drugega, kot da je nepoštene kupca prijavil policiji. Ta pa je Novella prijavila preturi zaradi večkratne goljufije in izdajanja nekritih čekov.

■ Včeraj okrog 14. ure so iz telefonske centrale za hitre posege pri policiji sprožili alarm zaradi domnevnega radioaktivnega sevanja. Telefonski klic je namreč opozoril policijo, da so delavci na Furlanski cesti uporabljali radioaktivne snovi. Agenti so se takoj postavili v stik z gasilci, ki so s posebnimi napravami takoj prihiteli na Furlansko cesto. Vendar je bil alarm neosnovan. Gasilci so pregledali snov, s katero so delavci videmskega podjetja preizkušali, če so cevi plinskega omrežja pravilno zvarjene, in ugotovili, da gre za iridij 192 ter da so delavci imeli potrebno dovoljenje.

† Zapustil nas je naš dragi Ivan Mahnič

Pogreb bo jutri, 19. t. m., ob 11.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice naravnost v miljsko stolno cerkev.

Žalostno vest sporočajo: žena Jolanda, hčere Annunziata, Zvezda in Franciška, zetje, dragi vnuki Nataša, David, Nevio, Luka in Michele, tašča in vsi sorodniki.

Milje, 18. februarja 1988
(Pogrebno podjetje Zimolo)

Zveza žensk iz Doline izreka iskreno sožalje svoji dolgoletni aktivni članici Danili Slavec ob izgubi drage mame.

Številni izrazi solidarnosti s profesorjem Samom Pahorjem

Vrstijo se solidarnostne izjave prof. Samu Pahorju, ki dokazujejo, da sta aretacija in proces proti njemu odjeknila daleč preko tržaškega obzidja.

Iz Južne Tirolske so Pahorju poslali solidarnostno izjavo Alternativna lista za drugačno Južno Tirolsko, Proletarska demokracija, Südtiroler Autorenvereinigung, člani južnotirolskega novinarskega združenja, dijaško gibanje, Südtiroler Kulturzentrum, pokrajinski svetovalec SVP Hubert Frasnelli in Cristian Waldner za mladinsko gibanje SVP.

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu je izrazilo svoje »ogorčenje nad krivično obsodbo, ki jo je izreklo tržaško sodišče profesorju Samu Pahorju za dozdnevno upiranje agentom policije. Iz same razsodbe je razvidno, da obsojeni profesor ni oviral poštne uslužbenca pri opravljanju njegove dolžnosti. Zaradi tega nam je nerazumljiv grobi fizični poseg policijskih agentov na prof. Sama Pahorja v trenutku, ko je uprt v okence hotel poravnati avtomobilsko takso s položnico napisano v slovenščini.«

Movimento Trieste je izdal tiskovno sporočilo, v katerem izraža zadoščenje, ker je tržaško sodišče priznalo »legitimnost rabe slovenščine in je zavrnilo obtožbo o preprečevanju javne službe.« MT izraža nadalje prepričanje, da bosta na prizivnem sodišču padli tudi ostali dve obtožbi, ki sta »neutemeljeni«. Tiskovno sporočilo se zaključuje z voščilom Pahorju, da bi bil njegov boj še uspešen.

Ob sedanjih izjavah, ki se nanašajo neposredno na razsodbo tržaškega sodišča, moramo obvestiti bralce o nekaterih pobudah, ki so potekale v prič-

kovanju na proces. Takoj po prvi uspešni stavki s protestnim shodom je Sindikat slovenske šole naslovil na predsednika republike naslednji telegram:

Prispevki za uveljavljanje slovenščine

Za kritje stroškov, ki jih je imel prof. Samo Pahor za akcijo za uveljavljanje slovenskega jezika, so včeraj prispevali: Vera in Jordan 20.000 lir, družina Žerjal (Boršt 74) 10.000, Jasna Rauber 10.000, Evgen Dobrila 10.000, Mara Dobrila 10.000, Alenka Dobrila 10.000, Ksenija in Boris Nadlišek 10.000, Anka in Sergij 20.000, Silvana Valopi in Vojko Slavec 50.000, Davorin Križmančič 10.000, Sonja Žerjal 10.000, Jože Pirjevec 20.000, Vesna Zahar (Boršt 57) 10.000, Boris Rapotec 10.000, N.N. 10.000, Nadja Kriščak 10.000, Ivanka Herold 10.000. Poleg tega so dijaki v tork polpodne pred Koronejem zbrali 300.000 lir, učno in neučno osebje učiteljskega A. M. Slomšek pa je prispevalo po eno dnevniko.

Pri oklicani stavki z manifestacijo 11. februarja pred zaporji, Deželo in Prefekturo v Trstu so sodelovale vse slovenske šole dežele Furlanije-Juljske krajine. Sindikat slovenske šole protestira proti nasilnemu zadržanju poštne policije in zahteva priznanje pravice do rabe slovenskega jezika v javni upravi po obstoječih zakonih.

V petek je bila vest o Pahorjevi aretaciji objavljena v obeh južnotirolskih dnevnikih »Alto Adige« in »Dolomiten«. Naslednji dan pa je »Dolomiten« prinesel tudi stališče južnotirolskega nemškega sindikata ASGB in tekst telegrama Sindikatu slovenske šole. V telegramu je tajnik sindikata Hans Widmann izrazil polno solidarnost kolegu Samu Pahorju in vsem Slovencem.

Pierre Grosjacques, član valdostanskega šolskega sindikata SAVT, je poslal protestne brzojavke vladnemu komisarju v Trstu, predsedniku Dežele Furlanije-Juljske krajine, dnevniku »Il Messaggero Veneto« in Piccolo.

Odbor SKGZ iz videmske pokrajine je s telegramom izrazil svojo solidarnost profesorju Samu Pahorju, ki je skušal uveljaviti ustavno pravico do uporabe materinega jezika v javnosti.

■ Pasja zvestoba res ne pozna meja in ne priznava niti smrti. Tako je volčjak včeraj varoval truplo svojega gospodarja, ki se je bil v ponedeljek obesil na drevo vrta na Furlanski cesti 132. 85-letni Vladimir Ostrouška je že 24 ur visel z drevesa, ko je njegova hčerka Giovanna poklicala policijo. Policija je poklicala najprej gasilce in nato še člane Združenja za varstvo živali, da bi ukrotili prizadeto in zatore napadalno žival. Naposled so člani Združenja le uspeli ujeti psa z vrvo, vendar se je je pes tako otepal, da se je z njo zadušil.

Senat potrdil odlok o cenejšem bencinu

Ukrep mora odobriti še poslanska zbornica

Senatna zbornica je vendar potrdila vladni odlok št. 534, ki podaljšuje veljavnost goriškega režima proste cone, obenem pa dodeljuje del teh ugodnosti, oziroma točneje le določene kontingente bencina po znižanih cenah, tudi tržaški pokrajini in nekaterim področjem na Videmskem. Na predlog demokristjanskega poročevalca sen. Murmurja in s soglasjem vlade, ki ga je izrekel minister Mattarella, je senat odobril spreminjalni predlog, ki dodeljuje ministru za industrijo večja pooblastila v zvezi z izvajanjem ukrepa, s čimer bodo po vsej verjetnosti pristojnost za konkretno uresničevanje ugodnosti dodeljene krajevnim trgovskim zbornicam. Senatna skupščina je odobrila tudi drug amandma demokristjanskega senatorja Micolinija, ki veljavnost

ugodnosti razteguje od konca letošnjega do konca leta 1990.

Vsemu postopku in sami razpravi ter glasovanju v senatu sta sledila tudi pokrajinski tajnik tržaške KD Sergio Tripani in predsednik tržaške Trgovinske zbornice Giorgio Tombesi, ki sta iz Rima objavila tiskovni sporočilo, v katerih izražata zadovoljstvo nad dejstvom, da je bil storjen pomemben korak naprej k zakonitvi ugodnosti tudi za tržaško pokrajino. Tombesi poudarja odločilno vlogo, ki so jo pri odobritvi zakonskega ukrepa o brezcarinskih kontingentih bencina za našo pokrajino odigrali senatorji iz dežele Furlanije-Juljske krajine, Tripani pa seveda naglašajo predvsem podporo demokristjanskih senatorjev. Za dokončno uzakonitev bodo sedaj ukrepi o kontingentih bencina morali doseči še potrditev poslanske zbornice.

Zasedanje KD o znanosti v Trstu

Tržaška Krščanska demokracija prireja zasedanje na temo: »Trst, mesto znanosti - kaj že obstaja in kaj še manjka«. Probleme o znanstveno-raziskovalnem polu bodo razvijali ugledni tržaški strokovnjaki, med katerimi biolog Bressan, član zadruge za sinhrotron Fonda, Roda z geografskega observatorija, predsednik Raziskovalnega centra Romeo ter rektor tržaške univerze Fusaroli. Beseda bo tekla tudi o gospodarskem in političnem pomenu raziskovalnega pola, o čemer bosta govorila predsednik tržaške KD Richetti in deželni odbornik Rinaldi.

Na zasedanju, ki bo 22. t. m. v kongresni dvorani tržaškega Velesejma, bodo predvajali tudi dokumentar o Raziskovalnem centru za teoretsko fiziko v Miramaru in sinhrotronu. Zasedanje bo prvo iz vrste pobud o problemih sedanjosti in bodočnosti sodobne družbe.

Od kralja šaljivcev se je včeraj poslovilo več sto ljudi Na kontovelski Mlaki je pust spet zagorel

Na Kontovelu in Proseku so letos držali besedo. Potem ko je lani tradicionalni pustni pogreb odpadel »iz tehničnih razlogov« (pusta, ki naj bi ga zažgali na Mlaki, ni bilo od nikoder), so se organizatorji domačega Mladinskega krožka letos res trudili, da dostojno slovo od kralja šaljivcev. Ob dvorani kontovelskega Gospodarskega društva so pripravili pare, na katerih je letošnji pust Lojško Smrdolov XIV. počakal na zadnji žalni spreved po domačih ulicah. Za dobro vzdušje je poskrbela proseška godba na pihala, ki je pokojniku v spomin zaigrala vrsto veselih viš. V sprevedu, ki se je vil od Kontovela do Proseka in nato do Mlake, so bili poleg pogrebcev in drugih sočustvovalcev tudi predstavniki diplomatskega korpusa bližnjevzhodnih šejkov, kar jasno kaže, kako je bil pust priljubljen široko po svetu. Med eno in drugo koracnico so veselo vzdusje parali gromozanski kriki in plakanje užaloščene vdove, ki je bila letos nekoliko manj obilna od prejšnjih let, zato pa bolj vitka in kocinasta...

Kontovelsko-proseški pust je sklenil svoje dni na Mlaki. Ob njej se je v lepem vremenu zbralo več sto ljudi, ki so (tako kot domače race) radovedno opazovali, kdaj bo ogenj pusta vzel.

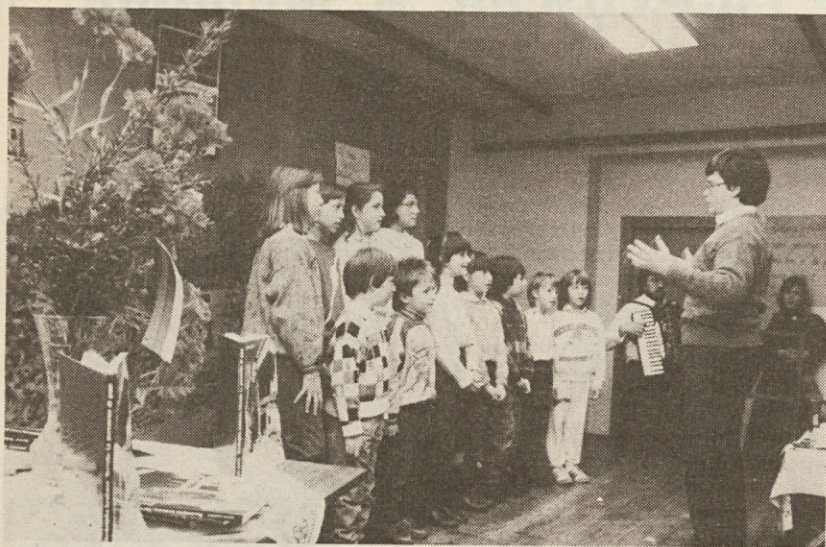

Prej je bilo treba seveda slavnato lutko politi z nafto, za kar je poskrbela kar »človeška jadrnica«, ki je nato skupaj z družico zaplula po Mlaki. Ko je pust zagorel, so se ljudje z aplav-

zom poslovili od njega. Pogrebci in pustni veseljaki so mu nato v kontovelski društveni gostilni še zadnjič nazdravili. Pust se je namreč že včeraj prevesil v post...

S proslav ob dnevu slovenske kulture

KD Mačkolje je pripravilo razstavo slovenskih knjig

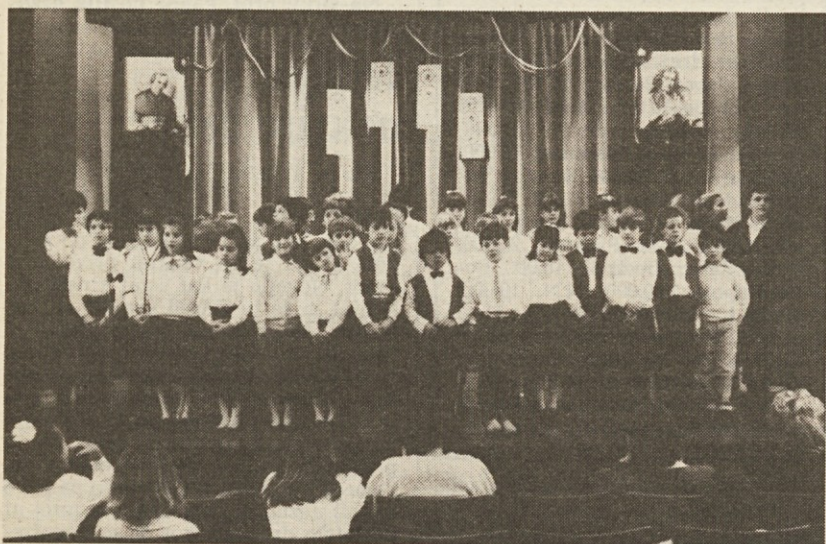

Mačkoljani so našega največjega pesnika in dan slovenske kulture po-
častili v domači srenjski hiši. KD Mačkolje je priredilo proslavo, ki jo je
povezovala Alenka Deklič in vmes tudi recitirala nekaj svojih pesmi. Pela
sta otroški zbor Slovenski šopek in mešani zbor KD Mačkolje, Dušan Jako-
min pa je predstavil knjigo Škedenjska krušarica ter podal obširen pregled
njene vsebine. Odborniki društva so ob tej priložnosti pripravili tudi zanimi-
vo razstavo slovenskih knjig. (mm)

Dijaki srednje šole Gruden s sodobno slovensko poezijo

Letošnja počastitev slovenskega kulturnega praznika so si na nabrežinski
srednji šoli zamislili kot prikaz spleta pesniško-recitacijskih in glasbenih točk.
Z odrskih (sicer dotrajanih) desk prosvetne dvorane in Nabrežini je v torek, 9. 2.,
odmevala predvsem izvirna sodobna slovenska poezija, stvaritve takih avtor-
jev, ki so znali s posebnim posluhom prisluhniti zavesti in čustvovanju otrok in
v širšem okviru vseh mladostnikov; na svoj račun so prišli tako razposajenost,
radoživost, igrivost, prvi burnejši utripi mladih src. Ni bilo seveda mogoče
prezreti dejstev, ki vnašajo v današnji sodobni in kar precej razčlovečeni čas
tudi bolj razglašene tone in zaskrbljenost nad usodo človeka in njegovih dose-
danjih realizacij. Zato smo se lahko zamislili tudi nad Borovim popotovanjem
skozi atomski vek, se sprehodili po Minattijevih samotnih stezah, podoživljali
Kovičovo ovrednotenje slehernega človeka. Posamezne tekste in motive je pri
klavirju smiselno in tehnično brezhibno povezoval pianist Aljoša Starc s sklad-
bami P. I. Čajkovskega in L. dalla Piccola, s kitaro pa sklenil Marko Feri, ki je
poslušalcem postregel s skladbami Torrobe in Villa Lobosa. Še prej so nekateri
učenci prejeli iz rok ravnatelja knjižne darove za svoj pohvale vreden odnos do
šolskega dela. Čisto na začetku so s pesmijo in malimi glasbili nastopili tudi
učenci prvega in drugega razreda. (D. K.)

V Bazovici proslava Prešerna in stoletnice smrti Slomška

V Bazovici so dan slovenske kulture povezali s proslavo stoletnice smrti
Antona Martina Slomška in tako skupaj počastili dva slovenska narodna
velikana. V župnijski dvorani so nastopili učenci osnovne šole Primož Tru-
bar iz Bazovice (na sliki), osnovne šole Karel Destovnik Kajuh iz Gropade in
osnovne šole s Peska ter groopajski mešani zbor Skala in otroški zbor Slom-
šek. Slavnostni govor je imela prof. Nada Pertot. (mm)

Učenci šole Kette na ogledu Premrujevih knjig o Prešernu

Ob letošnjem dnevu slovenske kulture so učenci osnovne šole Dragotin
Kette iz Trsta počastili Prešerna na zelo svojstven način. V spremstvu učite-
ljic so obiskali soprog pokojnega Lada Premruja in si z velikim zanimanjem
ogledali bogato in izvirno zbirko knjig o Prešernu, ki jih je Lado ljubosumno
čuval in z veseljem pokazal vsakemu, ki ga je obiskal. Na sliki so učenci z
učiteljicami in gospo Premru. (mm)

Visok jubilej zavedne Slovenke Amalije Castellani

in plodnega življenja.

Slavljenka se je rodila 5. februarja 1895 kot dvanajsta hči v družini Josi-
pa Cadina v Vrhu pri Rovtahn. Slovensko ljudsko šolo je obiskovala in z
uspehom končala na Katinari. Takoj po končani šoli je pomagala materi.
Poleg vsakdanjega dela je Amalija našla toliko časa, da je zahajala in
pomagala v domačem Prosvetnem društvu. Pri dvajsetih letih se je poro-
čila z Avgustom Castellanijem iz De-
vina, ki je kot finančni namestnik
služboval na Katinari. V zakonu je
Amalija povila osem otrok in jih vz-
gojila v zavedne delavne in napredne
Slovence, kar je prišlo do izraza za
časa fašizma in v NOB, ko je eden od
sinov odšel v partizane, ostali pa so
bili terenski aktivisti z materjo vred,
ki je imela na svojem domu tudi bun-
ker. Pa tudi po vojni je s svojo druž-
no nadaljevala borbo za uveljavitev
nacionalnih in socialnih pravic naše
skupnosti. Ko smo jo pred kratkim
obiskali v domu za ostarele v Logu in
se z njo pogovarjali, nam je dejala:
»Škoda, da sem tako stara in ne mo-
rem nič delati, ker bi še tako rada
delala in pomagala, posebno med
mladino, da bi se čutila bolj zavedna
kot je in da bi se v Rovtahn spet sliša-
la naša lepa slovenska govorica.«

Draga Amalija! Veliko si delala in
v slabih časih marsikaj tvegala. Za
tvoj 93. rojstni dan ti vsi, ki te pozna-
mo, posebno iz Rovt, iz srca želimo še
mnogo zdravja in da bi dočkala sto
in še več let. (mm)

gledališča

ROSSETTI

Nocoj ob 20.30 bo na sporedu FAUST
gledališke skupine La Compagnia. V
abonmaju: odrezek št. 8. Prodaja vstopnic
pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

V torek, 23. t. m., ob 21. uri bo kan-
tator iz Bologne LUCA CARBONI za-
ključil svojo turnejo po Italiji s koncer-
tom v gledališču ROSSETTI. Koncert or-
ganizira SMEMO MUSIC in sodelovanju
z VIDEOREALITY. Predprodaja vstopnic
pri UTAT v Pasaži Protti.

VERDI

Operna sezona 1987/88.
Jutri ob 20. uri zadnja predstava (red
E/B) Gounodove opere FAUST.

V soboto ponovitev Straussove opere
ARIADNA NA NAKSOSU (red D). Diri-
giral bo Spiros Argiris, režiral pa Giulio
Chazalettes. Ponovitev bodo 23. 26. in
28. februarja ter 2. marca.

V soboto, 27. t. m., bo v gledališču
Verdi premiera Arrigove opere VRNI-
TEV CASANOVE. Dirigent bo Reynald
Giovanninetti, režiser pa Giulio Chazalet-
tes.

V petek, 26. t. m., pa bo v mali dvorani
gledališča Verdi o operi spregovoril
Michelangelo ZURLETTI.

LA CONTRADA

TEATRO CRISTALLO
V torek, 23. t. m., ob 20.30 bo na spore-
du premiera Flaianovega dela MELAM-
PO. Režija Massimo De Rossi.

koncerti

Società dei concerti

Tržaško koncertno društvo
V ponedeljek, 22. t. m., ob 20.30 bo v
gledališču Rossetti na sporedu koncert
pianistov D. DE ROSE in M. JONESA.

Glasbena matica Trst, sezona 1987/88,
7. abonmajski koncert v sredo, 24. t. m.,
ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu
KLAVIRSKI KVARTET RTV LJUBLJA-
NA. Na sporedu: Martinu, Petrič, Fauré.
Predprodaja vstopnic v Pasaži Protti in
eno uro pred pričetkom koncerta pri bla-
gajni Kulturnega doma.

razstave

Jutri, 19. t. m., ob 19. uri bodo v Mes-
tni galeriji v Piranu odprli veliko retros-
pektivno razstavo del akademkega kipar-
ja Janeza LENASSIJA.

V TK Galeriji, Ul. sv. Frančiška 20, je
odprta razstava akademkega kiparja
MOMA VUKOVIČA.

Do 23. t. m. bo nameščena v prostorih
Ljubljanske splošne banke v Kopru raz-
stava grafik kulturno-umetniške skupine
PRINTS. Razstavo so člani društva Prints
priredili v sodelovanju z laboratorijem
bakroreza in lesoreza iz Nabrežine.

V izložbi Jugobanke na Titovi cesti v
Ljubljani je na ogled izbor del članov
fotokrožka Trst 80.

V galeriji Loža v Kopru je odprta raz-
stava prekmurskih slikarjev Nikolaja Be-
ra, Sandija Čerkeva, Marjana Gumilar-
ja, Zdenka Huzjana in Franca Mesariča.

Antološka dokumentarna razstava
Milka Bambiča v goriškem Kulturnem
domu traja še danes, 18. t. m., in je odpr-
ta od 10.00 do 12.30 in od 17.00 do 19.30.

DAN SLOVENSKE KULTURE

na nižji srednji šoli S. Gregor-
čič v Dolini

jutri, 19. t. m., ob 20. uri.

Sodelujejo: osnovna šola P. Vo-
ranc - Dolina, godba na pihala
Ricmanje in KD V. Vodnik.

Vabljeni!

včeraj - danes

Danes, ČETREK, 18. februarja

SIMEON

Sonce vzide ob 7.03 in zatone ob 17.35
- Dolžina dneva 10.32 - Luna vzide ob
7.37 in zatone ob 17.48

Jutri, PETEK, 19. februarja

KONRAD

PLIMOVANJE DANES: ob 3.56 naj-
nižja -32 cm, ob 9.39 najvišja 47 cm, ob
16.03 najnižja -65 cm, ob 22.33 najvišja 54
cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka
8,5 stopinje, zračni tlak 1021,5 mb pada,
brezvetrje, vlaga 56-odstotna, nebo rahlo
oblačno, morje skoraj mirno, temperatu-
ra morja 11,3 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Simonetta Ciriello, Be-
atrice Procentese, Stefano Benedetti, Pie-
ro Rosso, Gabriele De Matteis.

UMRLI SO: 81-letna Stefania Mikek
vd. Prelog, 75-letni Giulio Caligaris, 75-
letna Lidia Sferza por. Fabris, 77-letni
Luciano Groppazzi, 75-letna Flora Zupin,
68-letni Stefano Balassa, 83-letna Amalia
Maruzzi.

DNEVNA IN NOČNA

SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 15., do sobote,
20. februarja 1988

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30

Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2, Ul. F. Se-
vero 112, Ul. Baiaumonti 50.

PROSEK (tel. 225141 - 225340) in MIL-
JE, Drevored Mazzini 1 - samo po telefo-
nu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30

Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2, Ul. F. Se-
vero 112, Ul. Baiaumonti 50, Ul. Roma 15,
Ul. Ginnastica 44.

PROSEK (tel. 225141 - 225340) in MIL-
JE, Drevored Mazzini 1 - samo po telefo-
nu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30

Ul. Roma 15, Ul. Ginnastica 44.

PROSEK (tel. 225141 - 225340) in MIL-
JE, Drevored Mazzini 1 - samo po telefo-
nu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761,
predpraznična od 14. do 20. ure in praz-
nična od 8. do 20. ure.

kino

ARISTON - 15.30, 22.15 Wall Street,

dram., ZDA 1987, r. Oliver Stone, i.
Michael Douglas, Charlie Sheen.

NAZIONALE IV - 16.00, 22.00 Rosso
sangue, dram., Fr. 1987, r. L. Carax; i.
M. Piccoli, J. Binoche, S. Reggiani.

EXCELSIOR II - 17.30, 21.45 Sorveglian-
za speciale, kom., r. John Badham; i.
Richard Dreyfuss, Madeleine Stowe.

EXCELSIOR I - 17.00, 22.15 Ragazzi per-
duti (Lost boys), dram., ZDA 1987, r. J.
Schuhmacher; i. Kiefer Sutherland, Ja-
son Patric.

NAZIONALE II - 16.00, 22.15 Ham-
burger hill, dram., ZDA, r. J. Irvin, i. S.
Weber, T. Quill, D. McDermott.

NAZIONALE I - 16.00, 22.00 Giochi bes-
tiali nel mondo II, porn., □□.

FENICE - 17.00, 22.15 Vacanze sulla
neve (Fire and Ice), kom., ZDA; r. Wil-
ly Bogner.

GRATTACIELO - 16.00, 22.15 Attrazio-
ne fatale, r. Adrian Lyne; i. Michael
Douglas, Glenn Close, □.

MIGNON - 16.00, 22.00 Lilly e il vagi-
bond, ris., ZDA 1955; r. C. Geronimi,
W. Jackson, H. Lusk.

EDEN - 15.30, 22.00 Dixie Ray, la regina
del marciapiede, porn., □□.

NAZIONALE III - 16.30, 22.15 American
college, kom., ZDA; r. N. Black, i. S.
Kristol.

VITTORIO VENETO - 16.00, 22.10 La
dolce pelle di Angela, porn., □□.

CAPITOL - 16.30, 22.00 Giulia e Giulia,
dram., It. 1987; r. Peter del Monte, i.
Kathleen Turner, Sting.

LUMIERE FICE - 16.00, 22.00 Il sicilia-
no, dram., ZDA 1987, r. Michael Cimi-
no; i. Christopher Lambert, John Tur-
turro.

ALCIONE - 15.30, 21.30 L'ultimo impe-
ratore, pust., ZDA, 1987, r. B. Bertoluc-
ci, i. J. Lone, J. Chen, P. O'Toole.

RADIO - 15.30, 21.30 Il piacere... il desi-
derio, porn., □□.

Prepovedano mladini pod 14. letom □ -
18. letom □□

menjalnica

Ameriški dolar	1248.—
Nemška marka	733.—
Francoski frank	216.—
Holandski florint	652.—
Belgijski frank	34.—
Funt sterling	2180.—
Irski sterling	1930.—
Danska krona	189.—
Grška drahma	8.—
Kanadski dolar	960.—

razne prireditve

SKD Barkovlje prireja PRAZNIK SLO-
VENSKE KULTURE v nedeljo, 21. t. m.,
ob 18. uri. Nastopili bodo S. Bembi, A.
Pegan - klavir, A. Pertot - violina, S. Slo-
kar - violončelo, B. Zonta - klavir. Pel bo
MePZ M. Pertot, ki ga vodi A. Pertot.
Uvodna misel Marko Tavčar. Vabljeni!

Fantje izpod Grmade in Dekliški
zbor Devin vabijo na Prešernov večer
"O VRBA" v nedeljo, 21. t. m., ob 17. uri
v prostorih osnovne šole v Devinu. Sode-
lujejo gledališka skupina, ansambel
mandolin in ŽPZ KUD J. Fleišman iz ob-
čine Ljubljana-Bežigrad.

Društvo naravoslovcev in tehnikov
prireja v petek, 26. t. m. predavanje na
temo "Potovanje z zemlje v vesoljstvo".
Ob predavanju diapozitivov bo predaval
prof. Gallieno Denardo, prof. relativnos-
tne teorije na tržaški univerzi in znan-
stveni sodelavec mednarodnega centra
za teoretsko fiziko v Miramaru. Predava-
nje bo v Gregorčičevi dvorani v Ul. sv.
Frančiška 20, z začetkom ob 20. uri.

V župni cerkvi v Bazovici bo v nede-
ljo, 21. t. m., ob 17.30 gostovala skupina
amaterskega odra J. Štoka z veseloigro
Atilija Kralja "Kdo je na vrsti" v režiji
Igorja Malalana.

razna obvestila

KD Vesna sklicuje 21. februarja ob 10.
uri v prvem in ob 10.30 v drugem sklica-
nju v Domu A. Sirk v Križu IZREDNI
OBČNI ZBOR. Vabljeni!

izleti

Zveza žena občine Dolina priredi v
soboto, 12. marca, celodnevni izlet na
Brione. Kosilo in večerja z zabavo v Ho-
telu Palace v Portorožu. Vpisovanje in
informacije pri Tatjani v Gostlini pri ob-
čini, tel. 228497 ali 232223. Lahko se ude-
ležite samo večerje in zabave. Število
mest je omejeno, zato vabimo ženske, da
se čimprej vpišejo.

šolske vesti

Predstavniki bralnih značk posamez-
nih ravnateljstev na Tržaškem so na-
prošeni, da pismeno sporočijo število in
vrsto bralne značke do 20. t. m. učiteljici
Dragi Lupinc, šola F. Bevč, Opčine.

čestitke

Danes slavi 8. rojstni dan NEDA. Da
bi bila vedno zdrava, vesela in pridna
punčka v šoli in doma ji želijo mama,
očka, bratec Dorjan ter nona Vilma in
nono Pepi.

Zaigrale so trobente

in en, dva, tri,
k Evaldu, Silviji in Janu
četrt pridružila si se
LARA in ne Jana

ti.
Z rožicami posuto pot v življenju ti
želimo TKB-jevci mi vsi.

mali oglasi

SLOVENSKA GOSPODARSKA USTA-
NOVA obvešča, da zapade rok za pri-
javo na natečaj za 3 delovna mesta,
kot objavljeno na Primorskem dnevni-
ku - mali oglasi 19. februarja 1988 in
ne 19. marca 1988.

NUDIMO vino in prigrizek iz domačih
kolov za pust in vse ostale dni. Osmica
pri Kukuvevih v Doberdobu.

OSMICO je odprla Sonja Štrajn v Mač-
koljah - Križpot. Toči belo in črno
vino.

OSMICA je odprta pri Borisu Živcu v
Koludrovici. Toči belo vino in teran.

DRVA za kurjavo in akacijeve kole
prodajamo po ugodni ceni. Možnost pre-
voza. Tel. 421508 po 20. uri.

PRODAM volkswagen hrošč za 400.000
lir. Tel. 762228.

PRODAJAM trs. Telefonirati v popol-
danskih in večernih urah na št. 231961.

PRODAM traktor massey-ferguson, 58
konjskih sil, letnik '79, in traktor gan-
dini, 45 konjskih sil, letnik '68. Tel.
0481/84741.

PRODAM avto marbella (letnik '87). Te-
lefonirati na št. 229285 ali v večernih
urah na št. 229522.

PRODAM 1200 kv. m zazidljivega ze-
mljišča v Nabrežini. Tel. 228390.

PRODAM mladiča nemškega ovčarja,
odličnih staršev, oče drugi delovni iz-
pit, cepljena, na razpolago sta še dva
samčka. Informacije po telefonu na št.
0481/882317.

PRODAM tobakarno v Ricmanjih s stav-
bo. Tel. 280853.

IŠČEM v najem ali za odkup stanovanje
ali hišico v okolici mesta. Tel. 213287
ob urah obedov.

URADNICA z večletno prakso išče kakr-
šnokoli resno zaposlitev, tudi poldnev-
no. Tel. 213392.

PRILETNI UPOKOJENEC išče stalno
hišno pomočnico v starosti 60-65 let za
kuhanje in vsa ostala manjša hišna
dela. Nudi plačo, hrano in sobo v
udobnem stanovanju. Tel. 380810 v ve-
černih urah.

utrinki iz naše preteklosti

boris kuret

Samo slovenski in ne dvojezični napisi na poštnih avtomobilih!

Slovenski župani, varuhi in gojitelji slovenskega jezika! V »Obč. upravi« čitamo:

Državna poštna uprava namerava odpraviti dosedanje poštne vožnje s konji ter uvesti mesto nje vožnje z avtomobili. Avtomobili vozijo po navadnih cestah s hitrostjo železniških vlakov ter bodo tako urejeni, da bo v njih prostora za 10 do 12 oseb. Iz tega je razvidno, da bodo pošte z avtomobili takorekoč nadomestovale za osebe železnice ter ljudstvu mnogo več koristile, nego dosedanje vozne pošte s konji. Edina zapreka bo avtomobilom, vsaj nekaj časa, plašljivost konj, a ta se da z ozirom na to, da bodo vozili avtomobili ob določeni uri, znatno omejiti, osobito, če se bo določeno avtomobilu o pravem času primerno znamenje, naj vstavi. Na dosedanjih poštnih vozovih so bili iz večine napisi samo nemški, in če so bili dvojezični, so djali slovensčino na drugo mesto in še tu z manjšimi črkami, kakor da smo mi manj vredni narod. Sedaj je čas, da občine zahtevajo, naj dajo na avtomobile povsod brez izjeme le slovenske napise. Ker vabijo politične oblasti župane, naj se o vožnji pošte z avtomobili izjavijo, se jim ponuja najlepša prilika staviti vladi odločni in nepreklicljivi pogoj, da dovoli občina vožnjo z avtomobilom v njenih mejah le tedaj, če bodo napisi na njih samoslovenski. Le v mešanih okrajih, n.p.r. v Čmureškem in Marenberskem okraju naj se na nje denejo dvojezični napisi z enako velikimi črkami in sicer slovensčino na prvem ter nemščino na drugem mestu. Ta zahteva pa se mora v dotični zapisnik tudi zapisati, drugače nima nobene veljave. Ne zamudite te lepe priložnosti, pokažite, da se Slovenci po vas zavedamo svoje narodnosti. Vi imate moč v svojih rokah, uporabite jo na korist in čast svojega naroda. Ne zanašajte se na državne poslance, ki nimajo v ti zadevi zaslonbe, če se vi ne oglasite! V okrajih, kjer so se župani o vožnji pošte z avtomobili že izjavili ter so morebiti na sramoto našo zahtevo opustili, naj vložijo občine takoj svojo naknadno zahtevo pisмено po katerem državnem poslancu v roke trgovskega ministerstva na Dunaj. Ko so se delale železnice smo to zahtevo v svoji nezavednosti prespali, tokrat bodimo čuječi, saj nam daje člen XIX. državnega osnovnega zaka-

na z dne 21. decembra 1867 l. vso pravico, svoj jezik čuvati in gojiti, katere pravice nam ne sme nikdo kratiti.

(Edinost, z dne 13. 10. 1906)

Iz Loga pri Ricmanjih

V znamenju naših razmer. Neki Andrej Pregarc iz Loga pri Ricmanjih je dobil od okrajnega sodišča v Kopru plačilen nalog v italijanskem jeziku. Mož je vrnil ta nalog sodišču v zaprtem pismu ter si je dovolil pripombo, da v njegovi vasi ne umeje nikdo italijanskega jezika ter da so minoli časi tlačenja in potrpežljivosti.

Radi tega pristavka ga sedaj sodišče v Kopru toži radi žaljenja po 491 kazenskega zakona in je sodišče v Trstu delegirano za razpravo.

(Edinost, z dne 3. 12. 1901)

Nad 40-leten uspeh.

Najstarejša medicinska specialiteta naše pokrajine.

PASTIGLIE PRENDINI

(od ogolunjene sladke škorpje)

Iznajditelj in izdajatelj P. PRENDINI v TRSTU.

Odlikovane z kolajnami in diplomami na prvih mejnarodnih razstavah.

Počaščene se zaupanjem odličnih zdravnikov ter predpisane kot domače zdravilo pri: grlobolu, kašlju, hripavosti, upadnji glasu, kataru.

Zamorejo jih živjati tudi otroci, nadalje pevci, govorniki ter učitelji, da zadobé čist in svež glas.

NB. Pazite na nepošteno ponarejanje ter zahtevajte vedno "Pastiglie Prendini".

V škaticah: v lekarni "Prendini v Trstu" ter v vseh boljših lekarnah tukaj in v Evropi.

sklad mitja čuk

jelka cvelbar

O hematološko-onkološkem oddelku

»Za vsako bolezen najprej postavimo diagnozo, nato pa ugotovimo razširjenost, ki je funkcija časa. Zato postavljamo stadije bolezni. Nič drugače ni pri rakavi bolezni,« nadaljuje pogovor dr. Matjaž Zwitter, ki že vrsto let opravlja delo onkologa na istoimenskem inštitutu v Ljubljani.

»Vedeti moramo, da je vidna bolezen v življenju nekega tumorja le nekaj odstotkov njegove življenjske dobe. Vse prej je bilo nevidno. Bolezen se je morda začela že pet ali več let prej in ni delala nobenih težav, tako da bi je tudi ne mogli odkriti. To je predklinična faza.«

Kaj pa sama bolezen proti temu sorazmerno dolgemu obdobju nevidnega nastanka?

»Nastopi kot kratka faza, ko bolezen pokaže svoje znake, ko se razvije in ko pride do razširjenja po telesu. Včasih je razširjenost že usodna, pogosto pa ni, kajti danes je velikokrat mogoče tudi pri napredovanih rakavih boleznih odpraviti.«

In po kratkem premoru: »Nekoč je veljalo: kar se da odrezati, je ozdravljivo, kar se ne da več odrezati, ni ozdravljivo. Danes ni več tako! Seveda je veliko odvisno tudi od vrste raka.«

Prav gotovo je pristop do otroka, ki mu zdraviš raka, drugačen kot tisti, ko mu zdraviš zlomljeno roko. Sam otrok potrebuje tudi v bolnišnici prijetnejše okolje, kot so le gole, bele stene, navzočnost staršev - skratka omiljenje vsega, kar bi zanj lahko pomenilo šok.

»V Sloveniji je dogovor, da gredo vsi otroci, ki imajo rakavo bolezen, pa tudi tisti, za katere obstaja le sum, brez posebnih procedur na ljubljansko otroško kliniko, kjer je za to opremljen hematološko-onkološki oddelk.«

Torej na onkološkem inštitutu praktično ni otroških bolnikov.

»Recimo za zelo specialne znake, vendar redko, ležijo pri nas. Drugače so vsi na otroški kliniki. Tam je prišlo celo do takega sodelovanja, da otroka, ki zaradi prostorske stiske ne more biti sprejet na hematološko-onkološkem oddelku, sprejmejo na kak drug oddelk, kamor ga hodijo zdravniki specialisti pregledovat. Tak otrok ima skratka absolutno prednost.«

So dovolj pozorni tudi na to, da bo otrok preživel svoje bolezenske dni v ambientu, ki ga ne bo pretirano strašilo?

»Najprej velja pravilo, da mora biti med otroki. Tudi na otroški kliniki ni v nem kako spokojnega vzdušja, ki naj bi bilo značilno za bolnišnico. Otroka v zvezi z boleznijo predvsem zanima, kaj se bo v naslednjem trenutku zgodilo, ali ga bo bolelo... Spoznanje, kaj mu je v resnici bilo, pride otroku šele kasneje.«

Kaj pa starši?

»Vedno imajo zagotovljen pristop. Prav gotovo moraš s starši, ki prav posebej pri taki bolezni ne morejo neprizadeto gledati na dogajanje, vedno na novo govoriti in razlagati, kaj se dogaja. Osebo mi je nekoliko prizanešeno, kajti z njimi nimam niti prvega, niti vsakodnevnih stikov.«

PRİŞEL SEM V BOLNICO

KO SEM PRİŞEL V BOLNICO, SEM SE
POČUTIL SLABO. MENI NI BİLO V
BOLNICI NIÇ LEPO ZATO, KER JAZ
NOÇEM BİTİ V BOLNICI, HOÇEM BİTİ PRİ
MOJİ MAMI

VALTER BLAŽEVIČ, 4r
Cp - NEVZLOŠU 000.

Nekje sem zasledila, da se je mati za rakom bolnega otroka zelo grenko, vendar realistično izrazila, »če že mora umreti (moj otrok), naj umre v njemu prijetnem okolju« in tako sprožila akcijo, da za otroško kliniko neke tuje države okrasili z rožami, slikami in podobnim...

»Moram ugotoviti, da dela trenutno hematološko-onkološki oddelk v zelo zaslinih prostorih, kajti zaradi nameravane gradnje novega centra otroške onkologije, ki se gradi kot prizidek že obstoječe klinike, so se morali preseliti iz svojega oddelka. Mislim, da bo nova gradnja omogočila tudi bolj human pristop do tega problema. Vprašanje je tudi samega odnosa, ki je lahko birokratski in določa na toliko postelj enega zdravnika in na toliko postelj eno sestro, ne upošteva pa dejstva, da rakava bolezen ni zlomljena roka in da je včasih treba eno uro pri otroku sedeti in se pogovarjati...«

Iz teh besed bi sklepali, da je osebe kar precej obremenjeno.

»Prav gotovo ekonomske razmere niso najbolj ugodne za krepitev osebja, njihova obremenitev pa je tudi psihična. Prva dolžnost sestre in zdravnika je, da določeno število čisto zdravstvenih postopkov tehnično korektno izpelje, kar vzame določen čas, potem pa je še cela vrsta stvari, ki jih ne moreš enostavno natlačiti v neko zeleno knjigo storitev, kakršno imamo za to, da zaračunamo storitve zdravstveni skupnosti. To so tisti dolgi, ponavljajoči se pogovori s starši, pa pogovori z otrokom...«

Ali je predvidena pomoč psihologa?

»Je, psiholog je zraven. Vendar, odkrito, največ bremena pade na strokovnjaka. Zdravnik je tisti, ki mora staršem povedati resnico in se pogovarjati z malim bolnikom.«

(se nadaljuje)

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1 7.15 Inf. oddaja: Uno Mattina 9.35 Nanizanka: La duchessa di Duke Street 10.30 Dnevnik 10.40 Rubrika: Okrog nas 11.30 Nan.: La tata e il professore 12.00 Dnevnik - kratke vesti 12.05 Variete: Pronto... è la Rai? 13.30 Dnevnik 14.00 Pronto... è la Rai? (2. del) 14.15 Dokumentare: Quarkov svet 15.00 Rubrika: Primissima 15.30 Aktualno: Italijanska kronika 16.00 Otroška oddaja: Big! 17.35 Rubrika: Spaziolibero 18.00 Dnevnik - kratke vesti 18.05 Variete: Ieri, Goggi, domani 19.30 Šport: ZOI, ženski smuk (iz Calgarija) 20.00 Dnevnik 20.30 Film: Un piccolo indiano (pust., ZDA 1973, r. Bernard McEveety, i. James Garner, Vera Miles) 22.05 Dnevnik in politična tribuna 22.55 Informativna oddaja: Obnavljanje umetnin 24.00 Dnevnik - zadnje vesti	RAI 2 8.00 Prva izdaja in telovadba 9.00 Matineja: Italija se prebujala 10.00 Rubrika: V prijetnem počutju 11.05 Dok.: Obdelovanje keramike 11.30 Kviz: Paroliamo 11.55 Variete: Mezzogiorno è... 13.00 Dnevnik - ob trinajstih 13.30 Mezzogiorno è... (2. del) 13.40 Nanizanka: Quando si ama 14.35 Športna oddaja: Oggi sport 15.00 Glasbena oddaja: D.O.C. 16.00 Nan.: Lassie, nato kviz Farfadè 17.05 Rubrika: Il piacere di vivere 18.05 Nan.: Il brivido dell'imprevisto 18.30 Dnevnik - športne vesti 18.45 Nan.: Un giustiziere a New York 19.45 Dnevnik in sport 20.30 TV film: Piazza Navona - Ferdinando (r. Ricky Tognazzi) 21.50 TV film: Alfred Hitchcock presenta - Incidente in una piccola prigione 22.20 Dnevnik - kratke vesti 22.30 Variete: Indietro tutta! 23.30 Dnevnik 23.45 Šport: košarka, Partizan-Tracer 0.25 Šport: tenis (iz Milana)	RAI 3 12.00 Dokumentarna oddaja: Meridiana - Srečanje z umetnostjo 14.00 Deželne vesti 14.30 Mladinska oddaja: Jeans 2 15.30 Izobraževalna oddaja: S.O.S. 011/8819 - Pomoč pri domačih nalogah dijakov nižje srednje šole 16.00 Športna rubrika: Fuoricampo 17.30 Športni dnevnik: Derby 17.45 Dokumentarna oddaja: Geo 18.30 Nanizanka: Vita da strega 19.00 Dnevnik 19.30 Deželne vesti 19.45 Rubrika: 20 let prej 19.55 Šport: ZOI, ženski smuk (iz Calgarija) 20.30 Aktualno: Scenarij - Politika kot spektakel 21.25 Film: Texas oltre il fiume (vestern, ZDA 1966, r. Michael Gordon, i. Dean Martin, Alain Delon, 1. del) 22.15 Dnevnik 22.20 Film: Texas oltre il fiume (2. del) 23.15 Dok. odd.: Pubblicità 24.00 Dnevnik - zadnje vesti	RTV Ljubljana 10.00 TV Mozaik. Solska TV: Poklicno usmerjanje - Poklici v steklarstvu in poklic dimnikarja, psihologija - Mladostnik na poti k odraslosti 11.00 Film: Bila sem nevesta po pošti (ZDA) 15.45 Videostrani 16.05 Aktualno: Pod drobnogledom 16.15 Šport: hokej, SZ-ZDA (posnetek iz Calgarija) 18.30 Šport: ZOI 88 - dnevni pregled (povzetki in komentarji letošnjih zimskih olimpijskih iger v Calgariju) 19.00 Vreme in Obzornik 19.24 Zrno 19.30 Dnevnik in vremenska napoved 20.05 Tednik 21.10 Nadaljevanje: Na robu teme (r. Martin Campbell, 5. del) 22.00 Šport: ZOI 88 - dnevni pregled (povzetki in komentarji letošnjih zimskih olimpijskih iger v Calgariju) 22.30 Dnevnik 22.45 Jubilejna tetetka	TV Koper 13.00 Odprta meja V današnji zaradi Zimskih olimpijskih iger še vedno skrajšani Odprti mejni boste lahko gledali med drugimi naslednje prispevke: TRST — Še o primeru Sama Pahorja KONTOLVO — Zaključek pustnih norčij s pogrebom Kralja Pusta 13.05 TVD Vsdanese 13.15 Olimpijski pregled 13.45 Šport: hokej, SZ-ZDA (prenos iz Calgarija) 16.00 Šport: finale prvenstva v ameriškem footballu 19.30 Šport: ženski smuk (neposredni prenos iz Calgarija) 20.30 Šport: košarka, za Pokal prvakov, Partizan-Tracer (neposredni prenos) 22.00 TVD Stičiče 22.15 Šport: hokej, SZ-ZDA (ponovitev, iz Calgarija)			
CANALE 5 7.00 Rubrika: Dobro jutro, Italija 7.20 Risanke 8.20 Inf. oddaja: News 9.00 Nanizanka: Arcibaldo, 9.30 General Hospital 10.30 Kviz: Cantando cantando, 11.15 Tuttinfamiglia, 12.00 Bis, 12.40 Il pranzo è servito 13.30 Nadaljevanje: Sentieri 14.30 Kviz: Fantasia 15.00 Film: Gigò (kom., ZDA 1962, r. Gene Kelly, i. Jackie Gleason, Katherine Kath) 17.15 Nanizanka: Alice 17.45 Kviz: Doppio Slalom 18.15 Nanizanka: Webster, 18.45 I cinque del quinto piano, 19.15 I Robinson 19.45 Kviza: Tra moglie e marito, 20.30 Telemike 23.15 Variete: Maurizio Costanzo show - Night 0.30 Rubrika: Première 0.40 Nanizanka: Gli intoccabili, 1.40 Bonanza	ITALIA 1 8.30 Nanizanka: L'uomo da sei milioni di dollari, 9.25 Wonder Woman, 10.20 Kung Fu, 11.20 Agenzia Rockford, 12.20 Charlie's Angels, 13.20 Arnold 13.50 Variete: Smile 14.20 Nanizanka: Casa Keaton, 14.50 Chips	EURO TELEPADOVA 16.00 Otroška oddaja: Bim bum bam, vmes risanke Candy Candy, Deni, Annette 18.00 Nanizanka: Hazzard, 19.00 Starsky e Hutch 20.00 Risanki: Piccola bianca Sibert, 20.15 Maple town 20.30 Film: Risky Business - Fuori i vecchi... i figli ballano (kom., ZDA 1983, r. Paul Brickman, i. Tom Cruise, Rebecca De Mornay) 22.25 Dokumentarna oddaja: Jonathan 23.25 Nanizanka: Hardcastle and McCormick, 0.25 M.A.S.H., 0.55 Alfred Hitchcock presenta, 1.25 Ai confini della realtà	TELEFRILI 13.00 Rubrika: Zdravstvo danes 13.30 Nadaljevanje: Amor gitano 14.30 Dražba 15.30 Risanke 16.00 Glasbena oddaja: Music Box 17.00 Nadaljevanje: L'amante dell'Orsa Magiore 18.15 Nad.: Castigo 19.00 Dnevnik 19.30 Rubrika: Dan za dnem 20.00 Nanizanka: Si è giovani solo due volte 20.30 Variete: Buinesere Friul 22.30 Dnevnik 23.00 Rubrika: Dan za dnem 23.30 Dražba 24.00 Rubrika 1.00 Informativna oddaja: News dal mondo	LJUBLJANA 5.00, 6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 19.00, 21.00, 22.00, 23.00 Poročila; 8.05 Šola; 8.35 Koncert; 9.05 Glasba; 10.05 Rezervirano za; 11.05 Danes smo izbrali; 12.10 Pojemo in gode-mo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Od vasi do vasi; 13.30 Melodije; 14.05 Za mlade radovedneže; 14.20 Učenci glasbenih šol; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Vrtljak želja; 17.00 Studio ob 17.00; 18.00 Kampičev ansambel; 18.15 Razmišljanje, ugotavljanje; 18.30 Zbori; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Big band RTV Lj; 20.00 Domači napevi; 21.05 Literarni večer; 21.45 Glasba; 22.30 Podoknica; 23.05 Literarni nokturmo; 23.15 Pop-evke; 00.05 Nočni program.	RADIO KOPER (slovenski program) 13.30, 14.30, 17.30, Poročila; 6.00 Za dobro jutro; 6.05 Danes se spominjamo; 6.10 Vreme in promet; 6.30 Jutranjik in kronika; 7.30 Pregled tiska; 8.00 Prenos Radia Lj; 13.00 Na valu Radia Koper; 14.00 Reportaže, intervjuji in zanimivosti; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 16.30 Primorski dnevnik; 18.00 Mladim poslušalcem; 18.30 Mladi glasbeniki pred mikrofonom; 19.30 Prenos Radia Lj.	RADIO KOPER (italijanski program) 6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Za dobro jutro; 6.35 Koledarček; 7.00 Simfonija zvezd; 7.35 Prirčno vaši; 8.40 Po vaši izbiri; 9.32 Dragi Luciano; 10.00 Na prvi strani; 10.05 Glasba; 10.35 Vstop prost; 11.00 Srečanje; 11.15 Danes; 11.40 Popevka tedna; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Album; 14.45 Edig Galletti; 15.00 Leteči zmay; 15.45 Počitnice po Jugoslaviji; 18.00 Video parade; 18.33 Bazar; 19.00 Zbori.	RADIO OPČINE 10.00 Za vsakogar nekaj; 15.00 Les-tvica diskoteke Amadeus (vodi DJ Bo- jan); 18.00 Gremo v gledališče; 19.00 Te zanima tvoja prihodnost; 20.30 Od- daja za obrtnike; 21.00 Radijski bazar; vmes Kupim-prodam-podarim; sled: Nočni glasbeni program.
RETEQUATTRO 8.15 Nanizanka: La grande vallata 9.00 Film: I ragazzi del juke box (glas., It. 1959, r.							

V Tržiču se zaostruje razprava pred referendumom o elektrarni

CISL obrazložila razloge svojega nasprotovanja

V Tržiču se v teh dneh množijo izjave in pobude v zvezi z referendumom o energetskih vprašanjih, ki bo kot napovedano prihodnje nedeljo, 28. februarja. Za referendum se je zavzela občinska uprava. Prebivalci Tržiča bodo morali odgovorjati na dve vprašanji, ki se glasita približno takole: »soglašate z nasprotovanjem gradnji nove termoelektrarne v Tržiču?« in »soglašate s potrebo po celoviti sanaciji obstoječe elektrarne?«. Pobudniki referenduma torej nasprotujejo hipotezi, da bi Tržič postal deželno energetsko središče in se zavzemajo za drugačne možnosti razvoja (turizem, obrtništvo, pristanišče, industrija).

Večinske stranke kot tudi komunisti pozivajo naj občani odgovorijo z DA na obe vprašanji in naj tako izrazijo svojo voljo proti gradnji nove »megaelektrarne« ter za vsaj delno odpravo kvarnega vpliva, ki ga ima na okolje sedanja. Tudi ekološka združenja, ki že vrsto let postavljajo problem elektrarne soglašajo z referendumom: WWF, Zveza za okolje, skupina »Energijska Ecologia« in odbor rajona ENEL sklicujejo v soboto ob 15.30 manifestacijo s povorko od Trga Republike do elektrarne.

Iz sindikalnih vrst pa prihajajo tudi drugačna stališča. Sindikalna zveza CISL nasprotuje referendumu, ker ne soglašajo z načinom sklicanja, oblikovanjem vprašanj, predvsem pa, ker meni da ni o tem vprašanju zadostne jasnos-

ti ter informacij, na osnovi katerih bi lahko prebivalstvo odgovorno odločalo o tako pomembnih vprašanjih. To stališče je tisku včeraj obrazložil pokrajinski tajnik Vittorio Brancati na tiskovni konferenci na sedežu CISL v Tržiču. Povedal je, da njegova sindikalna zveza kot tudi CGIL poziva občane k neudeležbi na glasovanju v nedeljo, 28. t. m., v Tržiču.

Ob kritiki na račun občinske uprave zaradi načina vodenja kampanje ob bližnjem posvetovalnem referendumu, češ da je skušala zamolčati vsa kritična stališča, si CISL prizadeva, da bi pojasnila svoje stališče do energetskih vprašanj na Tržičkem. V ta namen so natisnili več letakov in lepakov, v ponedeljek pa napovedujejo v Štarančanu javno razpravo, pri kateri bodo sodelovali predsednik deželne uprave Adriano Biasutti, predstavnik vodstva ENEL iz Rima inž. Raffaello De Felice, tržički župan Roberto Porciani in Paolo Marazzi z deželnega tajništva CISL. Razprava bo v ponedeljek ob 18. uri v župnijski dvorani v Štarančanu.

CISL se v bistvu zavzema za postavitev nove elektrarne, seveda pod pogojem, da bodo omejeni na minimum negativni učinki na okolje. Kar zadeva obstoječo, postavljajo zahtevo po takojšnji temeljiti sanaciji in njenem zaprtju v trenutku, ko bi začela delovati nova elektrarna. V letaku, ki ga delijo v teh dneh, navaja sindikat pozitivne

učinke, ki bi jih investicija 2350 milijard lir za novo elektrarno imela na zaposlitev: v času gradnje bi bilo zaposlenih tisoč delavcev, poleg tega pa računa sindikat tudi na obrobne dejavnosti ob delovanju elektrarne.

Kar zadeva okuževanje pa ni elektrarna edino zlo, pravijo, in navajajo problem izpušnih plinov zaradi težkega prometa skozi središče Tržiča oz. problem dima zaradi ogrevanja stanovanj, ki bi ga lahko omilili z daljinskimi ogrevanjem. Odtod zavračanje referenduma in poskus, da bi z bojkotom izvzili pomen ljudskega glasovanja.

Zbiranje pomoči

Etiopijo ponovno pesti val sušnega vremena, ki je s seboj prinesel stradanje in umiranje stotisočev, domače oblasti pa ocenjujejo, da je šest milijonov Etiopcev v smrtni nevarnosti. Sestrskemu prebivalstvu je priskočil na pomoč tudi italijanski Rdeči križ, ki je v ogrožena območja poslal večjo količino hrane in zdravil.

Rdeči križ poziva tiste, ki bi radi pomagali Etiopcem, da denar nakažejo na tekoči račun št. 300.004, naslovljen na C.R.I. Ul. Toscana, 12 - 00187 Rim. Sredstva zbirajo tudi na pokrajinskem sedežu Rdečega križa v Ulici Codelli 9, vsak delavnik med 9. in 12.30 ter med 15.30 in 18.30.

Butalci jutri zvečer na odru Kulturnega doma v Sovodnjah

Butalci so pripravljeni, butalski župan tudi, Cefizelj tudi. Jutri zvečer bodo svoje butalske zgodbe predstavili na odru Kulturnega doma v Sovodnjah in ponudili občinstvu urico prijetne zabave in smeha. Člani mladinske skupine dramskega odseka KD Sovodnje so v pripravo predstave vložili veliko truda in časa. Naštudirali so, pod vodstvom Emila Aberška, ki mu pomaga Vilma Butkovič, lepo predstavo. Pred domačo publiko se bodo predstavili jutri ob 19.30, predstavo bodo ponovili nato v nedeljo, 21. t. m., ob 18.30.

V odskri priredbi Butalcev, Frana Milčinskega nastopajo Nataša Čaudek, Valentina Milocco, Marko Tomsic, Tamara Butkovič, Kristina Petejan, Peter Figgel in Magda Tomsic. Za luči in glasbo skrbijo Emil Tomsic, Slavko Tomsic, Ladi in Silvan Tomsic.

Več o prijetni predstavi ne bomo povedali. Sami boste izvedeli jutri zvečer. (Posnetek je bil napravljen tle dni, ko so predstavo pilili).

Prispevki za uveljavljanje slovenščine

Delovni kolektiv Kulturnega doma v Gorici - Nada Komjanc Sanzin, Ivica Birska, Marta Grahek, Sandra Marvin, Sergio Fajt, Igor Komel in Miro Kuzmin - je prispeval 70 tisoč lir v sklad za stroške ob procesu proti Samu Pahorju. V isti sklad je »stara Slovenka« iz Štandreža darovala 50 tisoč lir.

18-letno dekle hudo ranjeno pri Ločniku

Tri osebe so bile ranjene v silovitem celnem trčenju včeraj popoldne pri Ločniku: 18-letna Gloria Pascolo iz Ločnika, Ul. Maroncelli 6/3, 18-letna Roberta Franzot iz Ločnika, Ul. Udine 66, ter 61-letni Dario Provvidenti iz Gorice, Ul. Vittorio Veneto 71.

Najtežje poškodbe je zadobila Pascolova, ki so jo že kmalu po nesreči premestili na oddelke za oživljanje in intenzivno nego bolnišnice v Vidmu. Približno mesec dni se bosta zdravila Franzotova in Provvidenti. Po dosedanjih ugotovitvah sta se dekletki peljali v fiatno uno, namenjeni proti centru mesta, medtem ko je v nasprotni smeri z maseratiem pripeljal Provvidenti. Zdi se, da je avto, v katerem sta bili dekletki, naenkrat zavozil v levo na drugo stran cestišča. Promet je bil dalj časa močno oviran zaradi odstraevanja razbitin in pranja cestišča.

V Doberdobi je pogrebu pusta sledila velika množica Žalna slovesnost za stricem Lovretom

V Doberdobi so včeraj popoldne sežgali strica Lovreta in s tem se je tudi za letos zaključilo pustno veselje in radost. Kot že več let se je žalne slovesnosti, ki je izpred hiše žalosti (osmica pri Kukuku) krenila kmalu popoldne, udeležila velika množica radovednežev in neozdravljivih — po Lovretovi smrti neotolažljivih — pustov in Krasa in sosednjih vasi v Laškem. Tudi letos so se Lovretovega pogreba udeležile pustne delegacije iz Beljaka (Koroška), Postojne, Ozeljana, z Doberdobom pobratene Prvačine, Sovodenj, Dola in Poljan ter nekaterih vasi v Laškem.

Kot običajno je imel Bonšinjor Stan-ko Košič, ki je obred letos opravljal že petindvajsetič, številno spremstvo in veliko število pomočnikov, žalostinke pa so igrali doberdobski godci (dobili so sicer več pomočnikov iz Laškega). Ob Bonšinjorju velja omeniti še stalno prisotnost neotolažljive Lovretove vdove Beate, sina Felicea in šiore Putanice.

Stric Lovre se je po ustaljenem običaju najprej poslovil od vaških gostiln, kjer so pusti plačali njegove neopopravne račune. Pokojni je namreč bil, kot je med zaključnim govorom

dejal Bonšinjor Košič, stalni obiskovalec gostiln in drugih objektov, kjer je tekla zlahtna kapljica. Še pred govorom in izročitvijo spominskih pokalov in kolajn so pusta odpeljali na vaško tehnično, kjer so opravili še zadnjo formalnost.

Ob koncu se je Bonšinjor Košič na trgu pred gostilno pri Pericu v italijansčini in v slovenščini spomnil Lovretovih grehov in, posredno, nekaterih argumentov, ki so Doberdobce v preteklem letu še posebno žulili. Bonšinjor seveda ni mogel mimo vprašanja doklade o dvojezičnosti za občinske uslužbenke, njim je zato stric Lovre pustil v oporoki precej denarja, s katerim bodo krili izdatke za doklado. Košič je ošvrgnil tudi branilce javnega reda, ki so v prejšnjem letu po vasi neusmiljeno delili globe. Kmalu pa so strila Lovreta ovili plameni in s tem je bilo konec letošnjega pusta in z njim tudi pustnih norčij...

Pogreb pusta v Gorici

Tudi v Gorici so najbolj vneti pustovalci včeraj pospremili k zadnjemu počitku pusta, oz. Pepota Zaneta. Pobudo za pogreb je dala skupina iz Podturna. Mrliški sprevod z vozom, na katerem je ležal pokojni Pepo, z godbo, pol ducata tarnajočih vdov in drugimi pogrebci se je zbral na Kornu, prehodil vse mestno središče in se končno napotil proti Podturnu, kjer se je pust za letos nehal norčevati.

V Štandrežu nocoj razprava o ind. coni

Nocoj ob 20. uri je napovedana seja rajonskega sveta v Štandrežu. Na dnevnem redu seje je ena sama točka: razprava o industrijski coni ter o prostorskem načrtovanju. Seje se bo udeležil predsednik Konzorcija za ind. cono Gandin.

razstave

V knjižnici Franceta Bevka v Novi Gorici je v oddelku za mlade in odrasle do 20. februarja odprta razstava z naslovom Primorski tisk v Prešernovem času (1800—1850).

V galeriji Rika Debenjaka v Kanalu bodo danes ob 18.30 odprli razstavo ilustracij Marjana Mančka. Avtorja bo predstavila Maruša Avguštin, ravnateljica muzeja radovljiške občine. Na slovesnosti bo svoje pesmi bral tudi Boris A. Novak. Razstava bo odprta do 12. marca.

razne prireditve

KD A. Paglavac v Podgori, vabi na Prešernovo proslavo, v petek, 19. februarja ob 20.15, na sedežu društva. Sodelujejo gojenci Dijaškega doma S. Gregorčič iz Gorice in moški pevski zbor KD Skala iz Gabrij.

razna obvestila

Sindikalna zveza CGIL - Sindikat upokojencev sklicuje v petek, 19. t. m., ob 15. uri kongresno skupščino v občinski telovadnici v Doberdobi. Vabljeni občani in še zlasti upokojenci.

SPD Gorica obvešča, da se bo udeležilo zimskih športnih iger v Ravasclettu 28. t. m. Prijave do torka, 23. t. m., v trgovini Bavcon in pri Ivi Berdonu. SPD napoveduje tudi, da bo 13. marca društveno smučarsko tekmovanje.

Društvo slovenskih lovcev »Doberdob« priredi v soboto, 27. februarja, v Kulturnem domu v Sovodnjah lovski družabni večer s plesom in večerjo, s pričetkom ob 20. uri. Prijave do 25. t. m. pri članih Juriju Ukmariju, Jožetu Pahorju, Edvardu Ferletiču, Alešu Pintarju, Severinu Zottiju, Dragu Tomsču in Dariu Nanutu. Vabljeni člani in prijatelji.

Društvo »Doberdob« organizira od 11. do 13. marca izlet na Svetovno lovsko razstavo v Nuernbergu. Prijave sprejemata do 27. t. m. Jože Pahor in Jurij Ukmari.

kino

Gorica
CORSO 18.00-22.00 »Balle spaziali«.
VERDI 20.30 Gledališka predstava »La nonna«.
VITTORIA 17.30-22.00 »Erotic girl«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič
EXCELSIOR 17.30-22.00 »Il morbido sapore delle labbra«. Prepovedan mladini pod 18. letom.
COMUNALE 20.30 Gledališka predstava »Ti ho sposato per allegria«.

Nova Gorica
SOČA 18.00 »Od tarče do smrti«, 20.00 »Maščevalec«.
DESKLE Ni predstave.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Tavassani, Korzo Italia 10, tel. 84576.
DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Rismondo, Ul. E. Toti 52, tel. 72701.

Nocoj začetek filmskega sporeda Gorica kinema

Prvi na vrsti Eric Rohmer jutri pa goriški videofilm

Z dvema zaporednima filmskima večeroma nocoj in jutri se v Kulturnem domu pričinja pomladanska filmska sezona Kinoateljstva Gorica kinema. Kot je že navada teh sezon (sedanja je že osma zapored), bo program omogočil ogled nekaterih boljših filmov iz redne distribucije, ki jih sicer ne bi imeli možnosti gledati v našem mestu. Kinoateljstvo se je pri izboru osredotočilo na avtorske filme že priznanih ali pa tudi širšemu občinstvu manj znanih, vendar gotovo zanimivih avtorjev. Tako bomo lahko v okviru teh filmskih četrtkov lahko gledali najnovejša dela mojstrov kot so Rohmer, Huston, Ivory ali pa filme sovjetske kinematografije, ki doživljajo nekako oživljajočo »perestrojko« in jo bosta v Gorici zastopala režiserja Lapušanski in Abuladze, ter še nekaj drugih zanimivih filmskih predlogov.

Spored se bo nocoj ob 20.30 začel s filmom Prijatelj moje prijateljice Erica Rohmerja. Francoski režiser je že nekaj let nepogrešljiv gost najpomembnejših evropskih festivalov, na katerih je odnesel visoka priznanja. Tudi njegov nocojšnji film je sodeloval na zadnjem Beneškem festivalu in naletel na ugoden odmev. Rohmer, ki ga obiskovalci prejšnjih sporedov Gorica kinema že dobro poznajo, po vsej ver-

jetnosti tudi tokrat ne bo razočaral gledalcev.

Ob rednem sporedu bo Kinoateljstvo že jutri zvečer priredil poseben večer ob predstavitvi filma goriškega avtorja. Gre za absolutno premiero videofilma Vibrise, ki ga je posnel naš soamešan Roberto Dordit. Delo se seveda ne more enakovredno kosati s filmi mednarodno priznanih mojstrov, gotovo pa bo jutrišnji ogled zanimivo odkritje ustvarjalnosti, ki si z uveljavljanjem videotehnike utira pot tudi v našem ožjem prostoru.

Vse projekcije sporeda Gorica kinema bodo v Kulturnem domu s pričetkom ob 20.30. Ker ne gre za redno kinodvorano, je obvezna članska izkaznica Kinoateljstva, ki jo lahko obiskovalci nabavijo pol ure pred predstavo. Izkaznica med drugim omogoča do konca leta popust pri vstopnicah v goriške kinematografe ob delavnikih. Vstopnina za vse filme bo po 5 tisoč lir, ob jutrišnji premieri pa bo vstop prost.

■ Dvajsetletnica gibanja leta '68 bo nocoj predmet razprave, ki jo ob 20.30 v Palace hotelu prireja LCR, trockistična grupacija, ki je bila sestavni delček gibanja.

V priporu podoficir vojske Osumljen je razpečevanja mamil

To, da je uživanje mamil razširjeno med vojaki, žal ni nič novega. Neobičajno pa je, da se z razpečevanjem ukvarjajo tisti, ki bi morali skrbeti za preprečevanje tega pojava. Agenti goriške kvesture so v nedeljo ponoči priprili 23-letnega podoficirja Roberta D'Uglio. V njegovi sobi v neki mestni vojašnici, so namreč našli enajst gramov heroina ter pravcato zbirko orodja, (brizgalko, žličko, pipo, papirček itd) ki je potrebno za pripravljanje doz, oziroma uporabo mamil, kakor je razvidno na sliki.

D'Uglio, ki je doma iz Rima, je dosegel čin vodnika, služenje v vojski pa si je izbral kot poklic, ki pa kot kaže, saj v njegovem primeru, nima bodočnosti. D'Uglio je na razpolago sodnim oblastem in je v priporu.

Fotografska razstava o Trstu v palači Costanzi

Nevzdržno prikazovanje mesta-muzeja

Dva načina sta, kako odkrivati podobe, ki jih ponuja razstava »Visages, payasages« v palači Costanzi tržaškemu občinstvu po zgledu razstav, ki so bile v Parizu (Trouver Trieste) za Francoze. Dva načina za gledanje tistih fotografij torej, ki jih je posnelo 13 fotografov (deset Italijanov in trije tuji), da bi s svojo interpretacijo ponudili podobo našega mesta.

Prvi način je vsekakor enostavnejši, pa tudi dražji in je v tem, da si za 18 tisoč lir kupimo francoski katalog (italijanske verzije ni na razpolago), gremo iz palače Costanzi v eno redkih tržaških kavarn in si jo v miru ogledamo. Drugi sistem pa narekuje ogled razstave in napor, da bi med svetilkami iz plexiglassa in neverjetnimi količinami prahu med panoji razumeli, zakaj hudiča zatrjujejo, da živimo v civilizaciji podob. Iz radovednosti smo preizkusili obe varianti.

Ob tem, da je cenejša, nam druga možnost omogoča preveriti še nekaj zanimivih značilnosti te razstave. Ena izmed teh so tudi nepotrebne Descampsove (francoski fotograf) razdrobljenosti, ki nudijo pogled na morje in v nebo ter odkrivajo (tržaške?) fetuse iz formaline naravoslovnega muzeja na Trgu Hortis. Tega sicer ne gre podcenjevati, saj predstavljajo ti posnetki, skupaj z nekaterimi starčki v fotografijah Berenga Gardina, redke podobe ljudi na razstavi. Sicer so tudi ti ljudje v alkoholu (ali žganju) kot sljive, a to je vendarle bolje od nič.

Namreč — največja značilnost razstave je, da na fotografijah ni živih bitij. Kdo se tu pa tam sonči v Roiterjevih fotografijah, vendar gre za površinskega Roiterja, ki je daleč od estetske rigoroznosti, katero smo imeli pri njem možnost večkrat občudovati. Salbitani pa odkriva prazne strukture psihiatrične bolnišnice (tudi pri njem ni ne duha ne sluha o ljudeh), čeprav mu gre priznati koherentno in jasno govorico. Seveda, svetoivanska črt je naseljena z ljudmi, a to po vsem videzu nima nikakršne veze...

Biografije posameznih fotografov pravijo, da Neapeljčanko Marialbo Russo v prvi vrsti zanimajo etnografija, ljudski in verski običaji, poganški in religiozni rituali. Kljub temu nam posreduje le starca, ki ob morju gleda proti Tržiču, neoklasično notranjost stavbe barona Revoltella in motor. Lahko se strinjamo, da »je vse kultura«, vendar zakaj vidi družbeno pronicljiva fotografka samo vaze in kipe? So ji mogoče ponudili bivanje ob koncu tedna v Vili Revoltella? V tem primeru jo je bil mogoče rešil Mimmo Jodice, ki nam predstavlja isti ženski »konec hrba« kot Russova. Vemo, da je Jodice dober fotograf in morebiti je prav zaradi tega edini odkril Rižarno.

Lenart je veliko krožil. Šel je na Kras, v muzej in potem na domove raznih tržaških verskih in kulturnih predstavnikov. Vseh najbrž ni osebno poznal ali jih ni bilo v stanovanju, dejstvo je, da je posnel pet oseb na način, kot bi bili zmrznele ribe znane prehranske industrije Findus. Samo eden se reši, najbrž zaradi naključja, da ima stanovanje z balkonom...

Nimamo dovolj prostora, da bi spregovorili o vseh. Lahko spomnimo le, da posreduje Basilico lepe arhitektonske podobe, Cresci dobre barve, Fontana detajle, Slovenec Gale rigorozne črno-bele posnetke (vedno arhitektu-

Fotografija Bernarda Descamps

ra) in da je Ghirri boljši od nerazumljivega in odvečnega Guidija.

Na tem mestu nam torej ne preostane drugega, kot da skušamo razumeti samo eno. Selektor Italo Zannier je najbrž izbral take avtorje (z izjemo Gardina), ki se posvečajo estetskimi raziskavam in eksperimentiranjem. In čeprav je podoba tega mesta precej v sozvočju s predstavo Wulzev, je izbira ustvarjalcev vsekakor posebna, saj gre v njihovih delih za študijsko raziskavo lepe tržaške scenografije, arhi-

tektonskih detajlov, kreativno interpretacijo tržaških muzejev in spomenikov. Če bi ob Roiterju in Fontani izbrali kakega fotografa, ki bi znal dokumentirati živo realnost tega mesta, njegove prebivalce, bi bila razstava pomensko vsekakor drugačna. Predvsem pa bi onemogočili tistim Tržčanom, ki so se odselili pred štiridesetimi leti v Avstralijo, razmišljanje, kako prav je bilo, da so zapustili to zverženo mesto-muzej.

SERGIO FERRARI

Prvenec najmlajšega slovenskega režiserja Kozoleta

Je »Usodni telefon« res slovenski film?

Na 3. Film video monitor v Gorici so prikazali tudi prvenec Damjana Kozoleta, najmlajšega slovenskega (in jugoslovanskega) filmskega režiserja. Usodni telefon je obenem tudi prvenec proizvodne skupine E-motion film, ki je sektor za filmsko proizvodnjo pri ljubljanskem SKUC-Forumu. Film označuje tudi generacijska določenost, še bolj pa nizkopračunska izvedba in dejstvo, da je zrasel mimo slovenske proizvodne hiše Viba film, ki ni bila v ničemer soudeležena pri konceptu in realizaciji.

V času medijske eksplozije zveni govor o usodnem telefonu že skoraj romantično, žlahtno oddaljeno, vsekakor melodramatsko. Sicer pa je »telefonska« ali drugačna »usodnost« (usodnost ljubezni na primer) tista gonilna sila, ki razdira, združuje ureja še preveliko filmskih zgodb.

Matjaž (Miran Sustersič) zavrti številko telefona vsak dan ob isti uri. Čisto vsak dan. Javlja se ženski glas, mehak a neprodoren. V stanovanju »usodnega telefona« dokončujeta Matjaž in Igor (Vinči Vogue Anžlovar) celovečerec na super 8. Zvoka še ni. Študentsko stanovanje: »punching bag« za kondicijo (in za oživljanje kadrov v filmu), James Dean in Bogart na steni za klimo, knjige, film, walkman. Igor piše kriminalke, za slovensko literaturo je neobičajno zvrst: »ne-še-zvrst«. Sebi in »oglasni« prijateljci deklamira koščke svojega dela. Usodnost telefona je osište tudi njegove pripovedi. Njegove besede se vklopijo v sliko, ki jo Matjaž gleda na

ekranu: mlad človek hodi po stopnicah, spremlja ga glasba, katere interpret je sam, kakor se nazadnje izkaže. Treba je posneti zvok, zvok za film! Kakšno vlogo ima zvok v filmu?

Nekega dne Matjaž ne kliče svoje telefonske ljubezni. Telefon pa zazvoni. Ona je, domeni se za (usodno) snidenje. Njun glas pa ostane zapisan na Igorjevem walkmanu. Usoden je tudi za celovečerec. Zgodba gradi torej svoj lok od telefonskega aparata, skozi katerega se javlja ženski glas, pa do telefonske celice, kjer se na snidenju glas uresniči v žensko.

Če film rahlo izraža mladinsko metropolitansko klimo, je v njem vsekakor prednostno to, da pride do vzpostavitev številnih razmerij, ki določajo odnos (avtorja) filma do filma na splošno. Vsepostavlja se razmerje med gledalčevim filmom, Usodnim telefonom, in Matjaževim ter Igorjevim su-

V Tolminu

odprli razstavo Ivana Čarga

Ob tridesetletnici smrti primorskega slikarja Ivana Čarga je knjižnica Cirila Kosmaja iz Tolmina, v sodelovanju z Goriškim muzejem, pripravila spominsko razstavo, ki skuša predstaviti vse značilne faze umetnikovega ustvarjanja — od impresionističnih mladostnih del, preko kubizma in futurizma, do socialističnega realizma iz povojnega časa.

Na otvoritvi razstave je o življenju in delu Ivana Čarga izčrpno spregovoril Marko Vuk iz Goriškega muzeja in ga tako »ponovno odkril« tudi tolminskim ljubiteljem slikarske umetnosti.

Kot popestritev tega večera je na otvoritvi nastopil mlad, komaj osemnajstletni srbski pianist Ivan Marković, ki študira na glasbenem konservatoriju v Ženevi pri svetovno znanem pianistu in pedagogu Nikiti Magalovu, zdaj pa služi vojaški rok v Tolminu. Program, ki ga je izvedel, je obsegal dela izključno starejših mojstrov, od Bacha do Chopina, čeprav rad posega tudi po skladbah sodobnejših avtorjev, kakor je kasneje povedal v razgovoru. Kljub dejstvu, da mu vojaško življenje (v pianističnem smislu) vse prej kot koristi, saj ne more redno vaditi (občasno si pomaga s koncertnim klavirjem v knjižnici), pa je pokazal izredno dodelano tehniko, virtuoznost in muzikalnost, ki ga bo ob boljših pogojih dela gotovo uvrstila med najboljše jugoslovanske pianiste mlade generacije.

Jože Štucin

Goethejev Faust v Rossettiju

Goethejev »Faust« je seveda taka umetnina, ki pokriva univerzum človeškega duha izhajajoč iz globin kompleksne nemške duhovnosti in njenih zgodovinskih in kulturnih značilnosti. Goethe je »Fausta« pisal tako rekoč vse življenje, kar pomeni, da ga je tematika izjemno prevzela, skoraj do identifikacije. Faust je ena najvišjih »oseb umetnosti«, heroj par excellence moderne duhovnosti, saj niso najbrž nikjer tako močno prikazane muke te nove miselnosti, kot v uvodnem monologu. Skratka, gre za večno delo, ki ga ta čas v gledališču Rossetti posreduje gledališka skupina Glauca Maurija. Uporizorev je po vsem videzu izjemna, zahvaljujoč se sugestivni scenografiji in igri Maurija, Angele Di Nardo in predvsem Roberta Sturna.

Pisatelji o spremembah ustave SFRJ

V ponedeljek so se na seji v Ljubljani zbrali člani Društva slovenskih pisateljev in soglasno odobrili vse dosedanje akcije in izjave Upravnega odbora DSP in njegove ustavne komisije.

Domenili so se tudi, da bo DSP sprožilo postopek za referendum v SR Sloveniji, na katerem naj bi se volilci izrekli o predlogu, naj se razprava o predloženih spremembah zvezne ustave odloži, dokler ne bodo v demokratični javni razpravi razjasnjena osnovna vprašanja, navedena v

raznih javnih izjavah; dokler ne bodo na taki osnovi sprejete nove republiške ustave; dokler ne bo na teh temeljih možno pripraviti nov predlog ustave SFRJ.

Določeno je bilo tudi, naj upravni odbor pripravi svoj osnutek nove slovenske in jugoslovanske ustave. Člani DSP pa tudi zahtevajo od slovenske skupščine in njene ustavne komisije, naj pojasnita svoj molk ob številnih izjavah in zavrnitvah osnutka amandmajev, za predsednika Predsedstva SRS pa DSP predlaga Cirila Zlobca.

Avtobiografska pričevanja velikega prijatelja Jugoslavije

»Uspeh utruja in njegova etika ni vedno zmagovita. Zato ni rečeno, da vzbujajo uspešni ljudje občudovanje, neuspešni pa prezir. Ta odnos se počasi spreminja, uveljavlja se čisto obratna težnja.«

S temi besedami znanega italijanskega sociologa Francesca Alberonija se zaključuje knjiga Luigija Saporita »Tudi neuspeh je lep.« »Upam,« dodaja avtor, »da se bom s tem drugačnim gledanjem na neuspeh lahko okoristil.«

Žal se mu na žive dni to upanje ni izpolnilo. Bilo je premalo časa. Umrli je lanskega decembra, nekaj dni pred izidom knjige. Tako je doživel že zadnji neuspeh.

Ko preberemo Saporitovo knjigo o neuspehu kot obliki človekovega počutja, v kateri se zrcali prepričanje, da noben napor, pa naj bo še tako neuspešen, ni bil storjen zaman, se nas polasti občutek, da ji bo namenjena podobna usoda kot njenemu avtorju. Da skratka ne bo uspešnica, da se na knjižnem tržišču ne bodo trgali za njene ponatise in prevode v tuje jezike. Tudi nima posebnih literarnih ambicij, in kdor bi v njej iskal stilne, jezikovne in druge zglede, bo razočaran. Kljub temu pa ima veliko vrednost in četudi ji bo namejen »neuspeh«, bo prej ali slej (po Alberonijevi tezi ali ne) deležna pozornosti in simpatije.

V knjigi se gnete malih in večjih osebnosti, nešteto opisov krajev iz raznih koncev sveta in veliko dogodkov, a glavni protagonist je avtor sam, ki razmišlja o vseh teh krajih, ljudeh in dogodkih, predvsem pa razmišlja o sebi in svoji (često neuspešni) vlogi pri opisanih dogodkih.

»Spomin navadnega človeka«, kot je podnaslovlj svojo avtobiografijo, segajo od šolskih let v rimskem liceju Tasso in prvih novinarskih izkušanj v težkih letih fašistične diktature (na lastni koži je okusil grozljive metode režima, saj je bil

žrtev fašističnega atentata, in pri tem ga bolj prizadenejo ohlapnost, nezavzetost in nebojevitost antifašističnega gibanja v tridesetih letih, kot pa fašizem sam), do posebnega dopisništva za »Il Giornale d'Italia« na Balkanu. In naprej od prvih diplomatskih zadolžitvev pri italijanskem veleposlaništvu v Sofiji, do službovanj v Avstriji, na italijanskem zunanjem ministrstvu in v Mehiki. Sledila so obdobja nihanja med novinarstvom in diplomacijo. Kot šef tiskovne agencije ANSA je služboval v Beogradu, v Vršavi, v Bonnu in v Rimu. Bil je nato šef tiskovnega urada na ministrstvih za turizem in prireditve, za kulturne dobrine in za znanstvene raziskave ter posebni tajnik ministra Daria Antoniazija. Najljubše poglavje njegove dolge diplomatske in novinarske kariere pa je bilo vsekakor službovanje v Jugoslaviji in razdobje, ko je bil ravnatelj Centra za italijansko-jugoslovanske odnose ter odgovorni urednik revije Italjug. Skratka, za človeka, ki je veliko doživel, prebrodil pol sveta, spoznal razna ljudstva, njihovo kulturo in navade, sta bila ravno Jugoslavija največja ljubezen in izboljšanje italijansko-jugoslovanskih odnosov življenjski cilj. Ljubezen do Jugoslavije se je prižgala, kot sam pravi, na prvi pogled. To je bilo že leta 1953, ko je bil prvič poslan za dopisnika ANSE v Beograd. Vzljubil je lepoto krajev in pristnost ljudi, mešanico kultur, jezikov, ver in navad. Tudi za ženo je vzel Jugoslovanko. In začel se je tako v njem tisti proces vse večjega povezovanja z Jugoslavijo, ko mu ni šlo za to, da jo sam globlje spozna, temveč da nekako prepriča tudi italijansko javnost in njene voditelje, da ne sme ostati »tradicionalno prijateljstvo med Jadranskima sosedoma samo gola fraza. To prijateljstvo je treba dejansko utrditi z vzajemnimi napor, kar pomeni, da se je treba najprej dobro spoznati

med samo in v ta namen vzpostaviti trajnejše stike na vseh področjih javnega življenja. Saporito zagotavlja naravno usodno povezovanje med Italijo in Jugoslavijo. Težave ene se lahko spreveržejo v težave druge in uspehi ene v korist druge. Zato je potrebno tudi stalno preverjanje odnosov in reševanje vseh konfliktov, ki lahko zavirajo te odnose, kot so bolj ali manj drobna zaradišča napetosti ob morski in kopenski meji. Pri tem se zavzema za popolno ureditev manjšinskega vprašanja. Z veliko simpatijo govori o borbi slovenske narodnostne skupnosti za njeno uveljavitev ter uporablja ostre besede na račun nacionalističnih krogov v Italiji ter zlasti na Tržaškem in v Furlaniji-Juljski krajini, ki kalijo vduhu miru in sožitja v obmejnih krajih ter kazijo odnose med državama. In pri tem brez dlak na jeziku obsoja tiste italijanske vladne kroge, ki so se v odnosih s sosednjo socialistično republiko pustili pogojevati od ozkočrtnih in kratkovidnih listarskih in drugih nacionalističnih izjav. Med glavnimi Saporitovimi obtoženci je sedanji italijanski zunanji minister Giulio Andreotti.

V knjigi so zaobjete vse glavne faze odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Na koncu pa pride do izraza velika zagrenjenost zaradi neuspeha, ki so ga bili deležni vsi njegovi napor, da bi vzbudil v italijanski javnosti zanimanje za Jugoslavijo ter prispeval k plodnejšemu sodelovanju med državama tako na političnem in gospodarskem kot na kulturnem in družbenem področju. To zagrenjenost ne ublažijo niti sladke kapljice vere, da njegovo delo morda le ni bilo zaman.

Ko sem pred nedavnim sledil obisku predsednika jugoslovanske zvezne vlade Branka Mikulića pri Gorii, so mi večkrat prišla na misel Saporitova mnenja o podcenjevalnem in omalovaževalnem odnosu italijanskih politikov do svoje jadranske sosedice. Če odštejemo obdobje velikih

pogajanj, ki so privedla do podpisa Osimskih sporazumov, o katerem piše z navdušenjem, je dober del knjige napisan v znamenju velikega razočaranja nad odnosom, ki ga je Italija vedno kazala do socialistične Jugoslavije. Italijanskemu establishmentu očita neobčutljivost in nezanimanje za skupne pobude, ki bi tudi v interesu Italije same krepile prijateljske odnose, boljše medsebojno povezovanje in predvsem gospodarsko sodelovanje. Kot ravnatelj Centra za italijansko-jugoslovanske odnose ter odgovorni urednik revije »Italjug« je v prvi osebi občutil posledice te omalovaževalne politike italijanskih vladnih krogov. Njegovi predlogi (tudi v zvezi s finančnimi podporami Centru in reviji) niso bili deležni ustrezne pozornosti in podpore, kot ni bila deležna razumevanja in podpore pobuda o podeževanju Zlatega Osima osebnostim italijanskega in jugoslovanskega družbenopolitičnega, gospodarskega in kulturnega življenja, ki so se najbolj odlikovali pri pospeševanju prijateljstva in sodelovanja med sosednjima državama. Dejansko je ta pobuda klavrnno propadla.

»Če bodo vsi ti neuspehi prispevali k temu, da bo italijanska politika naredila kakovostni korak v odnosih z Jugoslavijo ter prešla iz nizkega profila, ki jo označuje, v širše razsežnosti — kar je sicer želja velike večine italijanskega naroda — bom dosegel potrditev svojih prepričanj,« izzivalno zaključuje Saporito svoje pripovedovanje in razmišljanje o italijansko-jugoslovanskih odnosih. Žal ni dočkal januarskega srečanja v Rimu med Gorio in Mikulićem, ki morda še ni potrditev njihovih prepričanj, je pa nedvomno pomemben korak naprej v odnosih med Jadranskima sosedoma. Čas bo verjetno potrdil še marsikatero njegovo tezo ter njegov moto, da je tudi »neuspeh lep«.

DUŠAN KALC

Ob razstavi Milka Bambiča v goriškem Kulturnem domu

Slikar, ilustrator in izumitelj Milko Bambič

Objavljamo izsek iz študije o
znanem tržaškem ustvarjalcu

JOŠKO VETRIH

Rodil se je 26. aprila 1905 v Trstu, v dokaj premožni trgovski družini. Slikati in razstavljal je začel že v obdobju med 1916 in 1919, ko se je vpisal v nemški znanstveni licej v Trstu. Njegov prvi učitelj risanja, prof. Novotny, je hitro opazil, da je Milko Bambič nadarjen in zato je izbral nekatera njegova dela za neko razstavo o vojni, ki je bila prirejena leta 1916 v Trstu. Novotny ga je tudi uvedel v tehniko portretiranja, torej v tisto slikarsko zvrst, ki je bila Bambiču v prihodnosti najbolj priljubljena, saj umetniku omogoča stik z najrazličnejšimi ljudmi in predstavniki različnih družbenih slojev.

Bambič se je že dokaj zgodaj vpisal v šolo risanja in slikanja bratov Rendič, ki sta bila v tistih časih v tržaških umetniških krogih zelo znana. Bil je pozoren in aktiven obiskovalec teh tečajev, prežetih z akademskim (in manierističnim) realizmom ter v skladu s klasicistično tradicijo, ki je razmejevala njuno ustvarjanje od ustvarjanja kiparja Rendiča, njunega očeta. Ta študij je izostril Bambičeve sposobnosti in istočasno ga je tudi pomagal izoblikovati. Usposobil ga je za različne tehnike risbe s svinčnikom, tušem, rdečim svinčnikom, ogljem in barvastimi kredami in v njem okreplil naklonjenost tem tehnikam napram slikanju z oljem. Prav tako je, čeprav še v obrisih, dokončno razkril njegovo izredno nadarjenost za risanje.

Kasneje se je Bambič preselil v Idrijo, da bi v letih od 1919 do 1923 zaključil študij na tamkajšnjem slovenskem znanstvenem liceju. Najprej ga je tam učil portretist Avgust Bucik, častilec in branitelj klasične in renesančne umetnosti ter nasprotnik vsake novosti v slikarstvu. Privzgojil mu je ljubezen do natančne in podrobne reprodukcije stvarnosti in ga naučil preciznosti v risanju.

Zanimanje za klasicistični realizem

Bucik je s svojim zgledom v Bambiču še bolj okreplil tisto privzgojeno mu nagnjenje do določene vrste klasicističnega realizma, ki ga je pridobil v ateljeju bratov Rendič v Trstu in je kasneje z različnih vidikov nekoliko pogojevala vso njegovo umetniško aktivnost ter ga ščitila pred čezmernimi ekspresionističnimi deformacijami ter pred banalno in kičasto idealizacijo stvarnosti. Kar se tehnike tiče je Bucik Bambiča vpejal v akvarel in pastel ter še zlasti v pastel z voščenkami, kar pa se tematike tiče ga je usmeril k mrtvi naravi in rožam.

Srečanje s Špacapanom

Najpomembnejši dogodek tistih let, ki je radikalno spremenil Bambičeve umetniške koncepte in mu omogočil vrsto novih in odločilnih izkušenj, je bilo tovarštvo s slikarjem Lojzeto Špacapanom iz Gradišča. Špacapan je na liceju prevzel Bucikovo mesto. Špacapan, ki je bil izjemno močna osebnost, živahnega in polemičnega duha, odprt in dostopen, je v Bambiču videl bolj prijatelja in kolega kakor pa učenca. Na Bambiča je močno vplival zlasti s svojim slikarstvom, za katerega je že od vsega začetka značilna velika razgibanost ter s svojo dovzetnostjo za problematiko sodobne umetnosti in eksperimentiranje. Seznanil ga je ne le z izkušnjami evropske avantgarde, ekspresionizma, kubizma in futurizma, ampak tudi z dunajsko secesijo, s katero se je seznanil med svojimi študijskimi potovanji v avstrijsko prestolnico. Ob Špacapanu se je torej v Bambiču izoblikovala nagnjenje k tistemu njegovemu nekoliko vizionarskemu ekspresionizmu, za katerega je značilna skopa in bistvena, nekoliko oglata črta, ki je značilna za severnjake. Vendar pa jo zaokrožajo in blažijo mediteranske barve in motivi, ne da bi pri tem izgubila dinamično napetost. Izgubi pa za nemške ekspresioniste značilno razdiralno in revolucionarno vsebino. Ti motivi so povzeti po tradicionalni ljudski tematiki in vezani na vsakdanjost kmetov in delavcev ter oddaljeni od intelektualnih zapletov. K Špacapanu pa vodi tudi Bambičeva več kot zgolj priložnostna raba nekaterih elementov dunajske secesije. Izraža se v prevzemu mehkejših in bolj zaobjenih črt ter v uporabi nekaterih okrasnih vzorcev, ki so pri ilustriranju naslovnih strani in knjižnih platnic pogosto že abstraktni.

Bambič se je za religiozno tematiko, ki je bila pri slovenskih ekspresionistih skupno s socialno zelo priljubljena, zanimal le postransko, kljub temu da je bil aktiven katolik.

Lahko rečemo, da sta za Bambičev ekspresionizem značilna sočutje in solidarnost z revnimi in izobčenimi, ki nam razkrivata njegovo veliko duševno senzibilnost in prirojeno zupanje v dobroto človeške narave in ne toliko revolucionarna potreba po radikalni preobrazbi družbene ureditve in univerzalni zahtevi po pravici.

Futurizem

Zelo pomembna je bila zanj iniciacija v futuristično gibanje, pod vplivom goriškega slikarja Ivana Čarga, ki je bil kratek čas Špacapanov gost v Idriji. Futuristična izkušnja je Bambičevemu nemirnemu, eksplozivnemu, a tudi nekoliko labilnemu, za novosti dovzetnemu značaju ustrezala. Njegov živahen, izredno ploden in inventiven razum je vedno pripravljen premagati prepreke z novimi idejami in spoznanji. Z lahkoto je osvajal neobičajne tehnike ali pa je celo sam izumil nove. Tako je v naslednjih letih nekoliko zanemarljivo tiste umetniške ideale, ki so tvorili solidno dediščino preteklega študija in se z mladostnim navdušenjem priključil avantgardnemu gibanju, za katerega so se v tistem času navdušili najboljši umetniki naše dežele. Kakor vse prejšnje izkušnje, je tudi ta v njegovem ustvarjanju zapustila sledi in sicer tako v obliki, kot tudi v vsebinah. Začel je namreč uporabljati čistejšo in bolj dinamično črto, ki močneje in natančneje izraža notranjo napetost človeških podob in portretov, njegove risbe pa pomlajuje in razgiba. Iz tega obdobja izhajajo tudi prve Bambičeve študije osnovnih človeških gibov in uporabne umetnosti. Te študije so pogojevali osebni in kulturni stiki s predstavniki različnih avantgardnih gibanj in so se kasneje izrazile v slikanju plakatov.

Spet trdna tla realizma

Njegov zadnji profesor risanja na liceju v Idriji, Cvetko Ščuka, mu glede tehnike in idej ni dal nič novega. Ponovno pa ga je usmeril na trdna tla realizma. Jasno mu je namreč povedal, da lahko v tistih časih in v njegovem okolju pozorna in tradicionalna uporaba njegove velike risarske sposobnosti predstavlja neobhodno pogoj za opravljanje donosne in gotove aktivnosti na področju tiskane ilustracije. Ščuka ga je tudi spodbudil, da je leta 1923 priredil v Idriji svojo prvo razstavo olj in akvareliranih risb.

Konstruktivizem

Medtem je Bambič zaključil študij na liceju in se vrnil v Trst. Tu se je vpisal na ekonomsko fakulteto in obiskoval je tudi likovno akademijo v Benetkah. Hkrati se je z velikim navdušenjem posvetil ilustriranju knjig in revij. Spoznal je Srečka Kosovela, ki je zahajal v tržaške avantgardne kroge in je Bambiča seznanil

z Avgustom Černigojem. Černigoj je po zaključenem študiju na likovni akademiji in šoli za uporabno umetnost v Münchnu na Bavarskem in Bauhausu v Weimarju priredil v Ljubljani svoji prvi konstruktivistični razstavi. Nato pa se je vrnil v Trst in skupaj s slikarjema Giorgiom Carmelichem in Emilijem Dolijem tukaj ustanovil umetniško in kulturno društvo, s katerim so sodelovali tudi mladi slovenski študentje. To društvo se je leta 1927, ob priložnosti neke skupinske razstave v Trstu, poimenovalo Konstruktivistična skupina. Tudi Bambiča je ta skupina zelo privlačevala. Vendar pa zlasti zaradi vezi s katoliškim in konservativnim ambientom, ki ni sprejemal idej Černigoja in njegove skupine, ni nikoli povsem soglašal z radikalnimi pozicijami njenega programa. Bambič je bil takrat vezan na katoliški in konservativen ambient preko ilustriranja, ki je bilo takrat njegova poglavitna aktivnost, s katero se je tudi preživljal. Zato se skupini ni pridružil. Posledice te odločitve pa so bile izolacija, podcenjevanje in nerazumevanje s strani kolegov, ki so se pridružili sodobnim tokovom in so včasih do skrajnosti branili nove ideje, katerih nosilci so bili postali.

Revialne ilustracije

Tako je na primer sam Černigoj moral zaradi spora z direktorjem Josipom Ribičičem prekiniti sodelovanje z revijo Novi rod. Bambič pa ni hotel priti do odkritega konflikta. Zato se je moral pogosto podrediti smernicam, ki so mu jih postavili založniki. Te smernice pa so ob ideoloških omejitvah, strahu pred modernizmom in zahtevah bralcev zajemale tudi tiskarske zahteve, kot na primer pomanjkanje prostora in varčevanje s klišei. Vse te težave z založniki in tiskarji so vzpodbudile Bambičevo iznajdljivost. Tako je tekom svoje dolge ilustratorske aktivnosti uvedel različne novosti glede mer ilustracij (bile so širše in nižje, da je prihranil prostor) ter tudi glede tehnike barvnega tiska, s katero je dosegel dobre rezultate s skrajšanim tiskarskim postopkom in še nekatere druge izboljšave. Kljub tem pozornostim do delodajalcev pa ni nehal ustvarjati ilustracij, v katerih so se izražale izkušnje, ki jih je pridobil v stiku z avantgardnimi društvi. Vendar so te ilustracije pogosto ostale v fazi načrtov v njegovih predalih, saj so jih izdajatelj zaradi njihove polemične vsebine in političnih osti, ki so jih vsebovale ter tudi zaradi njihove novosti zavrnili.

Raziskovalna dejavnost

Tudi svojo raziskovalno dejavnost je nadaljeval. V njej je sproščal energijo, si izostril kritični duh in izpopolnjeval svojo izredno ročno spretnost, ne da bi bil pri tem podvržen kakršnemkoli političnemu, ideološkemu ali socialnemu pogojevanju. Pri tem je dosegel pomembne rezultate zlasti v žanrskem in satiričnem risanju.

Čeprav se je bil sicer vedno z na-

vdušenjem pripravljen pridružiti avantgardnim gibanjem, pa ni bil vedno odločen in koherenten. Pogosto je bilo to navdušenje površinsko in kratkotrajno, kar se ujema z njegovim izredno spremenljivim in suggestibilnim značajem. Zdi se, da je v novih umetniških gibanjih včasih iskal zlasti igrivost in priložnost za preizkušanje novih ekspresivnih tehnik, da bi tako sprostil svoj nemir in sposobnost uporabljati čopiče, lopatice, dlata, krede, paste in različne slikarski pribor in material ter tudi svinčnik, z desno in levo roko. Dovzetnost za bolj stilistične in vsebinske aspekte pa je pogosto prešla v ozadje.

Novim idejam se je predajal z navdušenjem in instinktivno. V njih je sproščal svoj smisel za z nedolžno hudobijo prežeto satiro, imitacijo in humorjem, ki pa ga blaži človeško razumevanje. Ni si postavljaval ideoloških problemov in je tudi nerad sledil ideološkim in političnim programom. Lahko bi rekli, da se ni nikoli povsem priključil nobenemu gibanju ali šoli, ampak se je, kot priložnostni sopotnik, vedno držal nekoliko ob strani. Pri tem pa je skušal pridobiti vse, kar bi mu lahko koristilo pri risanju in ilustriranju, kjer pa so še vedno opazne sledi njegove klasično-realistične vzgoje.

Bambič se je pričel ukvarjati z ilustriranjem že v Idriji. Pod psevdonimoma Banetov in Cvetanov je približno tri leta sodeloval s študentskim mesečnikom Obzor, v katerem je objavljali vinjete in risbe za naslovno stran. Ta njegova dela so še prežeta z akademskim realizmom, vendar ga kmalu nadomestijo dela, ki so pod Špacapanovim vplivom prežeta z ekspresionizmom (Idealist, 1921-22). Leta 1923 je začel pošiljati svoje risbe goriškemu satiričnemu listu Čuk na palci in ta datum pomeni neke Bambičeve uraden vstop v svet slovenske tiskane ilustracije. V teh karikaturah je začel ekspresionizem ublažiti z bolj stilizirano in nadzorovano linijo. Naslednje leto je začel sodelovati z revijo Novi rod. V tej reviji je kljub težavam in nerazumevanju objavil, ob ilustracijah v klasično-realističnem slogu, tudi nekatere zelo svobodne in moderne (Procesija, 1925) in celo avantgardne risbe (Skrivanka, 1926).

Prvi slovenski strip

Od takrat se je z veliko vnemo posvetil zlasti ilustriranju revij in otroških knjig, pri čemer je pogosto dosegel zelo dobre rezultate. Leta 1924 so se v Našem glasu pojavili prvi linorezi (Kovač, Proletarec, Delavec), za katere je značilna jasna in odločna črta. V tej reviji je leta 1927 objavil 40 risb v ekspresionističnem stilu, ki ga blaži impresionistično vdušenje. Dosegel je enega svojih največjih uspehov (V krčmi, Lepa Vida, Kmetova smrt). V Našem glasu je objavil tudi svojo konstruktivistično risbo Življenje stroja ter svoj prvi strip, ki je hkrati prvi slovenski strip (Buci-Bu, satirična farsa Mussolinijeve kariere). Leta 1925 je ustvaril zbirko 5 čudovitih litografij, s katerimi je ilustriral italijansko izdajo Cankarjevega Hlapca Jerneja, v prevodu I. Regenta. Leta 1926 je v Sve-

tem Križu v Vipavski dolini s približno 40 vinjetami ilustriral Kolačke. To je bilo berilo, ki so ga uporabljale ilegalne slovenske šole in ga je fašistična oblast večkrat zaplenila. Leta 1927 je narisal vrsto izredno svežih in modernih risb v ekspresionističnem slogu. Z grobo, lomljeno črto, ki jo je zarisal z levo roko, je dobro ponazoril včasih tragična, spet drugič ironična in groteskna vzdušja, v katera so postavljene osebe.

Proti koncu leta 1927 se je preselil v Ljubljano in se vpisal na fakulteto za arhitekturo. Na filozofski fakulteti pa je istočasno obiskoval predavanja zgodovine umetnosti. Študija ni zaključil, vendar pa si je s to izkušnjo ustvaril bogato kulturno podlago, ki je potrebna publicistu in umetnostnemu kritiku, kar mu je koristilo ob vrnitvi v Trst po drugi svetovni vojni. Tukaj je namreč lahko povezoval slovensko in italijansko kulturo. Odlikoval se je po svojem čistem, klasičnem stilu ter po sposobnosti prodreti do dna človeške duše in zajeti bistvo stvari. Prislužil si je vzdevke aristokratskega, a provokativnega razširjevalca misli in umetniške kulture v okviru dežele.

V Ljubljani so nanj vplivali slovenski impresionisti, vendar v manjši meri kot bi lahko pričakovali. Sodeloval je z dnevnikom Jutro in s humorističnim listom Skovir (bil je tudi njegov urednik), zlasti z jasnimi in sodobnimi risbami, s katerimi je prispeval k razširitvi novega ideala ženske figure. Od neki drugi priložnosti (vrsta slik za nočni bar) pa se je vrnil h klasicizmu in se zgledoval po rimskih dionizijevskih freskah. V Zagrebu je bil kratek čas umetniški direktor reklamne agencije Reklamografika. Nato se je vrnil v Ljubljano in nadaljeval z risanjem plakatov in reklam (Radenska, Peko). Ilustriral je tudi luksuzno revijo Ilustracija in izdelal vrsto karikatur in satiričnih risb, v katerih je ost nameril proti osebam in dogodkom iz slovenskega političnega življenja. Objavil jih je v reviji Samorodnost. Še vedo je tudi sodeloval s primorskim tiskom. Njegove ilustracije za izdaje ljudske literature in literature za otroke se odlikujejo po izredno jasni liniji in kompoziciji.

Ženski akti

Leta 1935 je naslikal nekaj elegantnih ženskih oljnih aktov. Izredna dovršenost in lahkotnost, s katero slika z desno roko, se izražata tudi v mnogih portretih in aktih z rdečim svinčnikom in rdečo kredo, v pastelih z rožami in umirjenih tihožitjih. V risbah z rdečim svinčnikom ženske niso ženske, ampak gladke bele lutke, razporejene v dovršenih oblikah okoli harmoničnih linij, da tvorijo popolna telesa in dajejo tem nežnim, a hkrati čvrstim telesom pečat bitij, ki se jih občuduje od daleč in ki ne vzbujajo, ampak vzbujajo nežnost. V nekaterih drugih risbah pa zna biti zelo sarkastičen, celo pikasojski, ko popači nekatere ženske značilnosti.

Po vojni se je vrnil v Trst, kjer se je vključil v lokalno kulturno in umetniško življenje kot slikar, ilustrator, umetnostni kritik, publicist in izumitelj. S svojimi barvnimi podobami in risbami je obogatil stripe, revije (Glas mladih, Ljudska pravica, Galeb) in knjige (Mlado cvetje, Mavrica, Tiščistan). Po letu 1950 je narisal precej risb s socialno tematiko, v katerih z značilno bistveno in lomljeno linijo začrta z levo roko vrsto človeških podob: delavce, brezposelne, zapuščene in osamljene ljudi, ki pobirajo smeti, družine v njihovih bednih kočah. Z njimi je pokazal svojo izredno sposobnost prikazati neponovljivo identiteto oseb in stvari, ki jih zajema v določenem trenutku. S kraškimi krajčinami, portreti in različnimi kompozicijami se vrne k voščeni pastelim in slikanju z oljem in tempero. Z obema rokama naslika vrsto risb s flomastri, pri čemer uporablja za vsako roko drugačne barve. Preizkusi se tudi v informelu in abstraktnem slikarstvu, ki pa ga ne občuti kot notranjo potrebo, ampak kot priložnost za provokativno in nagajivo igranje. Kljub temu da ima v teh delih pomembno vlogo kolaž in nekateri neobičajni materiali, jih zaključuje z znaki, ki jasno odražajo risarja. Kot za vse prave umetnike, predstavljajo tudi za Bambiča vsakdanje življenje osebe, s katerimi je prišel v stik, in tudi vsa vidna realnost stimulans, da si s svojim pozornim, raziskujočim in nekoliko ironičnim pogledom podoba stvari prišoji ter jo nato s svojo veliko senzibilnostjo in kulturo predela. Vrne nam jo pa vključeno v tisto zaključeno in osebno vizijo sveta, ki je razvidna iz njegovih del.

V Ajdovščini na ogled Pilonova galerija

Ajdovščina je industrijsko mesto in tudi drugače gospodarsko središče na poti med Gorico in Ljubljano, le 27 kilometrov od državne meje z Italijo. Nekoč, v avstrijskih časih, je bila Ajdovščina na meji Goriške s Kranjsko, saj se je ta pričela takoj za Hubljem. V njej so hotel z restavracijo ter nekaj gostiln, ki služijo predvsem poslovnim ljudem, ki imajo opravka v tamkajšnjih tovarnah ter seveda tudi prehodnim gostom.

Turistično vzeto si lahko v Ajdovščini ogledamo nekatere ostanke rimske naselbine ter kinodvorano, v kateri je bila 5. maja 1945 ustanovljena prva slovenska vlada.

Najpomembnejša pa je tudi s turističnega vidika Pilonova galerija. Ze pred leti so jo uredili v stari stavbi na osrednji ajdovski ulici. V sobah v dveh nadstropjih je urejena zbirka slik Vena Pilon, domačega umetnika, ki se je uveljavil tako v Gorici kot v Ljubljani in v Parizu, kjer je živel dolgo let. Tu so slike tega svojstvenega umetnika, ki je bil med najbolj uspešnimi v primorskem prostoru v dvajsetih letih.

V galeriji pa je tudi zbirka del plodovitega domačega pisatelja Danila Lokarja. Skozi vse leto pa v Pilonovi galeriji prirejajo razstave raznih likovnih umetnikov, tako iz Slovenije kot iz drugih jugoslovanskih republik.

Tudi v tem zimskem času, ko imamo precej časa za kratek enodnevni ali poldnevni izlet, si lahko ogledamo Pilonovo galerijo v Ajdovščini in ta ogled združimo s postankom v kaki domači gostilni ali pa kje drugje v neposredni bližini mesta sredi Vipavske doline.

Letovišarske ustanove so izdale zanimivo knjižico V Furlaniji priprave na svetovno prvenstvo

Furlani si nadejajo, da bodo imeli veliko koristi od tistih maloštevilnih tekem svetovnega nogometnega prvenstva, ki bodo čez dve leti v Vidmu. V glavnem jim gre za ovrednotenje njihovega mesta. S tem v zvezi je tudi turistična dejavnost. Letališče v Ronkah bodo do takrat prenovili. Tu namreč pričakujejo pristajanje velikega števila čarterskih letal. Sicer bo vse to trajalo le kak teden, naprave pa bodo ostale za bodoče potrebe.

V takšno akcijo so se vključile tudi letovišarske ustanove v Vidmu, Pordenonu in Gorici, ki želijo, da bi se vsi gostje, od igralcev do novinarjev ter navijačev kar najbolje počutili v teh krajih.

Pred kratkim so prej omenjene letovišarske ustanove imele prvo skupno prireditev. Izdale so skupni prospekt z naslovom VEDIFRIULL. V bogato ilustrirani knjiži so prikazane zgodovinske in turistične lepote treh pokrajin. V njih

je veliko povedanega o zgodovinski preteklosti teh krajev, o sedanjem življenju, o današnjem turizmu ob morju, v gorah, v gričih ter v mestih, kjer si lahko ogledaš zgodovinske znamenitosti.

V knjižici so tudi domiselno narisani zemljevidi, ki bralcu na zelo enostaven način ponazorijo pripoved o tem ali drugem zgodovinskem obdobju.

Nekatere tekme svetovnega nogometnega prvenstva bodo v Vidmu. Brez dvoma bo od tega imela korist vsa naša dežela. Trst pa je bil v tej knjigi izpuščen. Zakaj, tega pobudniki niso povedali.

Samo ta knjižica ne bo dovolj za popolno turistično ovrednotenje krajev, ki so že itak turistično zanimivi. Je pa prispevek k širši akciji za spoznanje raznih krajev v Furlaniji in tudi v njeni neposredni bližini.

Predvidevanja turističnih delavcev

Letos kar za 20 odstotkov več Italijanov v tujino

Letos bodo Italijani bolj kot kdajkoli prej šli na turistična potovanja v tujino. V to so prepričani tour operaterji, ki so si zagotovili hotelske zmogljivosti, letalske kapacitete in seveda veliko vložili v reklamo. Nekateri so prepričani, da se bo število Italijanov, ki bodo letovali v tujini, letos povečalo kar za dvajset odst. Kje so razlogi za tak optimizem? Največ v višjih zaslužkih povprečnega Italijana, ki si lahko privoščijo tudi dražje potovanje v inozemstvo. Sem je treba dodati dejstvo, da so, še zlasti v visoki turistični sezoni cene gostinskih in hotelskih storitev v Italiji zelo visoke. Ob tem je treba tudi povedati, da so se Italijani navadili počitnikovati na tujem. K temu pripomore bučna reklama v vrsti specializiranih časopisov. In ne nazadnje, odpravljen omejitve o iznosu denarja v tujino so marsikoga opogumile, da si privoščijo kaj drugačnega in marsikdaj tudi dražjega. Še zlasti velja to za eksotiko.

Potovanja v tujino so običajno dražja kot tista v domači državi. A ne vedno. K višjemu izdatku pripomore še zlasti cena letalskega potovanja. Cene gostinskih storitev pa so v dobrih lokalih v Afriki, Aziji ali Srednji ter Južni Ameriki običajno enake ali celo nižje kot v Evropi.

Nekatere banke že več let dajejo posebna turistična posojila ljudem, ki bi si želeli na počitnice. Sedaj se je na italijanskem turističnem trgu pojavila nova finančna družba, ki želi še bolj ovrednotiti tako obliko posojil. Ta naj bi bila do višine 4 milijonov lir, plačljiva v 12 mesecih. Nova družba si prizadeva, da bi v dveh treh letih dosegla vseh nad 20.000 turističnih agencij v Italiji.

Na svetovnem turističnem trgu pa prihaja do velikih koncentracij tour operaterjev. Marsikje so se utrdili monopoli in kdor hoče v zelnik drugega marsikdaj ne uspe. Tu prednjačijo še zlasti velika francoska ter nemška turistična podjetja, ki drugih ne pustijo blizu. V prospektih

številnih turističnih agencij najdeš podobno ponudbo. Razlika je le v ceni, a zelo malenkostna. Ko primerjaš te prospekte pa ugotoviš, da so turistične agencije, tudi največje, v glavnem le posredniki velikih turističnih mogotcev, saj te v dotični kraj popeljejo z istim letalom, nudijo ti isti hotel, zelo podobno letovanje.

V Italiji je v zadnjem času prišlo do nekaterih združitvev tour operaterjev, podobno kot v finančnem ter industrijskem svetu.

Podatki o dveh največjih tour operaterjih v Italiji so zelo zgovorni.

Najbolj bučno reklamno dela v Italiji tour operator Alpitour, ki se je specializiral v nujenju eno ali dvotedenskih letovanj. Ta ima med italijanskimi agencijami prvo mesto v Sredozemlju. Stotinam hotelov v Španiji, Tuniziji, Grčiji, na Kanarskih otokih, v Maroku, je sedaj dodal še Jugoslavijo. To je največji italijanski turistični posrednik. Lani so imeli 242 milijard lir prometa, prepričani so, da bodo letos dosegli 300 milijard lir. Alpitour uporablja čarterska letala, kar 35 vsak teden. Lani so ponudili turistične usluge 272.000 ljudem, letos si nadejajo, da jih bodo imeli nad 300.000.

Tour operator Aviatour, ki nudi turistom usluge ne le kar se letovanj tiče marveč tudi kar se tiče organiziranih izletov. Pred kratkim je v sklop tega mogotca prišla tudi pomembna agencija Visitando il Mondo, ki bo vsaj za sedaj ohranila samostojno poslovanje in ki je že prej računala na veliko število klientov. Sem sodijo tudi neke manjše turistične agencije. Ta skupina je lani fakturirala 185 milijard lir. Dohodek so povečali za 27 odstotkov v primerjavi z letom prej. Enzo Poli, lastnik tega turističnega koncerna, ki je tudi predsednik FIAVET, italijanske zveze turističnih agentov, je kupil tudi agencijo Casual, ki se ukvarja z mladinskim turizmom. S tem hoče pridobiti mlade, ki se sedaj poslužujejo uslug francoske Nouvelles Frontieres.

Madeira otok večne pomladi

Če si želiš tudi v naših mrzlih zimskih mesecih živeti v kraju, kjer ne poznajo ogrevanja potem si lahko brez vsakega zadržka izbereš Kanarske otoke ali Madeiro. To je vrsta otokov sredi Atlantskega oceana, nedaleč od afriške obale, na poti med Iberijskim polotokom in Južno Ameriko. Kanarski otoki so španski, na njih je turizem že zelo razvit, podobno kot na vsej mediteranski obali Španije, od meje s Francijo pa do Gibraltarja.

Madeira pa je portugalska. Nahaja se nekaj več kot štiristo kilometrov severozahodno od Kanarskih otokov, skoro tisoč kilometrov od Lizbone, 540 kilometrov stran od rta Djonchi na zahodu Afrike. Če pogledamo na zemljevid bomo videli, da se Madeira nahaja nekoliko severneje od znanega maroškega letovišča Agadir, Kanarski otoki pa so južno od tega kraja.

Turist, ki krene na daljšo pot si bo najbrž zaželel izmenične počitnice tako na Madeiri kot na Kanarskih otokih. Lahko naroči tak paket, vendar pa ne bo mogel veliko izbirati, kajti med španskim ter portugalskim otokom je le malo rednih letalskih povezav. Le nekajkrat tedensko. Ob koncu lanskega leta so bili dani predlogi, da bi se število teh povezav povečalo. Večja možnost dvojne počitnikovanja bi brez dvoma bila bolj koristna za Portugalce kot pa za Špance. Na Kanarskih otokih so stotine vedno polnih hotelov, na Madeiri pa njih število ne dosega stotice. Španci so namreč turizem odkrili še v času Francovega režima in ga v zadnjem času zelo razvili, Portugalci pa so se zavedli gospodarske važnosti turizma šele pred nekaj leti.

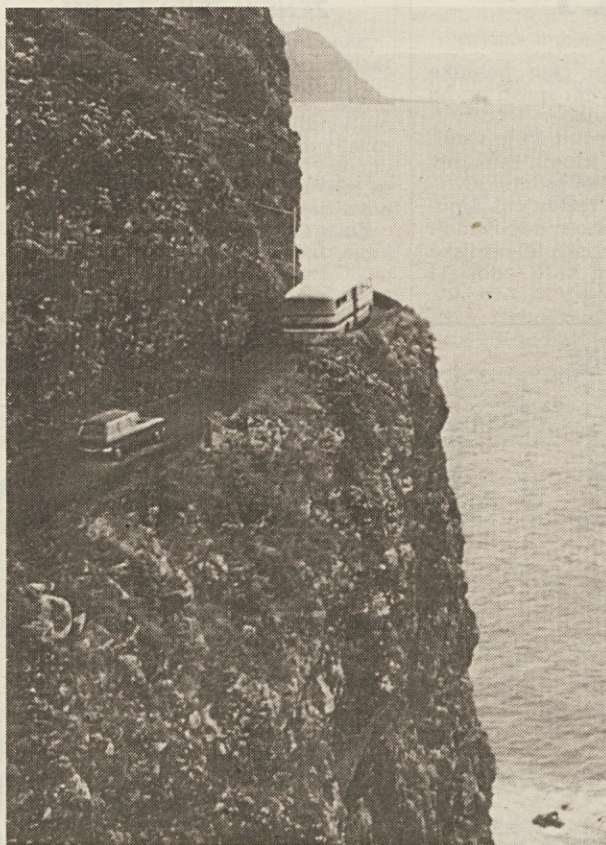
Madeiro so bogati Angleži turistično odkrili že veliko prej, v prejšnjem stoletju. V pristanišču Funchal, glavnem mestu otoka in istočasno glavnem mestu otočja, so se ustavljale ladje na poti v Južno Afriko, Indijo, Avstralijo in tudi Južno Ameriko. Prijet-

no podnebje je privabilo marsikatero bogatega človeka iz mrzle Anglije, da je tu prebil zimske mesece. Na Madeiri imamo vse leto temperaturo med dvajsetimi in tridesetimi stopinjami. Poleti ni neznosne poletne vročine, pa čeprav termometer se včasih dvigne nad trideset stopinj. V zimskem času pa je za nas Evropejce taka temperatura zelo prijetna. Angleži pa je na ta otok privabljal tudi tu pridelano vino, predvsem desertno vino, ki tako prija prebivalcem britanskega otočja. Madeira, Porto, Malaga, Marsala, to so vina ki se Angležem dopadejo.

Če gremo letovat na Madeiro moramo že vnaprej vedeti, da se v morju ne bomo kopali. Otok je vulkanskega izvora, vse obale so skalnate, ni plaž. Tam kjer bi jih lahko uredili se niso doslej za to pozanimali in zaradi tega je obala neurejena za kopalce. Ob nedeljah se sicer na teh neštevilnih obalah zbere veliko domače mladine. Turisti raje ostajajo v vrtovih hotelov, kjer je veliko odprtih bazenov. V nekaterih imajo morsko vodo, v drugih pa ne. V tem oziru je zanimiva vas Porto Moniz na severozahodu otoka. V pečinah ob morju so večje kotanje, naravni bazeni. Morska voda se steka v te kotanje in v njih se kopalci izživljajo.

Madeira ni velik otok. Površina meri le 741 kvadratnih kilometrov. Nedaleč od njega je še otok Ilha de Porto Santo, kjer so peščene plaže, ni pa turistično razvit. Okrog glavnega otoka je še nekaj manjših turistično nepomembnih otočkov. Dolžina Madeire je le 57 kilometrov, širina pa komaj 22 kilometrov. Z avtomobilom lahko prepotuješ otok v enem samem dnevu. Če pa si želiš поблиže ogledati naravne zanimivosti potem je bolje da greš na pot dvakrat. Enkrat boš obredel zahodno polovico otoka (Funchal je na južni obali, nekako na sredini otoka), drugič pa vzhodno.

Otok je zelo zanimiv z naravoslovnega vidika. Že sam vulkanski izvor

nam pove, da mora tu biti gora. Teh je več. Najvišja, Pico Ruivo, je visoka 1861 metrov. Ko greš po lepo speljanih cestah v naravni park pod vrhom se ti zdi, kot da si nekje v naših Alpah. Tu je obilo iglastega drevja, že kakih sto metrov niže pa zagledaš bujno tropsko rastlinstvo. Tu je pravi paradiz cvetja, ki nas spominja na Karibe, na Afriko, na južne predele Azije.

Hoteli in številna turistična naselja so vsa na južni obali otoka. Največ hotelov je v Funchalu. Od znamenitega Reid'sa, častitljivega hotela prve predvojne dobe, ki stoji na pečini s katere je prekrasen razgled na Funchal in pristanišče, pa do najnovejših Sheratona in še bolj proti zahodu do Madeira Palacia, pa tja na jugovzhod do letališča, kjer so v Machicu zgradili nove turistične naprave. Med enim in drugim hotelom pa najdemo nasade banan in sladkornega trsa pa številne vinograde. Teh je sicer vse polno na vsem otoku, še zlasti tam kjer so pobočja bolj strma.

Če si na Madeiri v času trgatve boš lahko videl kako težko je delo tamkajšnjih vinogradnikov. Po zelo strmih stezah, po katerih bi se pri nas plazili le alpinisti, gredo trgat grozdje in ga potem z veliko težavo v okroglih košarah na ramenih prinesejo navzdol ali navzgor na cesto, največkrat zelo ozko, po kateri prisopiha star mali tovarnjak, ki bo grozdje odpeljal v kako zadrugo ali zasebno klet. Vinogradni-

ki nimajo pri tem velikega zaslužka. Lani, v letu 1987, so za kilogram s tako muko pridelanega grozdja izžrili le 350 lir. Vino Madeira pa si v tamkajšnji restavraciji plačal najmanj 5.000 lir. Zaslužek je torej šel v žep raznih posrednikov, nikakor pa ne kmata.

Da so kmetje revni, kot sicer tudi drugod na Portugalskem, ugotoviš ko se kretaš po otoku in gledaš njihove hiše. Majhne in revne so. Ponekod imajo še slamnato streho, a ta je sedaj turistična atrakcija.

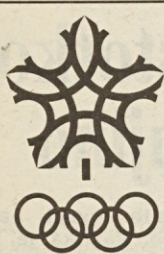
Prebivalcev je na tem otoku nekaj manj kot 300.000. V glavnem mestu Funchal, ki je razprostrto na zelo obširnem prostoru, večem od Trsta, pa živi okrog stotisoč ljudi, več kot ena tretjina vsega prebivalstva. Življenje domačinov je zelo skromno če ga primerjamo z našim v Zahodni Evropi. Zaradi tega je čisto razumljivo, da hočejo ti ljudje čimveč iztržiti od turizma. Zaradi tega je vse polno folklornih skupin, ki večer za večerom plešejo za turiste, ki jih je tu vedno precej. Tujcem prodajajo prte s čipkami, ki pa so precej dražji od tistih izdelanih v Idriji ali na Buranu ali kjerkoli drugje v Evropi. To so pač neskladja, ki se opažajo še marsikje drugje. Še vedno je namreč pri njih vkoreninjena zgrešena miselnost, da je turist bogataš, ki lahko plača še tako visoko ceno za tipični obrtni izdelek. Zabava za turiste je divja vožnja v slamnatem košu po

strmih ozkih uličicah nad glavnim mestom. Košaro s tujcem zadržujejo domačini v tipičnih belih oblekah.

Še marsikaj bi lahko naštevali in povedali o Madeiri. Staro mestno središče s stavbami napol kolonialne arhitekture brez vsake posebnosti, slikovita tržnica, ki se ti zdi napol evropska, napol afriška, povsod po mestu številne stojnice kjer ti ponujajo bujno cvetje (prodajalke po povsod v slikovitih oblekah, ki je zanje tipično). Letališče trideset kilometrov oddaljeno od Funchala, ki je delno zgrajeno na cementnih stebrih v morju, ker niso na vsem otoku našli nekaj kilometrov dolge ravnine za pristajanje sodobnih letal. Po vsem otoku strmo speljane ceste, v glavnem asfalt vržen kar na staro cestišče brez primerne obdelave, po katerih sopihajo nabito polni avtobusi ter mali tovornjaki na katerih je, proti vsem našim predpisom, vse polno ljudi. Obilo ljudskih praznikov ob novem letu, ob pustu, ob trgatvi, ko se praznovanje ne odvija le na točno določenem prostoru marveč kar v celem naselju.

Kdor si želi razburljivih počitnic ne bo šel na Madeiro. Tja bo šel kdor si želi preživeti teden ali dva ali še več v zlatem miru, med prijaznimi ljudmi, v kraju z večnim spomladanskim ali zgodnjim jesenskim podnebjem.

MARKO WALTRITSCH

XV. zimske olimpijske igre

CALGARY 1988

V kombinaciji dvojno slavlje Avstrijcev

Posebej za Primorski dnevnik
JOŽE DEKLEVA

NAKISKA — Švicar Pirmin Zurbriggen je dobesedno zapravljalivo pognal po zlu novo zlato kolajno na XV. zimskih olimpijskih igrah. Po vodstvu v kombinacijskem smuku si je na prvi slalomski progi zagotovil idealen položaj v boju za kombinacijsko zlato, vendar ga je izpustil iz rok, ko se je odločil za tvegan drugi tek, v katerem se je zataknil za kolec in ostal brez uvrstitve.

Izmed favoritov za kolajne je podobno doletelo že na prvi progi Avstrijca Güntherja Maderja, ki je dal tako priložnost drugim. Z odlično slalomsko formo, s katero si je priboril tudi slalomsko zlato, se je Švicar Paul Accola povzpел tudi do bronaste kolajne, medtem ko je Gstreinu, ki je bil v slalomu tretji, pripadla srebrna, s čimer je kompletiral avstrijski kombinacijski uspeh, saj je prvo mesto osvojil njegov rojak Strolz.

Vrstni red slaloma: 1. Accola (Švi.) 1'24"93; 2. Bittner (ZRN) 1'25"64; 3. Gstrein (Av.) 1'25"82; 4. Jagge (Nor.) 1'26"14; 5. Frommelt (Liecht.) 1'26"53; 6. Tötsch (It.) 1'26"64; 7. Strolz (Av.) 1'27"31; 8. Jurko (ČSSR) 1'27"61; 9. Stangassinger (Av.) 1'27"69; 10. Alphand (Fr.) 1'28"47.

Vrstni red kombinacije: 1. Strolz (Av.) 36,55; 2. Gstrein (Av.) 43,45; 3. Accola (Švi.) 48,24; 4. Alphand (Fr.) 57,63; 5. Jurko (ČSSR) 58,56; 6. Cretier (Fr.) 62,98; 7. Wasmeier (ZRN) 65,44; 8. Bires (ČSSR) 68,50; 9. Jagge (Nor.) 95,21; 10. Bittner (ZRN) 99,65.

Ekipna tekma skakalcev odpovedana

CALGARY — Po nedeljski odpovedi smuka zaradi orkanskega vetra na vrhu Mount Allena, indijanske svete gore nad Nakisko, so morali prireditelji

XV. zimskih olimpijskih iger včeraj prav tako zaradi vetra odpovedati ekipni boj skakalcev za olimpijske kolajne. Vse bolj se uresničujejo napovedi mnogih, ki so že zdavnaj pred začetkom olimpijskih iger v Calgaryju trdili, da bo značilnost te svetovne velešportne predstave neusmiljeni veter, ki bo krojil olimpijski tekmovalni program.

V nedeljo so imeli na 70-metrski skakalnici še veliko srečo, da je bilo ozračje nad napravo še kolikor toliko mirno, na 90-metrski pa se je že v ponedeljek zapletlo: zaradi premočnega vetra sploh niso mogli misliti na to, da bi skakalci lahko trenirali, enako pa se je zgodilo včeraj dopoldne. Skakalci so se sicer zbrali v areni ob 9. uri, a veter je postajal vse močnejši. Zastave držav udeleženk, ki obkrožajo skakalni stadion v Canada olympic parcu, so glasno frfotale v sunkih vetra. To je bilo zanesljivo znamenje, da načrtovanega treninga, ki bi moral biti pred tekmo, sploh ne bo, s tem pa tudi ne napovedane tekme.

Kmalu nato se je mednarodno razsodišče, ki ga sestavljajo domači in tuji trener, član sodniškega zbora, vodja tekmovalstva in delegat mednarodne smučarske zveze odločilo, da ekipno tekmovalstvo v smučarskih skokih prelože na četrtek.

Nekatere reprezentance so še zlasti v zadregi, ker so njihovi tekmovalci prišli v Calgary pozneje, in sploh še niso izvedli nobenega skoka na 90-metrski napravi, zato njihovi trenerji od prirediteljev odločno zahtevajo, da tekme ne nore biti, predno ne bodo imeli skakalci vsaj tri poskusne skoke na veliki napravi. To sevedo na moč zapleta program skokov, zlasti neprijetno pa je za skakalce, ki v mrazu le postajajo pod skakalnico in zaman čakajo, da se jih bo vreme usmili.

Zaradi vetra so morali odpovedati tudi nadaljevanje tekem v sankanju.

Na sliki desno (AP): zmagovalac v kombinaciji, Avstrijec Hubert Strolz.

Današnji smuk švicarski derbi?

Slabo vreme in predvsem močan veter postavljata nove probleme organizaciji. Včeraj so morali odpovedati skoke za ekipno konkurenco in zadnja dva spusta sankalci. Za obe panogi je še dovolj dni na razpolago, čeprav sta odločitvi ob primernem vremenu napovedani za danes.

Osrednja točka dneva bi moral biti ženski smuk, ki bo po predvidevanjih nov švicarski derbi. Favoritinji sta prvakinji iz Sarajeva Michela Figini in svetovna prvakinja Maria Walliser.

Na včerajšnjih zadnjih poskusnih voznjah je bila najhitrejša Figini, upanja domačinov pa je podžgala Laurie Graham, ki je najboljši čas dosegla v predzadnji seriji spustov. Walliserjeva je povedala, da ji proga preveč ne odgovarja, ker je prekratka in prelaska ter zato manj selektivna. Po poškodbi Karle Delago, bo Michaela Marzola edina Italijanka v konkurenci.

Kolajne bodo oddali tudi v hitrostnem drsanju na 1000 m za moške.

Ob običajnih hokejskih tekmah bodo umetnostni drsalci opravili vaje kratkega programa. Odločitev v tej panogi bo padla v nedeljo.

Prehod v drugi del iger bo terjal naklonjenost vremena. Nadaljnje morebitne odločitve bi v nekaterih panogah vse bolj spravljale v skripc organizatorje, iz tira pa bi spravljale tudi tekmovalce.

Slaba vest iz jugoslovanskega tabora Križaj v bolnici

NAKISKA — Iz jugoslovanskega tabora je v poznih urah prišla slaba vest. Na včerajšnjem treningu v Nakisi se je namreč poškodoval Bojan Križaj, ki so ga s proge odpeljali naravnost v bolnico.

Pri vadbi slaloma se je zaletel v vratica, nakar ga je zarobilo in nosilo proti gozdu, kjer se je s kolenom zaletel v drevo. S proge so ga odpeljali z akijem. V bolnici so ugotovili, da gre za poškodbo pogačice na desni nogi. Prva prognoza je, da je pogačica celo počena.

Na sani z nogo v mavcu

Primer sankarja Miroslava Zajonca (sedaj ZDA, prej pa tudi ČSSR in Avstrija) dokazuje, da imajo OI svojo vrednost.

Zajonc si je v začetku januarja zdrobil peto. Prestal je operacijo, še vedno pa ima stopalo v mavcu. Na OI je hotel nastopiti na vsak način. Nalašč zanj so pripravili novo obvezo iz steklenih vlaken, ki bo primerno zavarovala nogo in zaradi nizke teže tudi jamčila pravilno ravnotežje na san-

kah. Zajonc je drugi član posadke ZDA in med vrtoglavi spusti ne bo imel izrazito aktivne vloge.

Primer Zajonca ni edini, ki je razgibal včerajšnji dan. V krogih sankarjev so bili nad odpovedjo zadnjih dveh ženskih spustov zelo razburjeni. Ugotovili so, da so tekmo odpovedali samo zato, ker je ameriška televizijska mreža ABC v tistem času oddajala druge programe.

KOLAJNE

Sov. zveza	3	4	2
Finska	2	0	1
NDR	2	0	0
Švica	1	1	1
Avstrija	1	1	0
Švedska	1	0	0
Nizozemska	0	2	1
ČSSR	0	1	1
Japonska	0	0	1
Francija	0	0	1
Norveška	0	0	1
ZDA	0	0	1
ZRN	0	1	0

V teku na 5 km zamenjava kolajn

ŽENSKI TEK NA 5 KM

Skandinavska koalicija je nekako razbila sovjetsko trdnjavo v včerajšnjem ženskem teku na 5 km. Kratka proga je sicer dopuščala nominalno presenetljive rezultate, katerim je botroval tudi drsalni slog, dovoljen v tej panogi. Očitno ga v sovjetskem taboru še niso docela osvojili, čeprav jim je novo zlato ušlo za samo 1"3.

Zmagala je vsekakor svetovna prvakinja, finska predstavnica Matikaineva, zmagovalka na 10 km Vencene pa je bila tretja. Obe tekačici sta tako nabrali doslej po eno zlato in po eno bronasto kolajno.

Med prvimi desetimi so samo tekačice iz Skandinavije in SZ. Najboljša od Italijank je bila Manuela Di Centa. Uvrstila se je na 18. mesto, 55 sekund za zmagovalko. Ostale Italijanke so bile slabše.

Vrstni red: 1. Matikainen (Fin.) 15'04"0; 2. Tihonova (SZ) 15'05"3; 3. Vencene (SZ) 15'11"1; 18. Di Centa (It.) 15'57"2; 24. Angerer (It.) 16'20"4; 27. Dal Sasso (It.) 16'26"4; 42. Carrel (It.) 17'08"8.

UMETNOSTNO DRSANJE (PARI)

Po predvidevanju sta šli dve kolajni umetnostnega drsanje (pari) v SZ. Naj-

višje odličje je dosegel mlajši par, ki sta ga sestavljala Jekaterina Gordejeva in Sergej Grinkov, ki skupaj zbere ta 38 let. Drsalca sta bila že leta 1985 svetovna prvaka v mladinski konkurenci, dvakrat pa tudi svetovna v član-

Mario Matikainen

ski. Letos sta pred OI že osvojila evropski naslov. Z njuno zmago je šla verjetno v pokoj dvojica Valova-Vasiljev, ki bo slej ko prej dala mesto Seleckev in Makarovu, ki sta se v Calgaryju uvrstila na 4. mesto za parom iz ZDA. Tretji sovjetski par si je verjetno pripravil bron zaradi padca Seleckeve.

Vrstni red: 1. Gordejeva-Grinkov (SZ) 1,4; 2. Valova-Vasiljev (SZ) 2,8; 3. Watson-Oppergard (ZDA) 4,2.

HITROSTNO DRSANJE 5 KM

V drugi hitrostni preizkušnji moških je po pričakovanju na progi 5000 m zmagal Šved Thomas Gustafsson, ki je prehitel dva nizozemska drsalca.

Vrstni red: 1. Gustafsson (Šve.); 2. Visser (Niz.); 3. Kemkers (Niz.).

Tomba izbojeval kuharja

CALGARY — Italijanski slalomisti se pripravljajo v oddaljenem kraju Panoram, kjer pa naj ne bi najboljše kuhali. Alberto Tomba je zaprosil za "uradnega" kuharja italijanske odprave. Ker je Tomba pač Tomba, je kuhar v kratkem času prispel v Panoram. Tomba in ostali so se oddahnili.

Strokovnosti italijanskega kuharja so se začeli okoriščevati tudi Avstriji, ki se mudijo v istem kraju.

V italijanskem taboru že prve polemike Smukači odkrito krivijo zvezo

Posebej za Primorski dnevnik
SAŠA RUDOLF

CALGARY — Dolgi mrki obrazi, kratki odgovori na vprašanja časnikarjev: italijanski smukači, trenerji in spremljevalci se hudejejo nad smolo, poškodbami in vremenom. Obracun je po obeh smukih povsem negativen, Leukerbad, kjer so »azzurri« osvojili prva tri mesta, je že povsem pozabljen. Trener italijanskih smukačev Sperotti je vzrok za poraz brez ovinka priprtil smučarski zvezi, češ da favorizira slalomiste in zapostavlja smukače. Obenem pa je napovedal, da ob koncu sezone ne bo podaljšal pogodbe z zvezo in se bo raje vrnil k svojemu nevarnemu poklicu nabiralca koralov 20 in več metrov pod morsko gladino. Očitek sta dokaj vehementno zavrnila tako predsednik CONI Gattai, ki je še pred tremi meseci vodil smušarsko zvezo, in direktor alpskih smučarjev Messner na sinočnji tiskovni konferenci v Calgaryju. »Smukači«, je dejal Gattai, »imajo več trenerjev kot na primer Švicarji in Kanadčani, ki sodijo v smukaški vrh in ki nam zavidajo, da imamo, edini na svetu, lastne ski-manee«.

»Pred dvema letoma«, je dodal Messner, »smo ustanovili kar pet središč izključno za smukače, ker se mladi neradi odločajo za to nevarno disciplino, ki jo starši kar največkrat v svoji skrbi za otroke odsvetujejo«.

Messner je nato prešel k analizi dosedanjih olimpijskih dogodkov. »Med uradnimi treningi so fantje dobro smučali, čeprav so se

vremenski pogoji stalno spreminjali. Ne pozabimo, da je Sbardellotto bil najhitrejši na enem od treningov, da je Mair bil vedno soliden. V ponedeljek je vreme kazalo na najbolje, ponoči je zapadlo 6 do 8 cm svežega snega. Na mehkem snegu bi naši smučarji lahko pridobili od 8 desetink do sekunde, saj razpolagamo z najboljšimi mažami za mehki sneg, kar so naši strokovnjaki dokazali v Leukerbadu. Toda delegat FIS, ne pozabimo, da je bil to Italijan Adams, je naročil trem helikopterjem, da so preletavali progo, dokler niso s propelerji razpihali novozapadli sneg. Priznati pa moramo tudi lastne napake, Sbardellotto smo natakili napačne smuči«.

Če so italijanski smukači še pod vtisom serije porazov, pa je vedno nasmejani Alberto Tomba dobre volje, zaupa vase: »Osvojil bom vsaj eno kolajno.« Ko ga vprašamo, če je njegovih sedem zmag v svetovnem pokalu izzvalo več nevoščljivosti ali pristnega zadovoljstva, odvrne: »Seveda je bilo nekaj nevoščljivosti, kar je človeško, toda tudi mnogo navdušenja«.

Našo deželo zastopa v olimpijskem alpskem smučanju Nadia Bonfini s Trbiža: »Olimpijski nastop je zame dokajšnja obremenitev«.

Bi bil zate uspeh uvrstitev med dvajseterico?

»Upam na kaj več«.

Toda uvrstitev med dvajseterico ne izključuje zmage...

»Res je, toda med prvo in dvajseto je ogromna razlika, upam, da bom med prvimi«.

V hokeju na ledu

Visoki zmagi Finske in ČSSR

V hokejskem turnirju je Finska z 10:1 pregazila nedolžno Francijo, ki je odločno najslabše moštvo turnirja. Visoko zmago so proti Norveški dosegli tudi hokejisti ČSSR, ki so se po porazu z ZRN močno popravili.

Medtem se je moral v bolnico zateči Kanadčan Stiles, ki je na tekmi proti doživljal Švici travmatično srečanje z branilcem Jaksom. Med zadnjimi tekmami se je sploh nekajkrat pojavila kri, čeprav zaradi slučajnih neizgledov.

današnji spored

19.30 smuk ženske; 2.00 (19. t.m.) hitrostno drsanje, 1.000 m moški; 21.30 skoki; 2.00 (19. t.m.) umetnostno drsanje, kratki program moški; 22.00 - 2.15 hokej na ledu Francija-Poljska, Švica-Švedska, Kanada-Finska.

danes po TV

RAI1 19.30 ženski smuk

RAI3 19.55 ženski smuk

TV LJ 16.15 hokej SZ-ZDA; 18.30 dnevni pregled (povzetki in komentarji); 22.00 dnevni pregled (povzetki in komentarji).

TV KP 13.15 olimpijski pregled; 13.45 hokej SZ-ZDA; 19.30 ženski smuk (neposredni prenos; 22.15 hokej SZ-ZDA (ponovitve).

halo... halo... halo...

MARIO RAPOTEC

Mario Rapotec, odbornik pri ŠD Breg, bivši tehnični vodnja mladinske združene smučarske tekmovalne ekipe, je dobro znan v zamejskih smučarskih krogih, in ne samo v njih. Seveda smo ga zmotili ravno med gledanjem včerajšnjega televizijskega prenosa slaloma.

Katera panogi posvečate največ pozornosti?

»Smučanju, a sledim tudi vsemu ostalemu, če le morem. Športnik ponavadi pač sledi vsemu, kar ima s športom opravka«.

Televizijske prenose gledate pozno v noč?

»Ne, saj moram zjutraj zgodaj na noge. Imam namreč precej obveznosti. Smučanju bom sledil od začetka do konca, ostalemu pa, kolikor bom utegnil«.

Katero televizijsko postajo največ gledate?

»Koper, daje precej popolno informacijo«.

Vas odloži, do katerih prihaja, precej motijo?

»Ne, igre so na odprtem, pogojuje jih vreme in treba na to računati. Zato so tudi tehnične discipline, kot smuk, na programu že prve dni, da pač morebitne odločitve lahko nadoknadimo«.

Bosta Italija in Jugoslavija osvojili kolajno?

»Kolajne so kot loterija. Kot jih lahko osvojita obe, lahko ne osvojita nobene. Če glavni favoriti, kot je bil n.p.r. Zurbriggen v kombinaciji, zgreši, imajo možnost tudi ostali. Če njemu gre, je za druge težko. Glede na dosedanja poteka sezone bi pač v slalomu moral zmagati Tomba, ki je še vedno favorit tudi v veleslalomu, kjer pa ima večjo konkurenco. Pri ženskem slalomu ima možnost Svetova, še zlasti glede na to, kar je pokazala v Kranjski gori. Vendar je domače smučišče, kjer teren pozna do potankosti, nekaj drugega. Zato je precej odvisno od proge, pa tudi od samozavesti, od njene pripravljenosti nasploh. Recimo, da je tudi v veleslalomu prav tako precej odvisno od proge: Svetova ima več možnosti, če bo proga strma«.

So vam bile igre v Sarajevu emotivno bližje?

»Je normalno, da mi je bil Sarajevo bližji, a olimpiada je vedno zanimiva, vse so si podobne in privlačne«.

Vratar Triestine diskvalificiran do 18. oktobra!

MILAN — Vratar Triestine Rino Gandini je bil diskvalificiran vse do 17. oktobra tega leta, ker je med nedeljsko tekmo Cantanzaro - Triestina pljunil v sodnika. Kot znano je gospod Baino prav v zadnji minuti tekme pri rezultatu 0:0 dosodil gostiteljem sila sporno enajstmetrovko, kar je izzvalo ostro reakcijo domala vseh igralcev Triestine, ki so dobesedno obkolili sodnika, med najbolj razgretimi pa je bil 28-letni Gandini. Najprej je protestiral, za kar je dobil opomin, nato pa je še vztrajal in sodnik mu je po opozorilu stranskega sodnika pokazal še rdeči karton. Po srečanju je Gandini izjavil, da je le pljunil zvečilni gumi, a sodnik je bil v svojem zapisniku očitno drugačnega mnenja. Če je Gandini res pljunil v sodnika, je tudi povsem razumljiva reakcija njegovega trenerja Ferrarija, ki mu je prisolil zausniti.

Pred nedeljsko zelo pomembno tekmo v boju za obstanek proti Arezzu je športni sodnik v zvezi z istimi dogodki za tri kola diskvalificiral tudi libera Biaginija, za eno Orlanda in Strappo, trenerja Ferrarija (zaradi klofute?) pa do 24. februarja.

Tehnični direktor Triestine Marchetti je takole komentiral vest: »To je nepojmljiva kazen. Kaj takega res nismo pričakovali. Sklep je za nas še dodatna penalizacija v že tako težkem prvenstvu. Gandini je zgleden igralec in to bi bili morali upoštevati.«

Triestina bo seveda vložila priziv.

Za eno kolo je bil diskvalificiran tudi član Udineseja Criscimanni.

Po povratnih polfinalnih tekmah v košarkarskem Koračevem pokalu Cibona - Real Madrid: finale šampionov

ZAGREB, MADRID — Kot je bilo pričakovati sta se v finale košarkarskega Koračevega pokala uvrstili zagrebška Cibona in madridski Real.

Povratni tekmi z izraelskih Hapoelom in beograjsko Crveno zvezdo sta bili gola formalnost, saj je Cibona pred tednom dni že zmagala v Tel Avivu (103:93), Real pa v Beogradu (89:82).

Cibona je že v 13. minuti vodila s 44:21, Izraelci so se ji v sredini drugega polčasa približali do rezultata 68:58, a več niso zmogli.

V Madridu je Real stalno vodil s prednostjo šestih, osmih točk, trener pa asa Martina sploh ni poslal na igrišče.

CIBONA - HAPOEL 101:89 (55:40)

CIBONA: Sunara 10 (2:2), Pavičević 9 (1:2), Bečić, Čutura 6, Anzulović, Petrović 37 (12:12), Cvjetičanin 25 (5:5), Vukičević, Razić 5, Arapović 9 (3:3).

HAPOEL: Erlich 3 (0:1), Lasof 8 (4:7), Delzell 11 (0:1), Amsalem, Amos 2, Zlotikmann, Grovias, Townes 33 (6:7), Emrcer 26 (4:6), Frishman 6 (1:4).

REAL MADRID — CRVENA ZVEZDA 81:72 (41:40)

REAL: Llorente 7 (1:1), Del Corral, Romay 5 (3:3), Biriukov 18 (2:2), Branson 8 (2:2), Martin, Corbalan 7, Aleksis 24 (7:10), Carhgal, Ituriaga 12 (1:4).

CRVENA ZVEZDA: Ilić 22 (5:6), Prelević 6, Bogosavljev, Janković 8 (2:2), Jovanović 8 (4:4), Petrović, Miličević 11 (3:4), Trifunović, Karadžić 13, Radać 3 (3:4).

Dvojni finalni spopad bo 2. in 9. marca, prva tekma pa bo v Madridu.

V finale ženskega pokala Ronchetti se je uvrstile tudi milanska ekipa Deborah. Sinoči je v povratnem polfinalnem srečanju s 76:70 (38:36) premagala leningrajski Spartak. Izid prve tekme je bil neodločen.

Pokal prvakov: Tracer - Partizan Bo Bargna spet junak v Beogradu?

BEOGRAD — V jugoslovanski prestolnici vlada veliko pričakovanja za drevisnji spopad pokala prvakov med košarkarji Partizana in Tracerja. Beograščani so v dosedanjih osmih kolih izgubili samo v prvem srečanju proti Milančanom. Odtlej so bili izvrstni in so si že zagotovili uvrstitev v finalni četverboj v Gandu. Tracer ima na lestvici štiri točke zaostanka, verjetno pa bi mu zmaga v Beogradu dokončno odprla pot za finale.

»Danes nam res ne bo lahko,« meni trener Tracerja Casalini, »Partizan igra vse bolje. To je po slogu igre najmanj jugoslovansko moštvo. Predvaja namreč organizirano igro, a vseeno ohranja velik ofenzivni potencial. Višina igralcev je nad normo, vsi, razen Djordjevića, so dvometraši.«

Casalini torej ne podcenjuje nasprotnika. Partizan je na »jakostni lestvici« poznavelec pokala prvakov začel kot peta sila, zdaj je praktično nedosegljiv. »Dosedanji rezultati so presežili tudi nas,« pravi generalni vodja Partizana

Dragan Kičanović, »obnovitev moštva smo začeli lani, toda najbolj konkretne rezultate si obečamo šele čez tri, štiri leta.« Nepozabni »Kiča« meni, da je Partizan še nekoliko nezrelo moštvo, najstarejši je Grbović, ki ima 26 let.

Kateri pa je Casalinijev recept proti Partizanu? Casalini meni, da mora Tracer igrati hitro čez vse polje in omejiti beograjski met z razdalje. »Grbović ni Galis niti Petrović, zato zanj nismo pripravili nobene pasti,« pravi Casalini, »največ dela pa bodo imeli naši centri.« Tracer veliko pričakuje predvsem od Bargne, ki je doslej dokaj razočaran. Toda prav ta igralec je bil pred leti v Beogradu junak srečanja pokala prvakov med Partizanom in cantujskim Squibbom. Italijansko moštvo je 12' pred koncem zgubljalo s 17 točkami razlike, »potrebovalo« pa je poraz z največ 15 koši razlike. Bargna je tedaj odlično in nepričakovano blokiral Ristanovića in omogočil Innocentinu, da je s košem v zadnjem hipu zagotovil svojemu moštvu končni uspeh proti Beograščanom.

Priprave italijanske reprezentance Pet zadetkov Mancinija

ADRIA — Več kot 5.000 gledalcev se je včeraj popoldne zbralo na stadionu v Adrii, kjer je italijanska državna reprezentanca odigrala prijateljsko srečanje z istoimensko ekipo, ki nastopa v prvenstvu C-2 lige. Končni izid 9:0 jasno pravi, da je šlo le za trening-tekmo pred sobotnim prijateljskim srečanjem proti Sovjetski zvezi.

Od Vicinijevih varovancev se je najbolje izkazal Mancini, ki je dosegel 5 zadetkov in pokazal odlično formo. Tehnični komisar »azzurrov« Azeglio Vicini je po tekmi podčrtal pomembnost sobotnega srečanja, saj se bodo »azzurri« pomerili z eno najmočnejših postav na svetu in sodelovanjem SZ na evropskem prvenstvu to le potrjuje.

Začetna postava Italije je bila naslednja: Zenga, Bergomi, Francini, Barresi, Ferri, De Agostini, Donadoni, De Napoli, Mancini, Giannini in Vialli.

Tudi sovjetski nogometaši so včeraj odigrali prijateljsko srečanje proti ekipi iz Poggibonsija in zmagali s 4:1. Sovjetski selektor Valery Lobanowsky je na igrišče poslal vseh 22 igralcev, v

želji, da preveri uigranost vseh pred poletno evropsko preizkušnjo.

Kot zanimivost naj povemo, da Lobanowsky ni hotel spregovoriti z italijanskimi novinarji in to v znak protesta, ker se predstavnik tiska in televizije niso predstavili na tiskovni konferenci, ki jo je vodstvo sovjetske reprezentance sklicalo v torek jutraj.

Spor med Fiorentino in Diazom

Vse kaže, da so se nedorečenosti med argentinskim napadalcem Ramonom Diazom in matičnim društvom Fiorentino spremenile v pravi spor. Včeraj je Diaz izrekel precej ostrih besed na račun društva in obljubil, da bo še bolj zgovoren, ko se bo Fiorentina rešila pred izpadom. Igralec namreč krivi društvo, da se ni primerno okrepilo za letošnje prvenstvo in da je doslej pokazalo premalo odločnosti.

Vodstvo toskanskega društva je takoj reagiralo in igralca izključilo iz postave, ki je odigrala prijateljsko srečanje proti romunski Steau.

Tenis: mednarodni turnir v Milanu Izločen tudi Živojinović

MILAN — Na mednarodnem dvoranskem prvenstvu v Milanu so bili vsi Italijani izločeni že po prvem kolu. Najboljšega med njimi, Paola Caneja, je zlahka premagala Šved Gustafsson. Dvoboj so odigrali po polnoči. Mnogo bolje se je odrezal mladi Nargiso, ki je do konca grenil večer Čehu Mečiru. Povsem nepričakovano je bil izločen tudi Jugoslovian Živojinović. Izgubil je proti Zahodnemu Nemcu Osterthunu. Bodisi Živojinovića bodisi Caneja je zajela mrzlica.

V prvem sinočnjem srečanju 2. kola je Becker (ZRN) s 6:3, 6:3 premagal Gustafssona (Šve.).

Pomembnejši izidi: Gustafsson (Šve.) - Canè (It.) 6:2, 6:2; Mečir (ČSSR) - Nargiso (It.) 4:6, 6:3, 6:4; Osterthun (ZRN) - Živojinović (Jug.) 6:3, 6:7, 6:3; Noah (Fr.) - Nováček (ČSSR) 6:1, 7:6; Connors (ZDA) - Lewis (N. Zel.) 6:3, 6:3

Atletski troboj z rekordom

VALENCIA (Španija) — Dvoranski atletski troboj med Španijo, Sovjetsko zvezo in Italijo je bil po dosežkih

skromen. Delno ga je oplemenitil državni rekord Italijanke Capriottičeve v daljini z znamko 6,65, kar je med drugim devet centimetrov več kot rekord iste atletinje na odprtem. V Valencii je premagal tudi kvotirano Sovjetinjo Kokonovo. V tej disciplini je nastopila tudi nekdanja olimpijska prvakinja v teku na 100 m Kondratieva (SZ). Bila je šesta s 5,60 m. S tehničnega vidika je omembe vreden met 21,44 m Lizovskaje (SZ) v kroglu. Takole pa se je razpletlo v ekipnem tekmovanju:

Moški: Italija - Španija 72:70; SZ - Italija 85:58; SZ - Španija 76:67.
Ženske: Španija - Italija 58:52; SZ - Italija 61:45; SZ - Španija 62:44.

Holmertz v Göteborgu

GÖTEBORG — Na plavalnem mitingu v tem kraju je najboljši rezultat dosegel evropski prvak Šved Holmertz, ki je 200 m prosto preplaval v 1'49"37. Sovjet Salnikov je na 1.500 m dosegel čas 15'37"99, med ženskami je na 400 m prosto zmagala Italijanka Melchiorri s časom 4'21"26.

ob robu naših nogometnih igrišč - ob robu naših nogometnih igrišč

Bo štandreški Juventini uspelo napredovanje v 2. AL?

Tretjeligaško amatersko nogometno prvenstvo se tudi za goriške enajsterice, štandreško Juventino, doberdobsko Mladost in Sovodnje, bliža sklepni fazi. Kar zadeva goriško skupino, bodo morali odigrati še 8 kol, manj, 5, pa v tržaški L skupini, v kateri nastopajo Doberdobci.

Kakšni so izgledi za naše predstavnike? Sedanji položaj na lestvici potrjuje, da ima štandreška Juventina največ možnosti, da si letos, po daljšem obdobju, ponovno zagotovi status drugoligaša. Treba je namreč vedeti, da so štandrežci že večkrat nastopili v višjih kategorijah, tako da se, ob Pro Gorizii in Lucinici, lahko prištevajo med kakovostnejše goriške postave sploh. Manjše so možnosti Mladosti, ki se bo morala pomeriti z večjo skupino ekip za drugo mesto, ki vodi k dodatnemu srečanju za napredovanje. O Sovodnjicah pa lahko rečemo le tole, da so v letošnjem prvenstvu precej razočarani, čeravno so v začetku veliko obečali.

Rekli smo, da ima štandreška Juventina največ možnosti, da se dokopljede 2. amaterske lige. Trenutno na lestvici vodi Pro Farra (26 točk) pred Marianom (25), Juventino in Morarom (24) in vse kaže,

da imajo Furlani, ki so še nepremagani v prvenstvu, največ možnosti, da napredujejo.

Štandrežci, od štirih vodečih ekip, imajo dokaj ugoden koledar, saj bodo odslej, če ne upoštevamo domačega srečanja proti Moraru (tekma bo v predzadnjem kolu), igrali le proti šibkejšim postavam prvenstva. In prav ta ugoden izhodišni položaj bodo morali Tabaj in tovariši najbolje izkoristiti, da si bodo zagotovili eno od prvih dveh mest, ki neposredno peljeta v višjo ligo. Ob tem velja povedati, da bodo o končnih zmagovalcih odločala tudi medsebojna srečanja. Moraro bo namreč moral igrati v Štandrežu, Marianu in Fari, kar seveda predstavlja za furlansko ekipo hudo preizkušnjo in ji zmanjšuje možnosti za končni uspeh. Sam Mariano pa bo v preostalih 8 kolih igral s srednjemernimi postavami in ni izključeno, da bo na poti izgubil marsikatero točko.

Skratka, Juventina ima precej možnosti, da si po nekaletnem nastopanju v 3. amaterski ligi zagotovi mesto med kakovostnejšimi postavami in to prav v času, ko se bodo v Štandrežu začela dela za obnovo nogometnega igrišča.

Rekli smo že, da je položaj Mladosti iz Doberdoba odlično bolj zapleten in to tudi zaradi polovičnega uspeha, ki ga je prejšnjo nedeljo zabeležila na domačem igrišču proti predzadnjemuvršeni Romani. Peršoljevi varovanci so pet kol pred koncem z 19 točkami na 6. mestu. Res je, da med drugouvrščeno (o vodilnem San Marcu skoraj ni več dvoma, da si bo zagotovil napredovanje) in 7. na lestvici (Gajo) sta samo 2 točki razlike. Prav zaradi tega bo odslej boj med šeststero možnih kandidatov izredno ogorčen in težko je predvidevati, kdo si bo zagotovil končno 2. mesto. Tistemu, ki bo to uspelo, pa si še ne bo zagotovil napredovanja, saj bo moral odigrati dodatno srečanje z drugouvrščeno postavo skupine M, v kateri sedaj vodi Architrave pred Roianesejem.

V doberdobskem taboru sicer niso posebej zaskrbljeni, kako se bo sklenilo letošnje prvenstvo oziroma če bo prišlo do napredovanja, ki bi za Kraševce pomenilo zgodovinski uspeh. Že v začetku letošnje sezone so si namreč za cilj postavili pomladitev ekipe ter njeno kakovostno rast. O napredovanjih naj bi se torej v Doberdobo govorilo komaj čez dve, tri sezone, ko naj bi Peršoljevi varovanci dosegli optimalno psihofizično zrelost.

Povsem drugače je v Štandrežu, kjer si napredovanje pričakujejo oziroma ta uspeh je sodil v programe društva. Zato nič čudnega, če so se predsednik Lado Marchi in ostali športni delavci Juventine precej potrudili, tudi s finančnega vidika, da so za letošnjo sezono sestavili kakovostno ekipo, v kateri so tudi igralci, ki so v prejšnjih sezonah nastopali v višjih ligah.

O tretjem našem predstavniku z Goriškega, o Sovodnjah, pa lahko rečemo, da mora letošnje prvenstvo jemati kot sezono prehodnega značaja. Trenutno so Sovodnje zadnje na lestvici, brez zmage po 18 kolih. To zgovorno pravi, da se je pri Sovodnjicah letošnje prvenstvo odvijalo pod slabo zvezdo.

Zaskrbljujoči položaj ekipe ob sotočju Soče in Vipave pa sili k razmišljanju o

vprišanju, ki je na Goriškem še vedno aktualno: združevanje. Taka izbira je med mladinskimi ekipami že rodila svoje sadove in danes razpolagamo s postavama (najmlajši in začetniki), ki se enakovredno kosata z najboljšimi ekipami iz goriške pokrajine. Zato se ne moremo sprijazniti z reko, da lastovka (Juventina?) že oznanja pomlad in samo zato, kot noji, potisniti glavo v pesek. (pr)

Na sliki postava Juventine iz Štandreža. Z leve proti desni so (stoje): Tabaj, Molinari, Trevisan, Krpan, Trava, Del Negro, Gaiotto, (čepe) Paziente, Cingerli, Kaus, Cussich in Sermino.

obvestila

PRIMOTOR KLUB
vabi člane, da se udeležijo sestanka, ki bo v petek, 19. t. m., ob 20.30 v Lonjerju.

SPDT
prireja v nedeljo, 28. t. m., 22. zimske športne igre v Ravasclettu, ob tej priliki pa tudi avtobusni izlet. Vpisovanje za tekmo in izlet pri Devanu Cesarju (tel. 911433) v popoldanskih urah. Vabljeni!

SK DEVIN
prireja v nedeljo, 21. t. m., smučarski izlet na Dobrač (Avstrija). Informacije in vpisovanje pri Brunu Škerku (tel. 200236).

ŠD BREG - SMUČARSKI ODSEK
prireja 28. t. m. izlet v Podklošter (Arnaldstein - Avstrija). Vpisovanje v dolinski telovadnici v dneh 18., 19. in 22. t. m. od 20. do 21. ure.

SPORT PRIX

NADALJUJE SE IZREDNA RAZPRODAJA

SPORT

VELEBLAGOVNICA ZA ŠPORT

PRIX

250 m od mejnega prehoda Fernetiči
Tel.: 213780

Naročnina: mesečna 13.000 lir - celoletna 156.000 lir; v SFRJ številka 300 - din, naročnina za zasebno mesečno 6.000 - din, trimesečno 17.000 - din, letno 60.000 - din, upokojenci in študenti mesečno 4.500 - din, trimesečno 12.000 - din, letno 45.000 - din. Za organizacije in podjetja mesečno 7.000 - din, letno 75.000 - din.

Poslani tekoči račun za Italijo

Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - žiro račun 51420-603-31593
ADIT 61000 Ljubljana
Kardeljeva 8/II. nad. - telefon 223023

Oglaš - Ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 60.000 lir. Finančni in legalni oglaš 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 90.000 lir. Mali oglaš 700 lir beseda. Ob praznikih povisek 20%. IVA 18%. Osmrtne, zahvale in sožalja po formatu. Oglaš iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglašnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 775275, tlx 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski dnevnik

18. februarja 1988

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 764832 (4 linije) - Tlx 460270
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723
CEDAD - Stretta De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik Bogumil Samsa

Izdaja
in tiska

ZTT
Trst

FIEG

Član italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

trener ivan furlanič o tekmah farca mebla

Še nič ni izgubljenega

tih igre s Cusom iz Padove ter ekipo Adamoli iz Mantove.

Peti prepričljivi poraz s Coneglianom Venetom pa ima žal največ grenkega priokusa, saj je prišel najbolj nepričakovano, potem ko je naša šesterka v zadnjih nastopih igrala brez večjih nihanj in tudi napak. Če so domačinke nudile nasprotnicam v prvem nizu žilav odpor in izgubile s 15:13 po 25 minutah igre, ne moremo kaj takega trditi za drugi in tretji set, ki sta se končala, lahko bi rekli, po hitrem postopku, saj sta trajala 15 oziroma 14 minut. V prvem setu je bil servis dober in učinkovit - tri točke neposredno. Tudi obramba je bila dobra in je v največji meri botrovala, da smo s protinapadom izbojevali 6 točk. V največji meri pa je v soboto šepal blok, saj ni Farco Meblo s prvim obrambnim posegom na tej tekmi dosegel niti točke. S tem se je praktično porušila tudi igra v obrambi in tako celoten koncept. Glede slabosti tekme v 14. kolu bi

še naštevati, a v tem trenutku nima smisla. V prvenstvu je pač potrebno računati na tekmo, ko prav vse igralke naletijo na črn dan in prav nobeni ne gre nič od rok. Če je bilo res tako, bo v nadaljevnju prvenstva še osem popravnih izpitov in prvi bo že v soboto v Moglianu Venetu.

Na ta nesrečni zadnji domači nastop je potrebno čim prej pozabiti. Nujno treba strniti moči in v bodoče samozavestno in odločno stopiti na igrišče s trdnim prepričanjem v lastne moči in sposobnosti. Ne gre pozabiti, da manjka do konca prvenstva še 8 nastopov in kljub temu da je Torrione iz Ravenne dohitel Farco, ni še prav nič izgubljeno in odločno.

Katerakoli obtožba, iskanje opravičil in krivcev za dosedanje neuspehe - vseh tistih, ki smo posredno ali neposredno odgovorni za usodo Farca Mebla, bi bile sila nesimpatične in še toliko bolj neplodne. Bržkone ne gre samo za usodo naše združene šesterke Farca Mebla, ampak za usodo naše širše odbojarske problematike, ki je povezana tako s preteklostjo kot tudi še več z bodočnostjo. Ne gre pozabiti, da so bili vsi dosedanja uspehi ter tudi nastopanje naše združene ekipe v B ligi doseženi z izredno velikim trudom, odrekanjem vseh tistih, ki so na katerikoli način pripomogli k uspehu in razvoju naše obojke od samega začetka, ko je bilo potrebno zaorati ledino in postaviti prvi kamenček v sedanji kar precej velik mozaik.

trener zvonko brozič o valovih tekmah

Odločno moramo strniti vrste

raj vseskozi v vodstvu, v odločilnih trenutkih pa smo popustili in zgubili.

Tekmo smo pričeli zelo zbrani in koncentrirani ter smo z lepimi kombinacijami popolnoma nadvladali nasprotnika. Stalno smo vodili (8:2, 10:5), ko pa bi morali še bolj stisniti zobe in set zaključiti, smo se kar naenkrat ustavili. Zmanjkala nam je sigurnost, nasprotnik je pridobil na samozavesti in tako smo izgubili set, ki smo ga imeli praktično že v rokah. Tudi v drugem nizu smo po začetnem vodstvu domačinov z dobro igro v napadu prevzeli pobudo in imeli celo set žogo. Tedaj smo naredili nekaj naivnih napak v sprejemu, popustili smo ob mreži in nasprotniku podarili tudi ta set. Tretji niz pa je bil pravi monolog domačinov, ki so se razigrali, medtem ko smo mi popustili na vsej črti. Tedaj se je poškodoval še Allesch, ki bo tako moral počivati vsaj tri tedne, kar bo prav gotovo velika izguba pred odločilnimi spopadi, ki nas čakajo.

Prepričan sem, da bi z večjo samozavestjo v ključnih trenutkih lahko gladko premagali našega sobotnega tekmeča. V prvih 2 setih smo namreč prikazali dokaj boljšo igro, nismo pa znali izkoristiti prednosti, ki smo si jo prodobili. Čedadci so pokazali večjo željo do zmage, ki jim daje še nekaj upanja, da se rešijo izpada.

Kljub porazu pa ne bi hotel preveč dramatizirati. Res je, da so se nam nekatere ekipe približale na lestvici, Ferroalluminio nas je tudi dohitel, a imamo še vedno nekaj prednosti pred drugimi postavami, tako da bi morali brez posebnih težav priti še do tistih dveh ali treh zmag, s katerimi bi se dokončno otrešli bojazni pred izpadom. Zato bo treba odslej igrati zelo zbrano, saj si ne smemo več dovoliti spodrsiljev. Paziti moramo tudi, da se ne poškodujemo.

Pred sabo imamo sedaj dve tekmi v domači telovadnici. Najprej bomo gostili ekipo iz Motte di Livenza, nato še pepelko Inter, ki ni še slavil zmage v letošnjem prvenstvu. To pomeni, da moramo startati na osvojitev štirih točk, čeprav se zavedam, da naš prvi nasprotnik ne bo lahek plen. Igralci Elettronice se še vedno potegujejo za osvojitev prvega mesta na lestvici, trenutno pa jo pestijo razne poškodbe, tako da niso njeni zadnji nastopi ravno najbolj prepričljivi. Zato pa bo treba strniti vrste in zaigrati s polno paro, saj menim, da tudi proti tako renomiranemu nasprotniku nismo brez možnosti za zmago. Z In-terjem pa je zmaga obvezna.

šport na primorskem - šport na primorskem

Nepotreben poraz Kanalcev

Odbojkarji kanalskega Salonita so odigrali pomembno srečanje v boju za vrh prvenstvene lestvice. Gostili so moštvo Rijeke in po dobrem začetku močno popustili ter izgubili z 2:3. Uspešni pa sta bili ženski vrsti, ki nastopata v 2. zvezni ligi. Novogoričanke so doma s 3:0 odpravile zadnjeevršeni Dubrovnik, Kopčanke pa doma z enakim rezultatom solidno ekipo Poreča. Naposled so zmagali tudi odbojkarji Izole v republiški ligi in sicer proti kranjskemu Triglavu s 3:0.

V slovenski košarkarski ligi je novo zmago zabeležila Postojna, ki je bila v gosteh boljša od Ilirije (rezultat 102:87). Iskra Nova Gorica se je v Ljubljani dobro upirala favoriziranemu Slovanu in tesno izgubila (86:71). Košarkarice Cimosa so izgubile zaostalo srečanje v Žireh (66:72), zmagale pa v Cerknici (70:63). Kegljaci ajdovske Tekstine so devetih izgubili srečanje prve zvezne lige, doma jih je premagalo moštvo Gradiša. Primorski derbi republiške lige za ženske med Izolo in Gorico pa so dobile Novogoričanke, ki zanesljivo vodijo na lestvici. Primorski nogometaši se pospešeno pripravljajo na novo sezono. Odvijajo se prijateljske tekme, ki so lepe priložnosti za preverjanje moči. Koper je doma odigral srečanje s prvolišgem Sarajevom in izgubil tesno, z 0:1, Vozila pa so igrala z Ljubljano 2:2.

Sneg, ki je nazadnje zapadel, daje upanje, da bo moč vsaj deloma izpeljati letošnji program smučarskih prireditev. Veliko množično tekmovanje je bilo v nedeljo v Hotedršici, kjer je bil tradicionalni lovski tek. (DK)

Lokostrelstvo v Spilimbergu
Zarjani odlični

Na prvem deželnem dvoranskem tekmovanju v lokostrelstvu na 18 m v Spilimbergu so nastopali tudi člani Zarje, ki se se kar izkazali. V kategoriji instinktivcev je Valter Micalli osvojil odlično drugo mesto s 502 točkama, medtem ko je zmagal Benečan Ciccutto s 552 točkami. Pri začetnikih je Bogdan Stopar zasedel tretje mesto, kar je vsekakor uspeh, pri članih pa je bil Aleksander Ražem deveti. Osvojil je 525 točk, medtem ko je zmagovalec Claudio Bossi osvojil kar 582 točk na 600 možnih.

Omenili bi, da je Bossi Tržačan, član ASCAT, in da se je sicer uvrstil na nedavno državno prvenstvo v Reggio Emilii, vendar pa se ga ni udeležil zaradi finančnih... obveznosti. Tega tekmovanja se je udeležilo skupno 82 tekmovalcev. Naslednje tekmovanje bo 28. t. m. v Oderzu, spet pa se ga bodo udeležili zarjani.

Pogovor s Slovincem s Peči dr. Marjanom Cijanom
Zdravnik Segafreda in Pro Gorizie!

Mladi slovenski zdravnik dr. Marjan Cijan, doma s Peči, je v goriških sportnih krogih prav dobro poznan. V letošnji sezoni je namreč postal društveni zdravnik dveh najbolj reprezentativnih goriških ekip, košarkarskega kluba Segafreda in nogometnega društva Pro Gorizia.

»Z veseljem sem se odzval vabilu predstavnikov teh dveh društev, da bi kot zdravnik sledil ekipama. Pri Segafredu sicer opravljam v dveh zdravniških uslugah, saj sva zadolžena, da slediva ekipi tudi na vseh gostovanjih. Izmenično potujeva torej s košarkarji širrom po italijanskem polotoku. Pro Gorizii pa sledim s klopi samo na domačih srečanjih, tako da lahko opravi vse delo sam.

Prav gotovo zahteva vse to veliko truda, saj sem praktično vsako nedeljo na robu ali nogometnega ali košarkarskega polja. Ob vsem tem pa ne manjka seveda večjih zadoščenj. S strogo profesionalnega vidika je zdravnik najbolj srečen, ko "postavi" poškodovanega igralca zopet na noge. Istočasno pa sem tudi zadovoljen, ker lahko spoznam živahen in dinamičen športni ambient iz drugačnega zornega kota. Priliko imam tudi, da se srečam s kolegi, ki operirajo v drugih italijanskih klubih in da si med sabo izmenjamo razne izkušnje. S stalno konfrontacijo imam tako tudi možnost, da se profesionalno izpopolnim.

Bi nam lahko na kratko povedali kakšno je pravzaprav delo zdravnika v profesionalnih klubih?

»Z razliko od amaterskih društev - še vedno sledim namreč nekaterim

ekipam - kjer se figura zdravnika pojavja samo v primeru poškodbe, je v profesionalnih ekipah delo zasnovano na zelo resnih osnovah. Če bi hoteli naštet vse naloge, ki pritečejo zdravniku, bi moral najprej začeti s pregledom igralcev po tekmi sami in z ugotovitvijo morebitnih poškodb. Temu sledi priprava diferenciranega dela za poškodovane. Sredi tedna je treba ponovno pregledati fizično kondicijo posameznih atletov in pripisati razne terapije za tiste, ki niso v najboljši formi. V soboto pa je spet na vrsti preverjanje stanja igralcev, tako da trener lahko ugotovi, na katere igralce lahko računa za nedeljsko srečanje.

Mislim pa, da je ob vsem tem, kar sem ravnokar povedal, še najbolj važno to, da je zdravnik dober psiholog. To pomeni, da je treba izpostaviti zelo prijateljski odnos z igralci, saj je bistvene važnosti, da te oni sprejmejo najprej kot človeka in kot prijatelja, šele nato pa kot zdravnika. Edino na ta način se ti lahko igralec tudi globoko izpove, saj je velikokrat slabo nastopanje na igrišču odvisno od težav, ki so psihološkega izvora. Zdravnik mora biti zato nekakšen vezni člen med igralci in trenerjem, kar ni vedno zelo lahko, še posebno ko pride do kakšnih trenj ali nesporazumov.

Važno vlogo pa odigra zdravnik tudi med poletnim kupoprodajanjem igralcev, ko mora ugotoviti zdravstveno stanje atletov, ki jih društvo namerava vključiti v svoje vrste. Znano je namreč, da se mnoge ekipe skušajo na ta način rešiti igralcev, ki se le s težavo še držijo pokonci.

Večkrat je bil govor o poškodbah. Obstajajo kakšne večje razlike med poškodbami, ki jih ponavadi utrpijo nogometaši in tistimi, katerih so tarča košarkarji?

»V nogometu so poškodbe skoraj na dnevnem redu, večkrat pa so brez večjih posledic za igralca. Skoraj na vsaki tekmi utrpi skupina 4 ali 5 nogometašev manjšo poškodbo, tako da je treba za vsakega igralca poskrbeti za primerno zdravljenje. Manj pogoste so poškodbe pri košarki, zato pa so te ponavadi hujše. In prav v letošnjem prvenstvu je morala ekipa Segafreda odigrati več tekem z okrnjeno postavo, kar je nedvomno pogojevalo njene nastope.

MARKO LUTMAN

Bregovi košarkarji premagali... pusta

Košarkarji Brega Adriatherm so v promocijski ligi spet prijetno presenetili, kot so sicer že večkrat v tem prvenstvu. Na tujem so s 93:89 premagali solidno Caso Amico in dokazali, da so homogena in vsestransko solidna peterka. Na sliki vidimo akcijo s te tekme

naše šesterke v pokrajinskih ligah - naše šesterke v pokrajinskih ligah

UNDER 16 MOŠKI

SAN LUIGI - SOČA ČERIMPEX 2:3
(9:15, 3:15, 15:10, 15:13, 3:15)

SOČA ČERIMPEX: Pavel in Peter Černic, Čavdek, Tomšič, Klede, Pisk, Pellegrin, Kovic, Pelicon, Ferfolja.

Z zmago v odločilni tekmi proti direktnemu tekmeču San Luigiju so si igralci Soče ČerimpeX zagotovili naslov pokrajinskega prvaka. Srečanje se je za naše predstavnike začelo zelo dobro, saj so brez večjih težav osvojili prva dva seta.

Težave pa so se pojavile v tretjem setu, ko so sočani nekoliko popustili. Na neverjeten način so si naši igralci napravili tudi naslednji niz, potem ko so že vodili s 13:3. Nasprotniki so tedaj dali zares vse od sebe in so tudi zaslužno osvojili igro. V odločilnem

setu pa so domačinom pošle moči. Sovodenjci so se ponovno zbrali in z zelo sigurno igro tudi zaslužno slavili nadvse pomembno zmago. (E. Č.)

UNDER 15 ŽENSKÉ

FINCANTIERI - SOČA ČERIMPEX 2:0
(15:1, 15:4)

SOČA ČERIMPEX: A., E., M. in S. Černic, Princi, Devetak, Florenin in Tuniz.

Po štirih zaporednih zmagah so sočanke doživele poraz proti ekipi iz Tržiča, ki trenutno vodi na skupni lestvici. Nasprotnice so bile izredno učinkovite v napadu, medtem ko so naše igralke stopile na igrišče preveč prestrašene, da bi lahko kljubovale boljšim domačinkam. (E. Č.)

SOČA ČERIMPEX -
PALLAVOLO MOSSA 2:1
(9:15, 15:4, 15:8)

SOČA ČERIMPEX: A., E., M. in S. Černic, Princi, Devetak, Florenin in Tuniz.

Naše predstavnice so stopile na igrišče precej živčne in nezbrane, tako da so prepustile prvi set nasprotnicam. V nadaljevanju so vendarle zaigrale boljše in z dobrimi servisi spravile nasprotnice v hude težave. Tudi v zaključnem nizu so domačinke takoj povedle in z dobro igro ohranile začetno prednost ter tako osvojile lepo zmago. Igralke iz Moše pa so proslavile predvsem zaradi njihovega obnašanja, ki ni bilo vedno ravno najbolj korektno. (E. Č.)

Na sliki: postava Val Belca (under 16)

